

"คุณธรรมนำความรู้"

วารสาร โพธิยาลัย

๔๑

ปีที่๔ ฉบับที่ ๔๑ เดือน ตุลาคม ๒๕๖๑

คุณธรรมนำความรู้

ถึงสูงศักดิ์ อัครฐาน สักปานไหน
ถึงวิไล เลิศฟ้า สง่าศรี
ถึงเก่งกาจ ฉลาดกล้า ปัญญาดี
ถ้าไม่มี คุณธรรม ก็ต่ำคน

พระราชนิพนธ์ใน รัชกาลที่ ๕

เปิดเล่ม

วารสาร โพธิยาลัย
ฉบับที่ ๔๑ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

วารสารโพธิยาลัย ประจำเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ นี้ เป็นฉบับ '**คุณธรรมนำความรู้**' มาจากพระราชนิพนธ์ ในล้นเกล้าฯ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ และวันที่ ๒๓ ตุลาคม ของทุกปี เป็นวันปิยมหาราช หรือวันคล้ายวันสวรรคตของพระองค์ท่าน

ในวันที่ ๑๓ เดือนเดียวกันนี้เอง เป็นวันคล้ายวันสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙ ซึ่งผ่านพ้นครบสองปีในปีนี้

นับเป็นวาระอันควรที่พวกเราพสกนิกรไทยทั้งปวง จะได้น้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณของล้นเกล้าฯ ทั้งสองพระองค์ วารสารโพธิยาลัยฉบับนี้จึงได้จัดทำให้สอดคล้องกัน มีทั้งบทกวีและบทความย้อนรอยอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของในหลวงรัชกาลที่ ๙ พ่อหลวงผู้เป็นที่รักยิ่งของลูกหลานไทย ที่มีชีวิตทันในรัชกาลของพระองค์ ขอเชิญอ่าน*เรื่อง* **"พ่อ" กับคุณธรรมที่เป็นแบบอย่าง** เพื่อเตือนว่า เรามี 'พ่อ' ที่ประเสริฐเพียงใด และเราโชคดีแค่ไหนที่ได้เกิดเป็นคนไทย ในพระบรมโพธิสมภาร ได้รับพระราชทานความรักและความดูแลเอาใจใส่จาก 'พ่อ' ตลอดรัชสมัย สมดังคำกล่าวในเพลงสรรเสริญพระบารมีว่า "เย็นศิระเพราะพระบริบาล" นั่นแท้เทียว

เริ่มแล้วในฉบับนี้ ผลงานค้นคว้าของวิเทศทัยย์ เรื่อง **พระนาคเสนเถระ** ดังที่ได้เกริ่นนำไว้ในฉบับเดือนที่แล้วว่า พระนาคเสนนั้นเป็นพระภิกษุที่มีความสำคัญรูปหนึ่ง เพราะท่านได้กอบกู้พระพุทธศาสนาจากพวกลัทธิอื่น โดยการโต้วาทีกับพระยามิลินท์ กษัตริย์ลูกครึ่งกรีก ที่มีปัญญาเฉลียวฉลาดยิ่งนัก แต่ไม่ว่าพระยามิลินท์จะเฉลียวฉลาดเพียงใด ถามปัญหายากขนาดไหน ก็ไม่พ้นความสามารถของพระนาคเสนไปได้

การโต้วาทีนั้น เป็นวิธีการประลองยุทธ์ทางปัญญาตามธรรมเนียมของพวกอารยัน ดังมีเรื่องเล่าในพระอรรถกถาธรรมบทกล่าวถึงภิกษุณีกุลฑลเกสีที่บวชเป็นปริพาชิกามาก่อน มีความชำนาญในการโต้วาทีเป็นอย่างยิ่ง เที่ยวท้าประลองกับนักบวชในลัทธิอื่นๆ แต่ไม่มีใครเอาชนะนางได้ จนกระทั่งได้มาประลองกับพระสารีบุตร พระอัครสาวกผู้เป็นธรรมเสนาบดีของพระพุทธเจ้า นางพ่ายแพ้ จึงยอมบวชเป็นพระภิกษุณีในพระพุทธศาสนา ละทิ้งการเป็นปริพาชิกา และได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ในที่สุด

แต่การโต้วาทีระหว่างพระนาคเสนกับพระยามิลินท์นั้น แม้จะเกิดขึ้นหลังพุทธกาลถึง ๕ ศตวรรษ แต่ได้กลายเป็นประวัติศาสตร์ และได้มีการบันทึกเป็นคัมภีร์สำคัญอีกเล่มหนึ่งในประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา

คัมภีร์ปัญหาพระยามิลินท์ หรือ มิลินทปัญหา ได้รับการแปลจากภาษาบาลีเป็นภาษาไทยหลายสำนวน และมีการตีพิมพ์โดยหลายสำนักพิมพ์ แต่ที่อยากให้หามาอ่านคือของสำนักพิมพ์มหาจุฬาฯ เพราะแปลเป็นสำนวนไทยได้สละสลวย น่าอ่าน

อีกครั้งหนึ่งที่สำคัญมากเกิดขึ้นที่ประเทศศรีลังกา ปี พ.ศ. ๒๔๑๔ กล่าวคือ การโต้วาทีระหว่างพระโมโหฏฐิวัตเต คุณานันทเถระ กับบาทหลวงชาวคริสต์ถึงสองคน เหตุการณ์ครั้งนี้เกิดขึ้นที่เมืองปานะดุระ พระคุณานันทะมีชัยชนะอย่างงดงาม ข้อความในการโต้วาทีครั้งนั้นได้ถูกบันทึกไว้เป็นหนังสือเผยแพร่ไปทั่วโลก ทำให้มีผู้เลื่อมใสศรัทธาเปลี่ยนมาเป็นพุทธศาสนิกชนจำนวนมาก และหนึ่งในนั้นคือ *พันเอกเฮนรี สตีล ออลคอตต์* ซึ่งต่อมาได้มาช่วยฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในประเทศศรีลังกาอย่างเต็มกำลังความสามารถ ทำให้พระพุทธศาสนามีความเข้มแข็งน่าชื่นชมยิ่ง

ที่กล่าวมาเป็นการแนะนำบทความเรื่องล่าสุดของวิเทศทัยย์ ว่าน่าอ่านเพียงใด นอกจากท่านจะได้

รู้จักพระคัมภีร์ที่มีความลึกซึ้งในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา อันควรที่จะไปหามาอ่าน หลังจากอ่านบทความนี้จบลง ท่านยังจะได้อรรถรสในการอ่านเรื่องราวชีวประวัติบุคคล ที่สนุก มีสีสัน และให้แรงบันดาลใจ ในการฝึกฝนตนเองว่าไม่ว่าจะศึกษาสิ่งใด ต้องรู้ให้จริง ให้แม่นให้ชำนาญ ให้ลึกซึ้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นพุทธสาวก ความรู้ต้องแม่นพอที่จะแก้ไขปรับวาทได้ จึงจะได้ชื่อว่า มีความสมบูรณ์แห่งการเป็นพุทธบริษัท

วารสารโพธิยาลัย ขอเป็นส่วนหนึ่งในการปกปักรักษา และสืบต่ออายุพระพุทธศาสนาไว้ให้แก่คนไทยทุกคน ยาวนานไปจนถึงอนุชนรุ่นหลัง เพราะมั่นใจอย่างไม่มีข้อสงสัยว่า พระพุทธศาสนา จะพาสังคมไปสู่สันติสุข ความสงบ ร่มเย็น ไร้ทุกข์ อันเป็นเป้าหมายสูงสุดแห่งพระพุทธศาสนา

คณะผู้จัดทำ

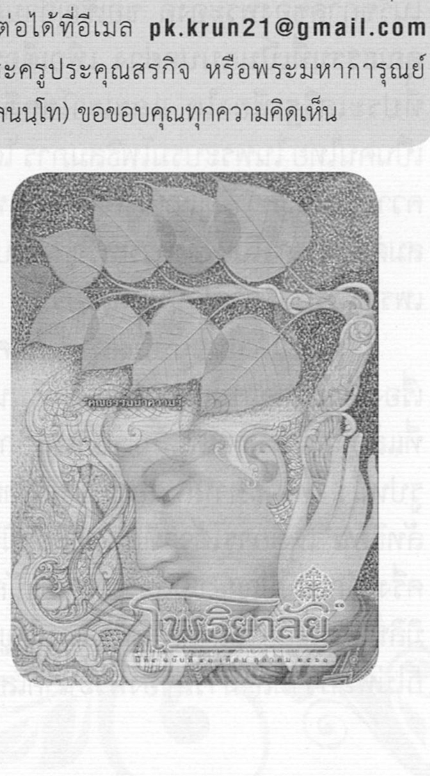
วารสารโพธิยาลัย จัดพิมพ์ด้วยปัจจัยบริจาคของท่านผู้มีจิตศรัทธา แจกเป็นธรรมทานและบริจาคไปตามห้องสมุดต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางปัญญาอย่างกว้างขวางแก่ท่านผู้ใฝ่ธรรมต่อไป ขออนุโมทนาทุกท่าน

วัดจากแดง ชมรมกัลยาณธรรม

ประธานที่ปรึกษา
พระครูธรรมธรสุมนต์ นนฺทิโก
อัคคมหาบัณฑิต
บรรณาธิการอำนวยการ
พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร
บรรณาธิการบริหาร
พนิตา อังจันทรเพ็ญ
panitaang@gmail.com
รองบรรณาธิการ
ทพญ. อัจฉรา กลิ่นสุวรรณ์
Acharak7153@gmail.com
ผู้ช่วยบรรณาธิการ
พันธุ์รพี นพรัมภา
Punrapee@gmail.com
ประสานงาน
พระครูประคุณสรกิจ
(พระมหาการุณย์ กุสลนนฺโท)
pk.krun21@gmail.com
กองบรรณาธิการ
คณะสงฆ์วัดจากแดง
สำนักงาน : วัดจากแดง
๑๖ หมู่ ๖ ถ.เพชรหึงษ์ ซ.เพชรหึงษ์ ๑๐
ต.ทรงคนอง อ.พระประแดง
จ.สมุทรปราการ ๑๐๑๓๐
โทรศัพท์. ๐๒-๔๖๔-๑๑๒๒
พิมพ์ครั้งที่ ๑ : มกราคม ๒๕๖๒
จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม
ภาพปก : อ.ปัญญา วิจินธนสาร
ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์
ออกแบบปก : อ.บัญชา หนังสือ
เครดิตภาพ
ชาคิโนภิกขุ, True Little Monk
เขมา เขมะ และขอขอบคุณ
เจ้าของภาพ
จากทาง Internet ทุกท่าน
ศิลปกรรม
สหมิตรกรุ๊ปทีม
อุปถัมภ์อุปกรณ์คอมพิวเตอร์
โดยคุณพัชรพิมล ยังประภากร
ประธานกรรมการ 'สุวิมล'
จัดพิมพ์โดย
สหมิตรพริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง
โทร. ๐๒ ๙๐๓ ๘๒๕๗-๙

สารบัญ

หากท่านผู้อ่านมีความประสงค์จะติดต่อกองบรรณาธิการวารสารโพธิยาลัย หรือต้องการแสดงความเห็น ติชม หรือให้คำแนะนำใดๆ กรุณาติดต่อได้ที่อีเมล **pk.krun21@gmail.com** (พระครูประคุณสรกิจ หรือพระมหาการุณย์ กุสลนนฺโท) ขอขอบคุณทุกความคิดเห็น

ธรรมกถา

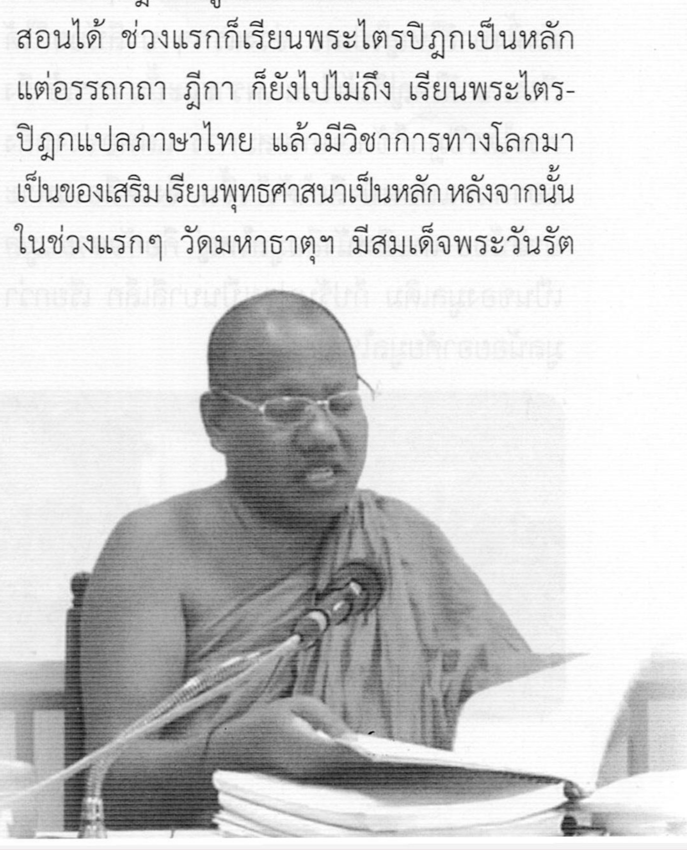
พระอาจารย์มหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร

ปิยมหาราชรำลึก

เนื่องจากว่าวันนี้เป็นวันปิยมหาราช หรือวันที่เรามาน้อมระลึกถึงในหลวงรัชกาลที่ ๕ ที่ได้ทรงทำคุณประโยชน์ต่อแผ่นดินไทย ได้รับการยกย่องว่าเป็น "พระปิยมหาราช" ใน ๑๐ รัชกาลแห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ มีสองพระองค์ที่ประชาชนยกย่องว่าเป็นพระปิยมหาราช องค์แรกคือ รัชกาลที่ ๕ องค์ที่สองคือ รัชกาลที่ ๙

รัชกาลที่ ๕ ที่ทรงเป็นพระปิยมหาราชนั้น ส่วนหนึ่งคนไทย ก็นึกถึงพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงประกาศเลิกทาส ทรงทำกิจการน้อยใหญ่พัฒนาประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้า แต่ที่สำคัญก็คือ พระองค์ทรงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าพระสงฆ์จะช่วยประกาศเลิกทาสทางใจ พระองค์ได้ทรงช่วยพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ ทรงพระราชดำริที่จะให้พระสงฆ์ได้เรียนธรรมะชั้นสูง สร้างมหาวิทยาลัยสงฆ์ขึ้นมา แต่สร้างเสร็จแล้ว ขาดอะไร ? ทำไมถึงยังไม่ก้าวหน้าตั้งแต่ยุคสมัยนั้น ? เพราะขาดบุคลากรผู้ที่จะสอนพระไตรปิฎกชั้นสูง นั่นก็คือสร้างอาคารเสร็จแล้ว มหามกุฏราชวิทยาลัยและมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย พร้อมที่จะสอนพระไตรปิฎกชั้นสูง แต่หาครูที่จะสอนพระไตรปิฎกชั้นสูงไม่ได้ เมื่อไม่มี ก็เอาเท่าที่จะสอนได้ ช่วงแรกก็เรียนพระไตรปิฎกเป็นหลัก แต่อรรถกถา ฎีกา ก็ยังไปไม่ถึง เรียนพระไตรปิฎกแปลภาษาไทย แล้วมีวิชาการทางโลกมาเป็นของเสริม เรียนพุทธศาสนาเป็นหลัก หลังจากนั้นในช่วงแรกๆ วัดมหาธาตุฯ มีสมเด็จพระวันรัต

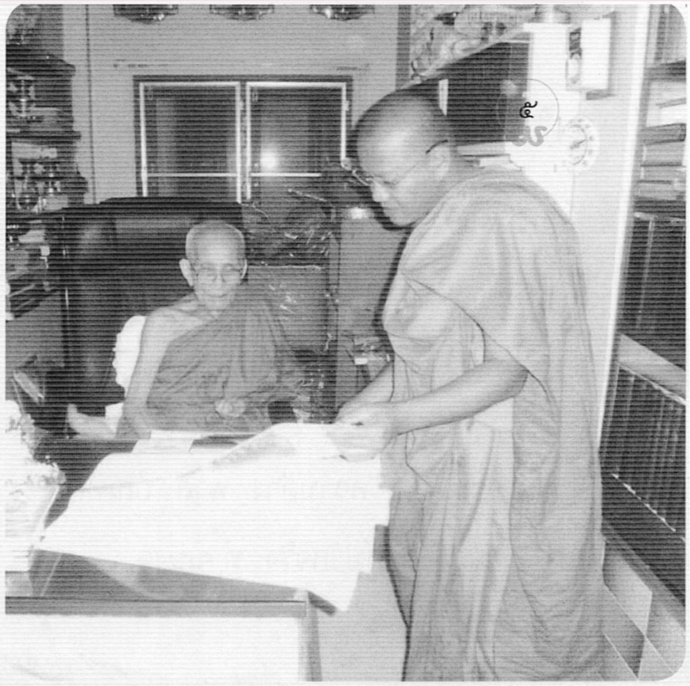
(เฮง เขมจารี) ในยุคนั้น วัดมหาธาตุฯ หรือมหาธาตุวิทยาลัยตอนแรกยังไม่ใช้คำว่าจุฬาลงกรณ์ ใช้คำว่ามหาธาตุวิทยาลัย ตั้งอยู่ที่วัดมหาธาตุฯ และที่ฝั่งวัดบวรฯ มหามกุฏราชวิทยาลัยก็ได้ทำการเรียนการสอนกันพอสมควร แต่เรียนเป็นภาษาไทย แล้วก็มาเรียนบาลีแบบสนามหลวง หลังจากนั้นก็มีการปรับปรุงบาลีขึ้นยกใหญ่ เพื่อให้เรียนง่ายขึ้น จากบาลีใหญ่ทำอย่างไรให้เรียนง่าย ก็มาเปลี่ยนเป็นบาลีน้อย แต่เปลี่ยนแล้วในช่วงแรกก็ดี จัดว่าแปลหนังสือได้เร็ว เข้าใจความหมายได้ แต่ค่อยๆ ลืม จนตัดทิ้งบาลีใหญ่ไปเลย ช่วงแรกๆ บาลีน้อยก็ได้เรียน บาลีใหญ่ก็ได้เรียน เพราะฉะนั้น การเข้าถึงพระไตรปิฎกก็ชัดเจนพอสมควร แต่พอช่วงหลังอยากจะแปลหนังสือได้เร็วขึ้น จึงเหลือเฉพาะบาลีน้อย เคยมีหนังสือมูลใหญ่ คือ*กัจจายนมูล* เป็นของมูลเดิม ก็ปรับปรุงเป็นบาลีเล็ก เรียกว่ามูลน้อยอาศัยมูลใหญ่

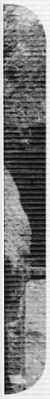
หลังจากนั้น พอทำแล้ว แปลหนังสือได้ดี แต่ตอนหลัง ประกาศยกเลิกเรียนบาลีใหญ่ ช่วงแรกแปลหนังสือที่คล่องแคล่วเพราะพื้นฐานเดิมที่ได้เรียนบาลีใหญ่มา แต่พอต่อมา เรียนบาลีน้อยอย่างเดียว ก็สอบได้เร็ว แต่หลังจากนั้น การเรียนบาลีก็อ่อนลงๆ ตามลำดับ และการศึกษาวิชาการทางโลกของมหาธาตุวิทยาลัย ก็เพิ่มมากขึ้นๆ เนื่องจากบาลีคือธรรมะมันลดลง ช่วงแรกๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลง ยังเน้นเรียนบาลีพื้นฐานก่อนจะเข้ามหาธาตุวิทยาลัย หรือมหาจุฬาฯ ต้องเป็นเปรียญ ๖ ต่อมาก็งด แต่ช่วงหลังๆ ต่อมา ไม่ได้เรียนบาลีเลย ก็เข้ามหาจุฬาฯ ได้ วิวัฒนาการมาจนกระทั่งมีบาลีเหลืออยู่เฉพาะเป็นคณะพุทธศาสตร์ ผู้สอนก็หายาก นักเรียนก็ไม่ค่อยมีอีก ตอนนี้มหาวิทยาลัยสงฆ์ก็เลยพัฒนาการเรื่อยๆ ไปในด้านศาสนา ปรัชญา แต่ด้านพระไตรปิฎกจริงๆ ก็ไม่ได้เป็นดังพระราชปณิธานของรัชกาลที่ ๕ ที่ทรงตั้งเอาไว้

พระองค์ทรงต้องการให้พระสงฆ์ได้เรียนพระไตรปิฎกชั้นสูง เพื่ออะไร ?

ถ้าเข้าใจพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา อย่างละเอียดแล้ว ตนเองจะได้น้อมนำไปปฏิบัติอย่างถูกต้อง อีกส่วนหนึ่งคือจะสามารถสั่งสอนให้พุทธบริษัทชาวไทย ไม่ตกเป็นทาสของกิเลสตัณหา ไม่ตกเป็นทาสของวัตถุนิยม ซึ่งเป็นพระราชประสงค์ที่พระองค์ได้ตั้งเอาไว้

เพราะฉะนั้น ตอนนี้เรามีโอกาสได้กลับมารื้อฟื้นการเรียนบาลีใหญ่อีกครั้งหนึ่ง มีโอกาสได้เรียนพระไตรปิฎก มีโอกาสได้เรียนโน่นเรียนนี่ โอกาสนั้นเปิดมาถึงตอนนี้ ทั้งบาลีน้อย บาลีใหญ่ ฉะนั้น เมื่อโอกาสมาถึงแล้ว ขอให้พระเณรทุกรูปตั้งอกตั้งใจศึกษา ตอนนี้ก็มีการเรียนพระไตรปิฎกชั้นสูง พระไตรปิฎกชั้นสูงคืออะไร คือเอาพระ-ไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกามาเรียน นั่นก็เป็นการสืบสานพระราชปณิธานที่รัชกาลที่ ๕ ได้ทรงตั้งไว้

ถ้าเราเรียนแล้วเข้าใจจริงๆ สิ่งแรกเลยคือเอามาใช้ได้อย่างถูกต้อง ต่อมาจะเทศน์โปรดญาติโปรดโยมก็เทศน์ได้อย่างกระจ่างชัด เมื่อเทศน์ได้อย่างกระจ่างชัดแล้ว การที่จะปลดเปลื้องจิตใจของเราไม่ให้ตกเป็นทาสของวัตถุกามหรือกิเลสกามก็สามารถที่จะทำได้ แต่ตอนนี้องค์ความรู้ไม่พอที่จะไปปลดเปลื้องวัตถุกามหรือกิเลสกามที่มาครอบงำจิตใจของเรา เราก็เลยยังตกเป็นทาสของกิเลส ตกเป็นทาสของตัณหาอยู่เหมือนเดิม พระพุทธศาสนาก็ล่วงเลยมา ณ ปัจจุบันนี้มองในส่วนหนึ่งก็คือ พระไปเรียนทางโลกมากขึ้น แต่ทางพระศาสนาก็ยังไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร ไม่สมดังพระราชปณิธานของรัชกาลที่ ๕

ในหลวง ตั้งแต่รัชกาลที่ ๒ พระองค์ก็ทรงพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ จากการสอบ ๓ ชั้น แบ่งเป็น ๙ ชั้น ๓ ชั้นมันยากมาก ต้องเรียนบาลีใหญ่ แล้วไปเรียนวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก อภิธรรมปิฎก ทีละปิฎกเลย ก็เปลี่ยนจาก ๓ ชั้น เป็น ๙ ชั้น พอถึงรัชกาลที่ ๔ ก็เริ่มจะพัฒนาอีก พอถึงรัชกาลที่ ๕ ก็พัฒนาต่อไป บาลีใหญ่ยาก ทำอย่างไร ก็แก้ไขโดยการทำเป็นบาลีน้อย เริ่มเดิมทีก็ทำที่วัดมหาธาตุฯ นั่นแหละ เรียกว่ามูลน้อยอาศัยมูลใหญ่ ต่อมาเข้าใจง่ายขึ้น คนก็เห็นว่าใช่เลย ก็เลยไปเอามูลน้อยมาเรียนอย่างเดียว ทิ้งมูลใหญ่ไปเลย สุดท้ายบาลีก็ไปไม่ถึงฝั่ง พระไตรปิฎกชั้นสูงก็ไปไม่ถึงไหน

ตอนนี้เรากลับมารื้อฟื้น เรียนบาลีใหญ่ด้วย เรียนบาลีน้อยด้วยเพื่อเข้าใจง่าย เพื่อแปลหนังสือได้ง่ายด้วย แล้วก็เข้าไปสู่พระอภิธรรม สุดท้ายจึงเข้าไปสู่พระไตรปิฎก นั่นคือพระราชปณิธานของรัชกาลที่ ๕ ได้ทรงตั้งปณิธานเอาไว้ชัดเจน เมื่อชัดเจนแล้ว เราก็มาสืบสานต่อ ส่วนหนึ่งเพื่อให้ปณิธานของพระองค์เต็มเปี่ยมขึ้น อีกส่วนหนึ่งเราก็จะได้เรียนรู้พระธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างกระจ่างชัดด้วย

ฉะนั้น ตรงนี้ขอให้ทุกท่านได้ตั้งอกตั้งใจศึกษาเล่าเรียนพระธรรมคำสั่งสอน โดยเฉพาะบาลีชั้นสูง เพื่อให้เกิดความเข้าอกเข้าใจในพุทธพจน์ เมื่อเข้าใจในพุทธพจน์แล้ว เราจะได้น้อมนำไปใช้ปฏิบัติสำหรับตนเอง เมื่อใช้กับตนเองได้แล้ว ก็น้อมนำพระธรรมนี้ไปบอกกล่าวสั่งสอนญาติโยมชาวไทยเพื่อไม่ให้ตกเป็นทาสของตัณหาต่อไป

ขอให้ปณิธานของล้นเกล้า รัชกาลที่ ๕ พระปิยมหาราช ขอให้ปณิธานของพระองค์จงพลันสำเร็จ ขอให้ปณิธานของพระองค์จงพลันสำเร็จ ขอให้ปณิธานของพระองค์จงพลันสำเร็จ สมดังมโนรถปรารถนาโดยเร็วพลัน เทอญ

กวีนิพนธ์

พาล - บัณฑิต

อะไรคือ ความต่าง พาล บัณฑิต ?　　พาลผลิต พูดไป มากกว่ารู้
บัณฑิต รู้มากจริง ท่านนิ่งดู　　ไม่หนวกหู พูดน้อย คอยเวลา

ถ้ารู้มาก พูดมาก ก็เป็น 'ปราชญ์'　　ไม่ฉลาด พูดก็น้อย เรียกว่า 'โง่'
รู้มาก แต่ พูดน้อย เรียก 'ตโป'　　ถ้าใครโง่ แต่พูดมาก เขาเรียก 'พาล'

ถ้าพบพาล จงรีบลี้ หนีให้ห่าง　　พบโง่บ้าง เขาไม่รู้ ช่วยอยู่ขาน
พบคนหลับ จงปลุกเขา เอาบุญทาน　　พบปราชญ์ท่าน ให้หยุดพล่าม ตามเขาไป ฯ

ปปัญจา

ชวนอ่าน

ภิกษุรูปหนึ่ง

คุณธรรมนำความรู้

ความรู้ (Knowledge) คือ สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือจากประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะความเข้าใจ หรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์ องค์วิชาในแต่ละสาขา *(จาก พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒)*

ความรู้ คือ สิ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียน การค้นคว้า ความคุ้นเคย ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ เป็นต้น

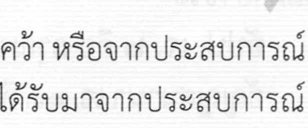
ความรู้ คือ สิ่งที่สั่งสมจากการฟัง การคิด การปฏิบัติ การฝึกฝน ฯลฯ

ตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา **ความรู้มี ๓ ประเภท** คือ

๑. **สัญญา** รู้จำ (สัญญาเจตสิกปรมัตถ์) เป็นได้ทั้งกุศลและอกุศล

๒. **วิญญาณ** รู้แจ้ง (จิตปรมัตถ์) เป็นได้ทั้งกุศลและอกุศล

๓. **ปัญญา** รู้ทั่ว / รู้ชัด (ปัญญาเจตสิกปรมัตถ์) เป็นกุศลเท่านั้น (วิ.,กิ.)

คุณธรรม หมายถึง ธรรมที่มีค่า เป็นธรรมฝ่ายดีงาม (โสภณธรรม) เป็นที่นิยม เป็นที่สรรเสริญของบัณฑิตทั้งหลาย เป็นสิ่งที่ควรอบรม ควรเจริญ ควรทำให้เกิดขึ้น ควรทำให้แจ้ง มีผลทำให้เกิดประโยชน์สุขแก่ตนและผู้อื่น

คุณธรรมมีอะไรบ้าง ?

โดยอภิธรรมนัย

โสภณธรรม คือ กุศลจิต ๒๑ เจตสิก ๓๘ (โสภณ วิ. ๒๑ เจ. ๓๘, โสภณ กิ. ๑๗ เจ. ๓๕)

กุ. จิ. ๒๑ คือ มหา กุ. จิ. ๘ + รูปาวจรกุ. จิ. ๕ + อรูปาวจรกุ. จิ. ๔ + โลกุตรกุ. จิ. ๔ (๒๐)

เจตสิก ๓๘ คือ โสภณ เจ. ๒๕ + อัญญสมานาเจ. ๑๓

โสภณ เจ. ๒๕ คือ โสภณสาธารณเจ. ๑๙ + วิรตีเจ. ๓ + อัปป. เจ. ๒ + ปัญญาเจ. ๑

โสภณสาธารณเจ. ๑๙ คือ ศรัทธา สติ หิริ โอตตัปปะ อโลภะ อโทสะ ตัตตรมัชฌัตตตา กายปัสสัทธิ จิตตปัสสัทธิ กายลหุตา จิตตลหุตา กายมุทุตา จิตตมุทุตา กายกัมมัญญตา จิตตกัมมัญญตา กายปาคุญญตา จิตตปาคุญญตา กายุชุกตา จิตตุชุกตา

วิรตีเจ. ๓ คือ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ

อัปป. เจ. ๒ คือ กรุณา มุทิตา

อัญญสมานา เจ. ๑๓ คือ สัพพจิตตสาธารณเจ. ๗ + ปกิณณกเจ. ๖

สัพพจิตตสาธารณเจ. ๗ คือ ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา เอกัคคตา ชีวิตินทรีย์ มนสิการ

ปกิณณกเจ. ๖ คือ วิตก วิจาร อธิโมกข์ วิริยะ ปีติ ฉันทะ

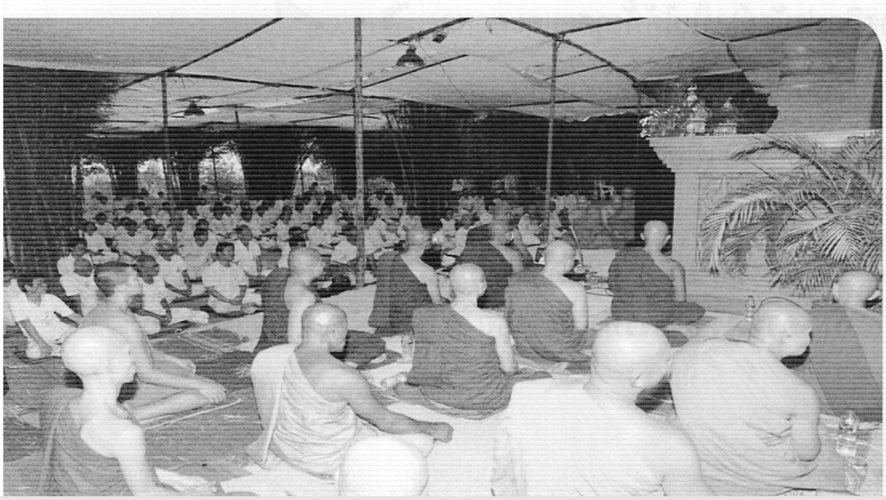
โดยสุตตันตนัย

คุณธรรม ได้แก่ บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ อุตตริมนุสสธรรม ๑๐ สัปปุริสธรรม ๗ อริยทรัพย์ ๗ วัตรในกรณียเมตตสูตร ๑๕ คุณในสัลเลขสูตร ๔๔ (กุศลกรรมบถ ๑๐ + สัมมัตตะ ๑๐ + ละนิวรณ์ ๓ + ละอุปกิเลส ๑๓ + สัทธรรม ๗ + ไม่ลูบคลำทิฏฐิ สละคืนได้ง่าย ๑) กถาวัตถุ ๑๐ ธรรมขันธ์ ๕ วิมุตติปริปาจนิยธรรม ๑๕ พรหมวิหาร ๔ อธิษฐานธรรม ๔ คุณคือความเป็นพระอริยะ ๘ เสขปฏิปทา ๑๕ (อปัณณกปฏิปทา ๔ + สัปปุริสธรรม ๗ + ฌาน ๔) บารมี ๑๐ จักร ๔ โสตาปัตติยังคะ ๔ โพธิปักขิยธรรม ๓๗ วิชชา ๓ อภิญญา ๖ ปฏิสัมภิทา ๔ โสเจยยะ ๓ สัมปทา ๓ (สีล - จิตต - ทิฏฐิ, กัมมันต - อาชีว - ทิฏฐิสัมปทา) มงคลธรรม ๓๘ สังคหวัตถุ ๔

นตฺถิ พาเล สหายตา คุณเครื่องความเป็นสหาย ๔๕ ไม่มีในคนพาล (จุลศีล มัชฌิมศีล มหาศีล กถาวัตถุ ๑๐ ธุดงคคุณ ๑๓ วิปัสสนาญาณ มรรค ๔ ผล ๔ วิชชา ๓ อภิญญา ๖ อมตมหานิพพาน) ชื่อว่า คุณเครื่องเป็นสหาย

(เรื่องสัมพหุลภิกษุ ขุ. ธ. ๔๓/๒๕๘)

ถามว่า อย่างไร ชื่อว่า **ญาณในสัญญานิโรธสมาบัติ** เพราะประกอบด้วยพละ ๒ เพราะสงบระงับสังขาร ๓ เพราะญาณจริยา ๑๖ เพราะสมาธิจริยา ๙ เพราะความเป็นผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้แล้ว

จึงกล่าวว่า บทว่า **ทฺวีหิ พเลหิ** ได้แก่ พละ ๒ คือ สมถพละ และวิปัสสนาพละ

ญาณจริยา ๑๖ คือ อนิจจานุปัสสนา ทุกขานุปัสสนา อนัตตานุปัสสนา นิพพิทานุปัสสนา วิราคานุปัสสนา นิโรธานุปัสสนา ปฏินิสสัคคานุปัสสนา วิวัฏฏานุปัสสนา มรรคญาณ ๔ ผลญาณ ๔ ด้วยสมาธิจริยา ๙ ได้แก่ สมาธิ ๘ มีปฐมฌานสมาธิ เป็นต้น และอุปจารสมาธิของสมาธิ ๘ นั้น ซึ่งรวมเข้าเป็นอันเดียว

(มหากัสสปสูตร ขุ. อุ. ๔๔/๓๓๙)

คุณธรรม กับ **จริยธรรม** ต่างกันอย่างไร ?

คุณธรรม แปลว่า ธรรมที่มีคุณค่า

จริยธรรม แปลว่า ธรรมที่ควรประพฤติ

ความจริงแล้วไม่ต่างกัน เพราะถ้าเป็นคุณธรรมที่มีคุณค่าแล้ว ก็เป็นสิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติตาม แต่คำว่า*จริยธรรม*นี้ ไม่มีแสดงไว้ในพระไตรปิฎก เป็นศัพท์ที่บัญญัติขึ้นใหม่ใช้ทางโลก หมายถึงพฤติกรรมที่แสดงออกทางกาย วาจา ส่วนคุณธรรม หมายถึง ธรรมที่มีอยู่ในใจ แต่ในพระไตรปิฎกแสดงว่า ความดีงามทั้งหมดเป็นคุณธรรม รวมถึงพระนิพพานด้วย เพราะเป็นธรรมที่มีคุณค่า และใช้คำว่า **ธรรมจริยา** แปลว่า การประพฤติธรรม ซึ่งก็คือคุณธรรมระดับต่างๆ ไม่ได้ใช้คำว่า จริยธรรม ในพระไตรปิฎก

ควรจะใช้คำว่า ธรรมจริยา แทนคำว่า จริยธรรม

อธรรมจริยา วิสมจริยา ทางกาย ๓ อธรรมจริยา วิสมจริยา ทางวาจา ๔ อธรรมจริยา วิสมจริยา ทางใจ ๓ (ก็คือ อกุศลกรรมบถ ๑๐)

ธรรมจริยา สมจริยาทางกาย ๓ ธรรมจริยา สมจริยาทางวาจา ๔ ธรรมจริยา สมจริยา ทางใจ ๓ (ก็คือ กุศลกรรมบถ ๑๐)

(สาเลยยกสูตร ม. มู. ๑๙/๒๔๗, ๒๕๐, ๒๖๐)

ความประพฤติอธรรม ชื่อว่า **อธรรมจริยา** หมายความว่า การกระทำที่ไม่เป็นธรรมที่ชื่อว่า **วิสมจริยา** เพราะประพฤติขรุขระหรือประพฤติลุ่มๆ ดอนๆ ความประพฤติไม่เป็นธรรม และความประพฤติที่ขรุขระนั้น เพราะเหตุนั้น จึงชื่อว่า ความประพฤติไม่เป็นธรรมและความประพฤติที่ไม่สม่ำเสมอ พึงทราบความหมายในบทฝ่ายดำและฝ่ายขาวทุกบทโดยอุบายนี้

คำว่า จริยา มีความหมายกว้างขวาง

ธรรมจริยา สมจริยา คือ กุศลกรรมบถ ๑๐

อาทิพรหมจริยา คือ การประพฤติประเสริฐที่เป็นเบื้องต้น

พรหมจริยา คือ มรรคมีองค์ ๘ เป็นความประพฤติที่ประเสริฐที่สุด *(อง. ติก. ๓๔/๑๐๒)*

คัมภีรญาณจริยา คือ การประพฤติด้วยญาณอันลึกซึ้ง

วิมุตติปริปาจริยา คือ ธรรมบ่มวิมุตติ ๑๕

ญาณจริยา ๑๖ คือ อนิจจานุปัสสนา ทุกขานุปัสสนา อนัตตานุปัสสนา นิพพิทานุปัสสนา วิราคานุปัสสนา นิโรธานุปัสสนา ปฏินิสสัคคานุปัสสนา วิวัฏฏานุปัสสนา มรรคญาณ ๔ ผลญาณ ๔

สมาธิจริยา ๙ คือ สมาธิ ๘ มีปฐมฌานสมาธิเป็นต้น และอุปจารสมาธิของสมาธิ ๘ นั้น ซึ่งรวมเข้าเป็นอันเดียว

บุพพจริยา คือ การประพฤติในกาลก่อน

ญาตัตถจริยา คือ การประพฤติเกื้อกูลแก่พระญาติ

โลกัตถจริยา คือ การประพฤติเกื้อกูลแก่สัตว์โลก

พุทธัตถจริยา คือ การประพฤติอันเป็นธรรมเนียมของพระพุทธเจ้า

ภิกขาจริยา, อุญฉาจริยา คือ ประพฤติในการขอ

นัคคจริยา คือ ประพฤติเป็นคนเปลือย

สมจริยา คือ ประพฤติระงับอกุศล

วิญญาณจริยา คือ การประพฤติรู้แจ้งในอารมณ์ (อเหตุกจิต ๑๘ ในทวาร ๖)

อัญญาณจริยา คือ การประพฤติด้วยความไม่รู้ (อกุศลจิต ๑๒)

ญาณจริยา คือ การประพฤติด้วยญาณ (วิปัสสนา มรรค ผล ทำหน้าที่รู้พิเศษ)

จริยาวิมุตติ คือ พ้นจากจริยา ๓ (กามาวจรโสภณจิต ๒๔ เว้นที่เป็นไปในวิปัสสนา และมหัคคตจิต ๒๗)

(ขุ. ปฏิ. ๖๘/๙๗๓, ๘๑๐)

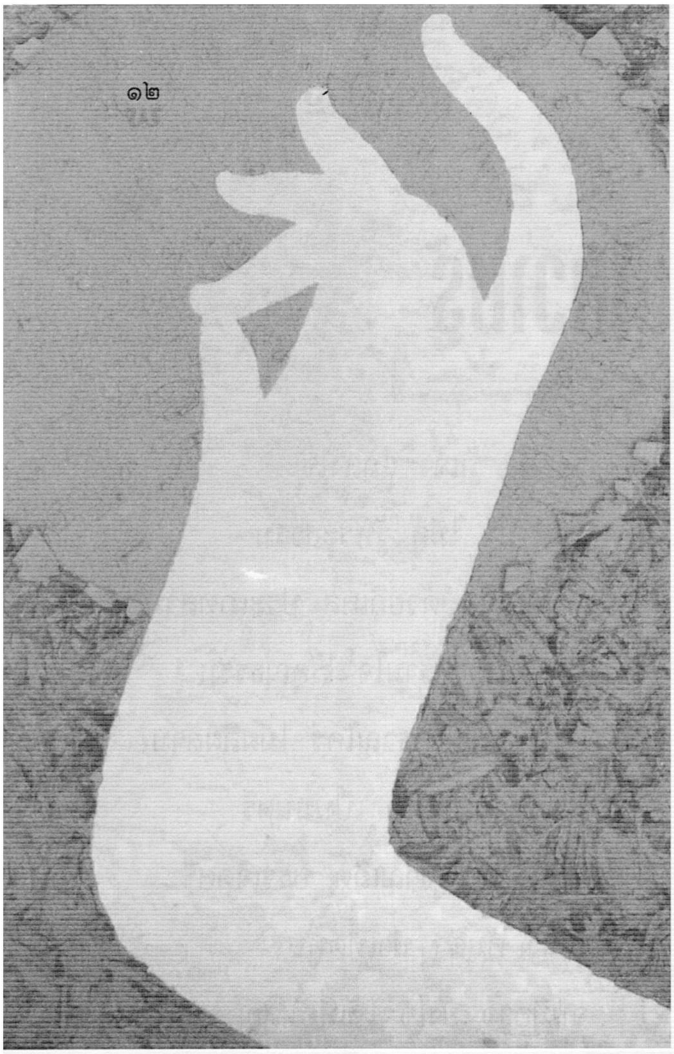
จริยาปิฎก คือ คัมภีร์ที่แสดงความประพฤติ ด้วยคุณธรรมของพระพุทธเจ้าอันเป็นบารมี

จริยา หรือ **จริต** คือ ความประพฤติจนกลายเป็นนิสัย เป็นอุปนิสัย ข้ามภพชาติก็ได้

คุณธรรมนำความรู้

๑ อันความรู้ รู้กันได้ หลายแขนง รู้จดจำ รู้แจ้ง แถลงไข
รู้ทั่วชัด ไม่อึดอัด มัดหัวใจ รู้อย่างไร ไม่สู้ รู้พระธรรม
๒ จะรู้ไป ในทุกศาสตร์ สามารถเหลือ หากใจเจือ ด้วยกิเลส ประเภทสาม
คือตัณหา มานะ ทิฏฐิตาม ไม่งดงาม ทรามใจ ไร้คุณธรรม
๓ ธรรมมีคุณ คุณธรรม ประจำจิต ควรเพ่งพิศ ครวญใคร่ ไม่ผลีผลาม
หากรู้ชัด สลัดถอย ปล่อยจิตทราม จึงจะงาม ดูเด่น เป็นมนตรี
๔ ทุกความรู้ รู้กระจ่าง แม้อย่างเดียว แต่ให้เชี่ยว ชาญเถิด บรรเจิดศรี
พรั่งพร้อมด้วย คุณธรรม มุ่งความดี ใช้ชีวี คุ้มค่า น่าเทิดทูน
๕ อย่าหลงใหล ในความรู้ ดูประมาท จนมิอาจ ยั้งใจ ให้เสื่อมสูญ
คุณธรรม ไม่จำเริญ ให้เพิ่มพูน จะอาดูร น้ำตาริน คราสิ้นใจ
๖ ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ พระองค์เทศน์ ให้เห็น เป็นหลักใหญ่
สัทธรรมสาม ศึกษาตาม ลำดับไป มิช้าใย ได้สัมฤทธิ์ วิสิฐคุณ
๗ จงอย่าลืม คุณธรรม นำความรู้ ไม่ลบหลู่ คุณใคร ให้สาบสูญ
กตัญญุตา เมตตาด้วย ช่วยค้ำจุน หวังเพิ่มพูน คุณธรรม ชื่นฉ่ำใจ
๘ มีเป้าหมาย ในใจ ใช้ชีวิต หวังพิชิต เหล่ากิเลส สาเหตุใหญ่
ให้วกวน เวียนว่าย ในวัฏฏ์ไตร เวียนเกิดตาย ว่ายวน ไม่พ้นกรรม
๙ หากต้องการ ออกจากวน พ้นวัฏฏะ ต้องสละ ตัวต้นเหตุ กิเลสสาม
เจ้าราคะ โทสะ โมหะทราม อบรมสาม คุณธรรม ประจำใจ
๑๐ อโลภะ อโทสะ อโมหะ เป็นเหตุละ อกุศล พ้นสงสัย
สิ้นกิเลส อันเป็นเหตุ อาเพศภัย แสนสุขใจ ไร้โรคา นิพพานัง ฯ

อณฺญตโร ภิกฺขุ

"จิตเป็นทางสร้างปัญญา"

พระธรรมเทศนา

พระอาจารย์ชยสาโร

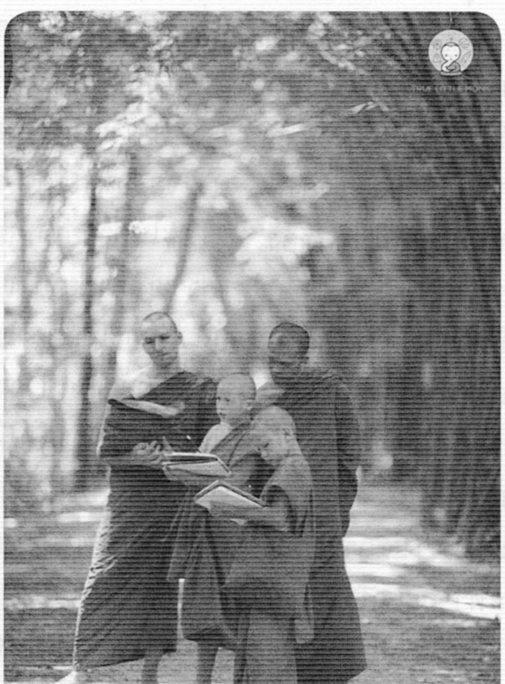
เรียนหนังสือส่วนมาก ก็มักจะขยันในวิชาที่เราชอบครู ถ้าวิชาไหนเรารู้สึกว่า ครูน่ารัก น่าเคารพ ก็มักตั้งใจเรียน อาตมามีครูวิทยาศาสตร์ไม่ค่อยน่ารัก ก็เลยไม่ค่อยเก่งวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะฟิสิกส์ จำได้ว่าปีหนึ่ง รู้สึกจะเป็น ม. ๓ ครูก็มาแจกตำรา หนาปึ๊กเลย โอย น่าเบื่อ แต่ก็พลิกๆ ดู ปกติตำราจะมีแบบฝึกหัดใช่ไหม แล้วตอนท้ายเล่มจะมีเฉลยคำตอบให้ ครูจะตัดออกเพื่อที่จะไม่ให้อ่าน ปรากฏว่าเล่มนี้มีคำตอบแบบฝึกหัด ครบหมดเลย โอ้ ดีใจเหมือนได้แจ็คพ็อตเลย ปีนี้ถ้าเรียนฟิสิกส์ก็คงจะง่ายขึ้น แสดงว่าไม่สุจริตตลอดมาเนาะ (หัวเราะ)

ทีนี้ก็งงอยู่เหมือนกันว่า ทำไมครูประมาทอย่างนี้ แต่พอเราเริ่มเรียน แล้วมีแบบฝึกหัดอะไรต่างๆ ให้เราได้เขียน เราจึงเข้าใจ คือมีคำถาม แล้วมีคำตอบให้ก็จริง แต่ว่าเราต้องพิสูจน์ว่าเรารู้จักทาง จากคำถามไปหาคำตอบ ถ้าเราไม่รู้จักทางแล้ว เหมือนกับคำตอบก็ไม่มีประโยชน์อะไร ซึ่งเราก็ต้องทำงานอยู่ดี ไม่เป็นทางลัด แต่ว่าในการปฏิบัติธรรม เรามีคำถามและมีคำตอบ แต่คำตอบนี่มีประโยชน์มาก

ญาติโยมคงกำลังสับสนว่าพูดเรื่องอะไร ปัญหาคือทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์คือสมุทัย ยังไม่มีนิโรธ ยังไม่มีมรรค อย่างน้อยที่สุด ในชีวิตประจำวัน เรามีอริยสัจจ์สองข้อ คือ ทุกข์ กับ สมุทัย ฉะนั้น หากเราเป็นทุกข์เมื่อไหร่ เราก็รู้คำตอบอยู่แล้วว่ามีสมุทัย นี่เป็นประโยชน์ไหม ? เป็นประโยชน์มาก เพราะสัญชาตญาณของเราตามความเคยชินก็คือ *การโทษ* โทษสิ่งแวดล้อม โทษคนรอบข้าง โทษคนนั้นคนนี้ โทษสีนั้นสีนี้ โทษอะไรก็แล้วแต่

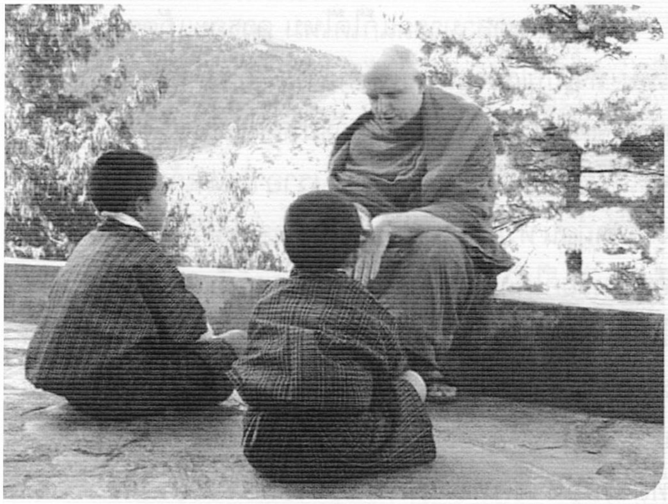
แต่**พระพุทธเจ้าตรัสว่า ถ้าทุกข์ เราต้องหยุดสำนึกไว้เลยว่ามีสมุทัย สมุทัยอยู่ตรงไหน ? สมุทัยก็คือตัณหา กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา ไม่ว่ามี trigger (ตัวเหนี่ยวไก) อะไรก็แล้วแต่ มีเหตุการณ์อะไรก็แล้วแต่ เราต้องสอนตัวเองว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นแค่ปัจจัย เป็นสิ่งชวนให้ทุกข์ แต่เหตุให้เกิดทุกข์อยู่ที่สมุทัยที่กำลังปรากฏอยู่ในใจของเรา**

อาตมาได้กล่าวถึงเรื่องการมองการกระทำของผู้อื่น ว่าให้เรา**ดูที่กิเลส** ไม่ให้ดูที่บุคคล แต่บางท่านอาจจะเกิดความสงสัยว่า ถ้าอย่างนั้นเราก็มองว่าการล่วงเกินเกิดจากกิเลส ไม่ได้เกิดจากอัตตาตัวตนเป็นต้นนั้น ช่วยให้เราทำใจได้ แล้วจบแค่นั้นหรือ ชาวพุทธมีหน้าที่ใช้คำสอนของพระพุทธเจ้าเพื่อไม่ให้เป็นทุกข์กับสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างนั้นหรือเปล่า คำตอบก็คือไม่ใช่ **แต่การใช้ปัญญาให้ได้ผล จะเป็นได้เฉพาะในจิตใจที่เป็นกลาง ไม่อคติ** ฉะนั้น การมอง การพิจารณา การฝึกจิต ไม่ให้โลภ ไม่ให้โกรธ ไม่ให้หลง ให้ยอมรับความจริงที่ปรากฏ ไม่เป็นทุกข์กับมัน อันนี้เป็นขั้นแรก แต่เป็นแค่ขั้นหนึ่งเท่านั้นเอง เมื่อจิตใจของเราเป็นปกติ ไม่ฝืน ไม่ปฏิเสธความจริง ยอมรับว่าเป็นอย่างนี้ เพราะมีเหตุ มีปัจจัยอย่างนี้ แล้ว**จิตใจที่ยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น ตามเหตุ ตามปัจจัย เป็นจิตที่สามารถหาทางออก หรือเป็นจิตที่สามารถจะใช้ปัญญาได้**

เช่นว่า เราสามารถแก้ได้ไหม ควรจะแก้ตรงไหน ถ้าเป็นเรื่องสลับซับซ้อน ควรจะแก้จุดไหนก่อน จุดไหนหลัง อย่างเช่น ถ้ามีหลายเรื่องที่ควรจะแก้ไข ถ้าเราใจร้อน ทนไม่ได้ เราอาจจะแก้อันที่ง่ายสุดก่อน หรือที่ใกล้ตัวที่สุด แต่อาจจะทำให้เรื่องอื่นกำเริบก็ได้ หรือทำให้ไม่สามารถแก้เรื่องอื่นต่อไปได้ ดังนั้น **จิตที่จะแก้ปัญหาสลับซับซ้อน ต้องมองการณ์ไกล ต้องดูความละเอียดของเหตุปัจจัย** และจิตที่จะมองจะเข้าใจในเรื่องละเอียดคือจิตที่ละเอียด จิตหยาบก็เห็นอะไรหยาบไปหมด นอกจากนี้ต้องฝึกให้จิตเป็นกลาง ถ้าเราน้อยใจ เสียใจ โกรธแค้น จิตจะหยาบ จิตจะตกร่อง ปัญญาจะไม่เกิด

การมองตัวเองก็เช่นเดียวกัน ที่เราเป็นทุกข์ ทุกข์ทางใจเกิดเพราะมีตัณหา ถ้าไม่มีตัณหาก็ไม่มีทุกข์ ฉะนั้น ประเด็นว่า สิ่งที่เกิดขึ้นถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง วางไว้ก่อน สิ่งแรกก็คือ เราทุกข์ไหม ? นี่คือหน้าที่โดยตรง ที่ไม่มีใครทำให้เราได้ เราทุกข์ไหม ? ทุกข์เพราะอะไร ? ทุกข์เพราะสมุทัย เรารู้คำตอบอยู่แล้ว ดี ไม่ต้องไปคิดมาก แต่ที่จะต้องใช้ความเพียร คือการกำหนดว่า สมุทัยข้อไหน หรือว่าตัณหาแบบไหน เป็นต้น อย่างเช่น เราอยากได้อะไรสักอย่าง แล้วไม่ได้ คิดว่า มีสิ่งใดสิ่งหนึ่งควรจะมี และมันไม่มี สิ่งที่ดีที่ควรจะมี ขาดไป หรือกำลังถูกทำลาย มันไม่น่าจะเป็นอย่างนี้ ไม่ควรจะเป็นอย่างนี้ **พอมีความรู้สึก**

ขึ้นมาว่าไม่ควรจะเป็นอย่างนี้ จิตใจก็ตกอยู่ในหลุมของสมุทัยอยู่แล้ว ต้องถามตัวเองว่า เมื่อเหตุเป็นอย่างนี้ ปัจจัยเป็นอย่างนี้ คนเกี่ยวข้องก็เป็นอย่างนี้ ประวัติศาสตร์เป็นอย่างนี้ วัฒนธรรมเป็นอย่างนี้ ครอบครัวเราเป็นอย่างนี้ นิสัยใจคอของเราเป็นอย่างนี้ ทำไมถึงจะไม่เป็นอย่างนี้ จะแปลกอะไร ฉะนั้น เรายอมรับว่าที่เป็นอย่างนี้เพราะมีเหตุมีปัจจัย ถ้าไม่มีเหตุปัจจัยพร้อม ก็ไม่เป็นอย่างนี้

ตัวสมุทัยคือตัวที่ "รับไม่ได้ที่เป็นอย่างนี้" รับไม่ได้ว่าบางสิ่งนี้มีอยู่ ไม่ต้องการให้มี ไม่อยากให้มี นี้ก็คือตัวสมุทัย แต่ถ้าเราพิจารณาว่าสิ่งนี้ไม่ถูกต้อง การกระทำของคนนั้นคนนี้ไม่ถูกต้อง เป็นต้น แต่เราเข้าใจว่าเป็นความถูกต้อง ที่เกิดขึ้นเพราะความสุกงอมของเหตุปัจจัย เมื่อเหตุปัจจัยเป็นอย่างนี้ เป็นอย่างอื่นไม่ได้ จิตใจเป็นกลาง พอจิตใจเป็นกลางก็ยอมรับว่าเป็นอย่างนี้แหละ เราจึงสามารถคิดต่อไปว่าเราแก้ได้ไหม ต้องทำอย่างไร ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว แต่ถ้าใจร้อนโกรธแค้น ความคิด การกระทำ อะไรที่เกิดจากตัณหา ก็จะไม่ได้ผลดี

กามตัณหา อยากได้ เมื่อไม่ได้สิ่งที่อยากได้ก็เป็นทุกข์ หรือถ้าได้สิ่งที่ไม่อยากได้ ต้องอยู่กับสิ่งที่ไม่ชอบ ก็เป็นทุกข์ ดังนั้น เวลาหลวงพ่อชาท่านสอนลูกศิษย์ลูกหา ท่านจะเน้นที่อริยสัจ ๔ และวิธีการของท่านก็คือ เห็นลูกศิษย์ลูกหาอยากได้อะไร ท่านไม่ให้ ให้เราขาดสิ่งที่อยากได้ และให้เราอยู่กับสิ่งที่ไม่อยากได้ เพื่อเราจะได้รู้ว่าขณะนี้เป็นทุกข์เพราะอะไร เป็นทุกข์เพราะความอยาก **ต้องฝืนความอยาก จึงจะเห็นได้ชัด**

ตัณหาที่ละเอียดกว่ากามตัณหา คือ *ภวตัณหา* อยากมีอยากเป็น วันนี้ก็ได้ฟังเรื่องที่เกิดขึ้นในจังหวัดยโสธร เด็กกำพร้าที่เป็น HIV ๓ คน ถูกล่วงละเมิดอยู่ในห้องน้ำที่โรงเรียน ตำรวจบอกว่าดำเนินคดีไม่ได้ เพราะเด็กไม่มีพ่อแม่ แต่ที่สำคัญไม่ว่าจะที่โรงพยาบาลหรือทางราชการเอง กลัวว่าถ้ามีคดีขึ้นศาล เรื่องนี้จะมีผลกระทบต่อชื่อเสียงของจังหวัด แล้วจำนวนนักท่องเที่ยวมางานบุญบั้งไฟจะลดน้อยลง เรื่องนี้มีอยู่ทั่วไป คือให้ความสำคัญกับภาพพจน์ ภาพลักษณ์ ชื่อเสียง มากกว่า สำคัญกว่าความถูกต้อง หรือความทุกข์ของเพื่อนมนุษย์ จึงกลายเป็นว่า ความจริงเป็นยังไงก็ไม่สำคัญ เท่ากับภาพที่เราสร้างขึ้นมาได้เอง

ในตัวเราก็เหมือนกัน บางทีเราทำผิดพลาด ควรจะยอมรับ ควรจะเปิดเผย ควรจะตั้งอกตั้งใจว่า จะไม่ทำอย่างนั้นต่อไป แต่ไม่ทำ เพราะอะไร ? เพราะกลัวเสียหน้า กลัวคนจะมองเราในทางไม่ดี กลัวคนจะเสียความเคารพในตัวเรา แล้วถ้าเป็นผู้ใหญ่ ก็ต้องรักษาภาพของผู้ใหญ่ เอาตำแหน่ง เอายี่ห้อ เอาชื่อ ว่าเป็นที่ตั้งของการกระทำ นี่เรียกว่าเป็น*ภวตัณหา* อยากมีชื่อเสียง ก็เป็นภวตัณหา อยากเป็นที่รู้จักของคน อยากมี Friends Facebook เยอะๆ Friends จริงไม่มีไม่เป็นไร ขอให้มี Friends เฟซบุ๊ก ก็พอปลอบใจได้ ทุกวันนี้เป็นยุคใหม่ แต่งเฟซบุ๊ก สร้างภาพอะไรสักอย่างให้เป็นที่รู้จักกันในสังคม เป็นเรื่องของภวตัณหา

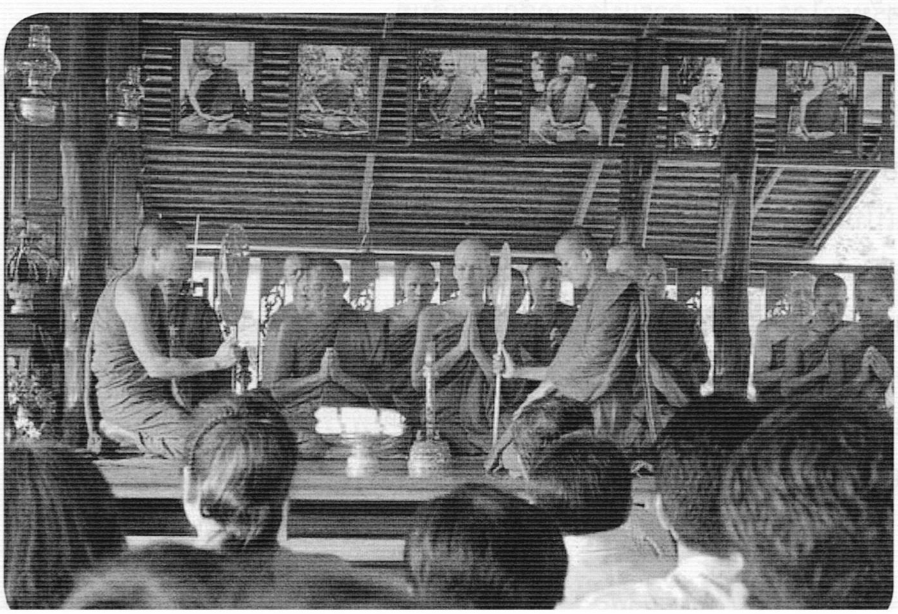
วิภวตัณหา ไม่อยากให้มี อยากให้มันหายไปทันที อยากทำลายสิ่งที่ขัดใจ ในการภาวนา เรามีโอกาสเรียนรู้เรื่องตัณหาได้ดี ว่าทุกข์เกิดขึ้นในการภาวนาก็เหมือนทุกข์เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน มันเกิดเพราะตัณหา เช่น อยากได้ในความสงบ บางคนอยากได้ญาณวิเศษ หรือว่าพระบางท่านอยากได้เลข นั่งสมาธิอยากได้อะไรสักอย่าง นี่ก็เป็นตัณหา แทนที่จะเป็นทางไปสู่ความดับทุกข์ ก็กลายเป็นทางสร้างทุกข์หรือเพิ่มทุกข์ให้กับชีวิต นั่งสมาธิเพื่อแข่งขันกับคนอื่น นั่งสมาธิเพื่อเปรียบเทียบกับคนอื่น

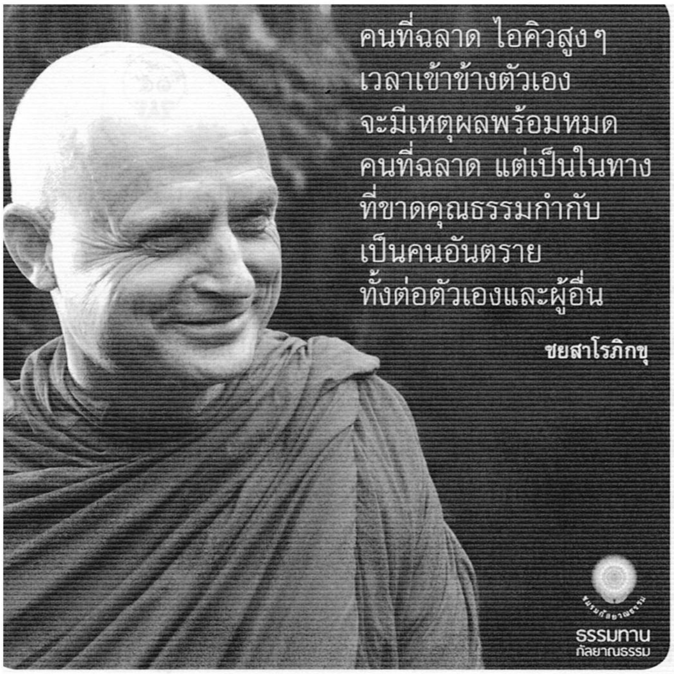
เราต้องระวังการเปรียบเทียบ เพราะการเปรียบเทียบมักจะเกิดจากมานะ เกิดจากกิเลส เกิดจากตัณหา ฉะนั้น เราอยากได้อะไรสักอย่างจากการภาวนา มีความคาดหวัง มีความต้องการ จิตใจก็ไม่ได้ปล่อยวาง เมื่อจิตเราไม่สงบ มีนิวรณ์ เรารับไม่ได้ ทนไม่ได้ที่จะต้องเจอกับนิวรณ์ อยากจะภาวนาแบบไม่มีนิวรณ์ นิวรณ์เกิดขึ้นอยากจะไล่ออก บังคับไม่ให้เป็นอย่างนั้น จะเครียด เห็นไหม เรายิ่งบังคับ มันก็ยิ่งฟุ้งซ่าน

เราจะปฏิบัติอย่างไร เมื่อมีนิวรณ์เกิดขึ้น ? ก็ยอมรับว่านิวรณ์เกิดขึ้นตามเหตุตามปัจจัย ไม่รังเกียจนิวรณ์ แต่ไม่ได้หลงใหลอยู่กับนิวรณ์ ให้รู้ว่านี่ก็คือนิวรณ์ เมื่อจิตใจเป็นกลางกับการมีนิวรณ์ ปัญญาในการแก้นิวรณ์ก็เกิดขึ้น มีปัญหากับคนรอบข้าง มีปัญหากับใคร ยอมรับว่าเป็นผลของเหตุปัจจัย จิตใจเป็นกลาง แล้วใช้ปัญญาแก้ปัญหาต่อไป เกิดนิวรณ์ เกิดปัญหาในการปฏิบัติ มีปัญหาเกิดขึ้นแล้ว ไม่ต้องว่าตัวเอง ไม่ต้องน้อยใจ ไม่ต้องเสียใจ ไม่ต้องว่า *เราแย่ เราไม่เก่ง เราไม่ดี*

แล้วอย่าไปอ้างปฏิทินว่า โอ๊ย เราปฏิบัติมาหลายปีแล้วมันน่าจะดีกว่านี้ หรือว่าเราปฏิบัติมาหลายวันแล้ว มันน่าจะดีกว่านี้ อย่าไปอ้างปฏิทินเลย เราก็รู้ว่ามันก็เป็นอย่างนี้แหละ และที่มันเป็นอย่างนี้ ไม่ใช่เพราะเจ้ากรรมนายเวร ไม่ใช่เพราะดวงไม่ดี มันต้องมีเหตุมีปัจจัย บางครั้งเราก็พอกำหนดเหตุปัจจัยได้ เราก็คอยดูไป รู้ไป แต่บางครั้งมันมองไม่เห็นเหมือนกัน แต่เราวางใจ ว่ามันต้องมีเหตุปัจจัย มันจึงเป็นอย่างนี้

อย่าให้เกิดวิภวตัณหา **พอเกิดวิภวตัณหา เป็นการเติมเชื้อของกิเลส** ไม่ใช่ทำให้กิเลสหายไป ในสังคมไทย ก็มีหลักธรรมอยู่ในวัฒนธรรม ดังมีภาษิตว่า *"เกลียดขี้ ขี้ตาม เกลียดความ ความถึง"* อันนี้ก็ใช่ พอเกลียดแล้ว สิ่งที่เราไม่ต้องการก็จะเข้ามาหา คิดว่าเกลียดแล้ว มันจะไม่เข้าใกล้ แต่ความเกลียดก็เป็นความผูกพันเหมือนกันนะ **ผูกพันด้วยความเกลียดนี่ ผูกพันมากกว่าด้วยความรัก ถ้าเราเกลียดใครนี่ คล้ายๆ กับรักนะ** หลับตาก็เห็น ! ได้ยินเสียงก็สะดุ้ง ความรักความชัง มันคล้ายกัน อันนี้ต้องระวังนะ ถ้าเกลียดใครมากๆ ระวังนะ เดี๋ยวต้องเจอชาติหน้านะ ดังนั้น เราต้องวางใจให้เป็นกลาง

และที่สำคัญอีกข้อหนึ่งคือ เราต้องระลึกอยู่เสมอ ในสิ่งที่อาตมาพูดมาหลายครั้งแล้วว่า โลกที่เป็นจริงอยู่ที่ไหน ? **ตัวเราคือโลกที่เป็นจริง** คือ **ขันธ์ห้า** ! โลกที่เป็นจริงไม่ใช่ว่าตอนนี้อยู่ศูนย์ปฏิบัติธรรมบ้านพอ อีกสองวันต้องกลับไปสู่โลกที่เป็นจริง ไม่ใช่ ! **ตัวเรานี่เองคือโลกที่เป็นจริง** เรามีสติ รู้ตัวอยู่ในปัจจุบัน สิ่งที่ปรากฏเป็นประสบการณ์ตรง นั่นคือโลกที่เป็นจริง แต่ในโลกทั่วไป เราต้องเตือนสติอยู่ตลอดเวลาว่า สิ่งที่รู้นั้นก็เป็นข้อมูล แต่เราไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่า เป็นข้อมูลที่ตรงตามความเป็นจริงมากน้อยแค่ไหน

ทุกวันนี้เรารู้โลกกว้างขึ้น แต่เป็นโลกผ่านสื่อ สื่อสีฟ้า สื่อสีแดง สื่ออะไรก็แล้วแต่ นี่ก็เป็นสื่อ ไม่ใช่ความจริง เราชอบใคร เราศรัทธาใคร เราเกลียดใคร ไม่ได้เกลียดคนนั้น ความจริงแล้วเกลียดเขาผ่านสื่อ เป็นเรื่องของ*สัญญา* **สิ่งที่เป็นจริงคือสัญญา** เวลาคนสองคนเถียงกันเรื่องเหตุการณ์ คนหนึ่งบอกว่าเมื่อวานนี้เป็นอย่างนั้นๆ คนหนึ่งก็บอกว่าไม่ใช่ ! เป็นอย่างนั้นๆ เถียงไปเถียงมา ต่างคนต่างยืนยันว่าตัวเองถูก อีกฝ่ายหนึ่งผิด บางครั้งก็เป็นแค่ว่า ทั้งสองคนไม่ได้สัมผัสโดยตรง ฟังจากคนอื่นที่เขาคิดว่าน่าเชื่อถือ แต่ถึงจะเป็นเรื่องที่ทั้งสองคนได้สัมผัสเอง เราก็ยังไว้ใจไม่ได้ เพราะอะไร ? เพราะว่าตาเรา หูเรา มันไม่ใช่กล้องถ่ายวีดีโอ ไม่ใช่เครื่องอัดเสียง มันมีการกลั่นกรอง มีการเซ็นเซ่อร์ มีการเลือกที่รับ โดยไม่ตั้งใจก็มี ตั้งใจก็มี หรือสิ่งที่เราคาดว่าจะได้ยิน เราก็จะได้ยินง่าย สิ่งที่ไม่เคยคิดจะได้ยิน บางทีไม่ได้ยินเลย เพราะแต่ละคนมีความต้องการ มีความคิด มีความอยาก มีความกลัว มีความกังวล มีนิวรณ์ไม่เหมือนกัน ข้อมูลที่รับมาก็ไม่ตรงกัน ดังนั้น สิ่งที่เราได้สัมผัสมา เป็นของปรุงแต่ง ไม่ใช่ของจริง

จะเล่าเรื่องให้ฟังนะ ตั้งแต่โบราณ เรื่องของคนไปตัดไม้ในป่า เหนื่อยก็พักผ่อน ตื่นขึ้นมาขวานหาย พอมองซ้ายมองขวา เห็นเด็กผู้ชายกำลังวิ่งอยู่ในป่า พอเห็นเด็กผู้ชาย เห็นกิริยาท่าทางแล้วดูว่าเป็นขโมยแน่ๆ ดูลักษณะการเดิน อะไรๆ ทุกอย่างนี่ ดูเป็นขโมยหมดเลย กำลังจะลุกขึ้นวิ่งตามเด็ก ก็สังเกตว่าขวานมันเหน็บอยู่ข้างหลังตัวเอง เพราะเชื่อว่าขวานหาย เชื่อว่ามีคนเอาไปเห็นเด็กคนนั้นก็แปลความหมายของกิริยาอาการท่าทางทุกอย่าง กลายเป็นกิริยาของขโมย เพราะนั่นเป็นสิ่งที่คาดว่าจะเห็น พอเห็นขวานเหน็บอยู่ข้างหลังตัวเอง มาดูเด็กอีกที อ้าว ก็เป็นเด็กธรรมดา กรณีอย่างนี้จะมีบ่อยมาก คือเราจะเอาความรู้เดิมของเรามาแปล โดยที่ไม่รู้สึกว่าเป็นการแปลจากสัญญาเดิมๆ

เมื่อวานนี้อาตมามีแขก ก็คุยกันถึงเรื่องเก่าๆ พูดถึงทีไรจะขำ ตอนที่อาตมาอยู่วัดป่านานาชาติหลายปีที่แล้ว รู้สึกตอนนั้นอาจารย์ปสันโนยังอยู่ แต่ท่านไปไหนไม่ทราบ อาตมานั่งรับแขกอยู่ในศาลา พอดีวันนั้นเป็นไข้ หน้าแดง อดทนๆ ทีนี้โยมมา ก็เห็นว่าอาตมาไม่ค่อยสบาย แล้วเขาจะถวาย*พาราเซ็ตตามอล* ทีนี้คนไทยนี่ เขาจะย่อคำว่าพาราเซ็ตตามอล เป็น*พารา*ฯ อาตมาไม่เคยทราบ แล้วปกติคนอีสานเวลาพูด ล.ลิงก็มักจะหาย

พออาตมาฟังว่า*พารา* แต่อาตมาไม่คุ้นเคย อาตมาก็ เอ๊ คำนี้มันอะไร คำที่ทราบก็คือ*ปลาร้า* แล้วยิ่งถ้าพารา ไม่ออกเสียงตัว ล.ลิงนี่ คล้ายกันมาก อาตมาก็ เอ๊ คงจะฟังไม่ถูก...ก็เลยเข้าใจเลย แปลความหมายของคำที่เขาพูดว่า เขาจะให้อาตมาฉันปลาร้า อาตมาก็เออ เป็นไข้ กินนี่หายด้วยเหรอ ไม่เคยได้ยิน โยมก็บอกว่า ทำไมไม่เคยได้ยิน ใครๆ ก็กินกัน อาตมาก็ โอ้ นี่มันความรู้ใหม่เลย แล้วกินยังไงล่ะ "กินเป็นเม็ด ๒ เม็ด" โอ้... เขาทำเป็นเม็ดด้วยเหรอ อยากเห็นปลาร้าเป็นเม็ด

ก็เป็นเรื่องตลกนะ แต่เพราะว่าเราฟังสิ่งที่เราไม่คุ้น แต่เอาความรู้เดิมมาใช้ แล้วก็คิดเอาเอง ทั้งที่ถ้าหยุดสักนิดหนึ่ง มันเป็นไปไม่ได้ ใช่ไหม ? แต่ว่าไม่มีเวลาที่จะคิด มันก็เลยเกิดการเข้าใจผิด เรื่องนี้มันเป็นเรื่องที่ชวนหัวเราะได้ แต่เรื่องที่ชวนร้องไห้ก็มีนะ แว้บเดียวนี่ จับความผิด แปลความหมายผิด ทำให้โกรธกันได้ ทำให้เกลียดกันได้ก็มี

การมีสติในเรื่องต่างๆ เรื่องการฟังหูไว้หู การที่เราระมัดระวัง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ไม่ปรากฏในโลกที่เป็นจริง คือโลกที่ปรากฏในจิตใจที่ไม่มีนิวรณ์ เราอยากจะรู้ว่าอะไรเป็นจริง อะไรไม่เป็นจริง ฝึกให้จิตมีสติ มีสัมปชัญญะ อยู่ในปัจจุบัน ไม่มีนิวรณ์ อะไรจะปรากฏในเวลานั้น ยังพอไว้ใจได้บ้าง แต่อย่างน้อยเราก็เห็นว่า *สัญญาเป็นสักแต่ว่าสัญญา* นี่คือความจำ คือการแปลความหมาย

ดังนั้นเวลาเถียงกัน ต่างฝ่ายต่างยืนยันว่าตัวเองจำถูก อีกฝ่ายหนึ่งจำผิด นี่แปลว่าอะไร ? แปลว่าในขณะนั้น ในโลกแห่งขันธ์ห้า สัญญาผุดขึ้นมาในสมองชัดมาก ที่เขาบอกว่าแน่ใจ แปลว่าในขณะนั้นที่พูด **สัญญาชัดเจน ไม่ใช่ว่าพิสูจน์ได้ว่าเป็นจริง** แต่หมายถึงว่า ภาพที่สร้างขึ้นมาในเวลาสัมผัสเรื่องนั้นเมื่อวันก่อน ปรากฏในสมองในขณะนี้ชัดเจน จำได้แม่นเลย ที่ว่าจำได้แม่น หมายถึงความจำที่ปรากฏชัด มันคนละเรื่องกันกับความจริง ในขณะที่เราจำ เราอคติหรือเราคิดเอาเอง เราคิดว่า*พารา*เป็น*ปลาร้า* มันฝังไว้ในใจต่อมา...จำได้ ! ถ้าหากว่าวันนั้น ไม่ได้ทำความเข้าใจกันอาตมาก็อาจจะเล่าต่อนะว่า อ้อ แปลกดี โยมที่อุบลฯ เขาเป็นไข้ก็ยังกินปลาร้า แล้วกินเป็นเม็ดด้วยนะ !

ฉะนั้นในการภาวนาต้องการให้เห็นว่าความคิดก็สักแต่ความคิด เมื่อเราภาวนาแล้ว ความคิดลดน้อยลง จะเห็นว่าตัวเราชักจะหายไป คือตัวเรา...เราคือใคร เราเป็นใคร มันเป็นสมมติที่สร้างขึ้นมากับความคิด พอไม่มีความคิด ตัวเราที่เป็นผลลัพธ์ของความคิดก็หายไป นี่ก็จะเป็นสภาวะที่ทำให้เกิดความกลัวได้ แต่ถ้าเรามีสัมมาทิฏฐิ ความเห็นชอบ เราจึงจะได้เห็นความเป็นสมมติของความเป็นบุคลิกของนิสัยใจคอ ว่าเป็นสิ่งที่ปรากฏแล้วตามเหตุตามปัจจัย คือความคิด ความเชื่ออะไร เป็นต้น

ดังนั้น การภาวนาคือการกำหนดรู้ทุกข์ การละสมุทัย การปฏิบัติไม่ได้จำกัดอยู่ที่สถานที่ใดสถานที่หนึ่ง หลวงพ่อชาท่านก็เคยสอนว่า ถ้าไฟไหม้บ้าน เราจะไปดับที่ไหน

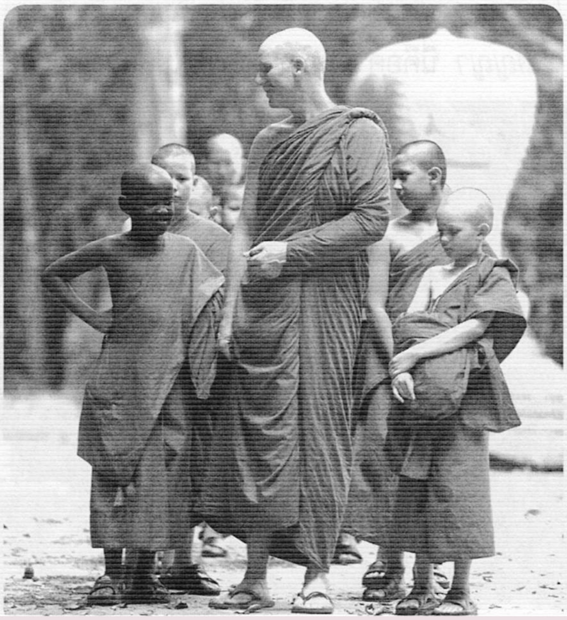
ไม่ใช่ว่าเราจะไปดับที่วัด ไฟไหม้ตรงไหน ก็ต้องดับตรงนั้น เราทุกข์ตรงไหน ก็ต้องดับทุกข์ตรงนั้น

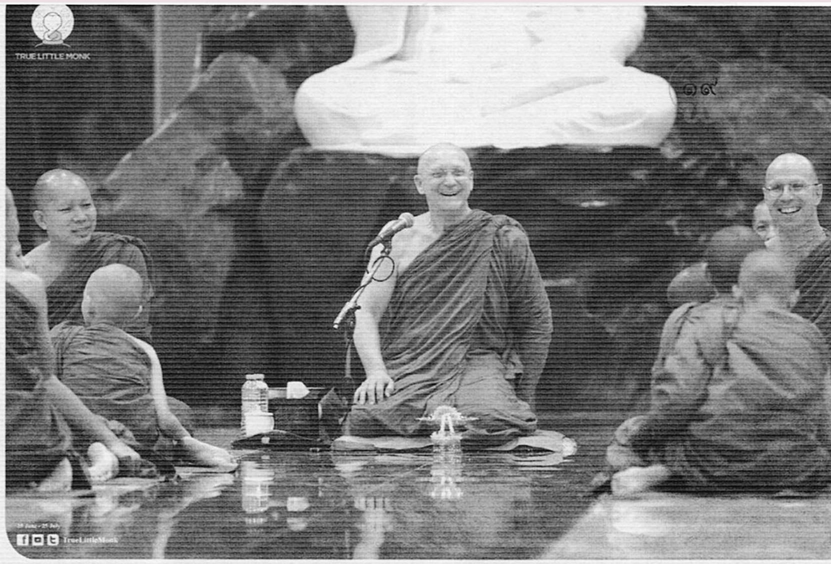
ดังนั้น การทำสมาธิภาวนา เรามีโอกาสสร้างพลังดับทุกข์ เรียกว่า ดับเพลิงกิเลสได้ แต่เราทุกข์ที่ไหน เราต้องไปดูตรงนั้น ว่ากำลังอยากอะไรอยู่ไหม ต้องการอะไรไหม กำลังอยากได้อะไรสักอย่างแล้วไม่ได้ หรือว่าไม่ยอมรับ กำลังฝืนความจริงที่ปรากฏอยู่ ทนไม่ได้ต่อสิ่งที่เป็นจริงในปัจจุบัน พยายามดูความอยากได้ อยากมี อยากเป็น ไม่อยากได้ ไม่อยากมี ไม่อยากเป็น แล้วพยายามแก้ตรงนั้นโดยที่ไม่ต้องเป็นห่วงว่าแก้ตรงนั้นแล้ว จะเฉยๆ จะไม่อยากแก้ไข จะเป็นคนไม่เป็นประโยชน์ต่อใคร ไม่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ตรงกันข้าม คนที่มีจิตใจที่ไม่ยึดมั่นถือมั่นในสิ่งต่างๆ นี้ จิตมีศักยภาพสูง กิเลสทำให้จิตใจเราแคบ ทำให้เรากลัว กลัวลำบาก กลัวความพลัดพราก กลัวการเสียผลประโยชน์ เป็นต้น

ถ้ายังมีกิเลสครอบงำจิตใจ ทำอะไรส่วนมากก็เพื่อประโยชน์ส่วนตัว แต่พอเราปล่อยวางกิเลสได้บ้าง เหมือนจิตยอมเปิดรับต่อความทุกข์ ความเดือดร้อนของคนอื่น พระพุทธองค์ตรัสรู้ด้วยปัญญา แต่หลังจากพระพุทธองค์ตรัสรู้แล้ว ๔๕ ปีต่อมา พระพุทธองค์ทรงประกาศพระธรรมวินัยด้วยความกรุณา **ปัญญาย่อมปรากฏในรูปแบบของความเมตตากรุณา** ปัญญากับความกรุณาอยู่ด้วยกัน ฉะนั้นเมื่อจิตใจเราปล่อยวางความคิดผิด ความหลงผิดต่างๆ รู้เห็นอะไรตามความเป็นจริง ความเมตตากรุณา ความต้องการสร้างประโยชน์กับส่วนรวม การดับทุกข์ของเพื่อนมนุษย์ย่อมตามมา ดังนั้น **ความเมตตากรุณาเป็นเครื่องพิสูจน์ปัญญา ปัญญาเป็นเครื่องพิสูจน์ความเมตตากรุณา** สรุปว่าธรรมทั้งสองมีผลต่อกันและกัน

ถ้าเราดูจิตใจของเราอย่างต่อเนื่อง เราก็จะสรุปได้เลยว่า ตราบใดที่เรายังมีกิเลสอยู่ในใจ จิตใจของเราไม่มีทางสงบ ไม่มีทางเข้าสู่ความสุขที่แท้จริง ถ้าเราทุกคนต้องการความสุข เราต้องเห็นว่า**งานที่สำคัญที่สุดในชีวิตคืองานดับกิเลส** เราต้องการสร้างประโยชน์ต่อครอบครัว เราต้องเป็นกัลยาณมิตรต่อคนรอบข้าง ให้เขาได้พ้นจากกิเลส **ถ้าปัญญาที่แท้เกิดขึ้นแล้ว ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติธรรมก็ต้องปรากฏ ไม่มีทางอื่นที่จะเข้าสู่ชีวิตอันประเสริฐ**

อาตมาเคยมองว่า การส่งลูกหลานไปเรียนหนังสือในต่างประเทศ เข้าไปในมหาวิทยาลัยมีชื่อของต่างประเทศ ตั้งร้อยกว่าปีแล้ว ไปทั้ง HAVARD, YALE, MIT, OXFORD, CAMBRIDGE, อะไรต่ออะไรนี่ ไม่ค่อยประสบความสำเร็จ จะว่าล้มเหลวก็คงไม่ผิด เพราะว่าอะไร ? เพราะว่าผู้ที่จบด็อกเตอร์ จากฮาเวิร์ด, เยล, อ็อกซ์ฟอร์ด, เคมบริดจ์ ที่กลับมาบวชพระยังมีน้อยมาก ถ้าในสถาบันการศึกษาที่ว่าดีเลิศแล้วจบมา ก็ต้องออกบวชแน่นอน แต่แทบจะไม่มีแสดงว่ามันไม่ดีอย่างที่เขาว่ากัน คือถ้ามีวิชาความรู้จริง เป็นบัณฑิตจริง แล้วมีโอกาสจะออกบวชแล้ว ทำไมจะไม่ออกบวชล่ะ จะอยู่ไป

ทำไม ถ้ามีบารมี มีศรัทธานะ **ถ้าการศึกษานำไปสู่ปัญญาในชีวิตจริง ต้องเห็นว่าชีวิตพรหมจรรย์เป็นชีวิตอันประเสริฐแท้ๆ**

ถ้าเราเป็นพ่อแม่ อาตมาไม่ได้เป็นพ่อเป็นแม่ แต่ถ้าสมมติว่ามีอีกจักรวาลหนึ่งสมมติว่ามี Parallel Universe (จักรวาลคู่ขนาน) มีตัวอาตมาที่ไม่บวชพระ แล้วมีลูก อาตมาต้องอธิษฐานทุกวันว่าขอให้ลูกเราได้บวชพระ เป็นพระอรหันต์ เพราะว่าอะไร ? เพราะถ้ามีลูก ก็ต้องการสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับลูกและเราก็รู้ว่า สิ่งที่ดีที่สุดสำหรับมนุษย์คือมรรคผลนิพพาน ดังนั้น ขอให้ลูกเราได้บรรลุมรรคผลนิพพาน ขอให้มีบารมีได้เป็นพระอริยเจ้า

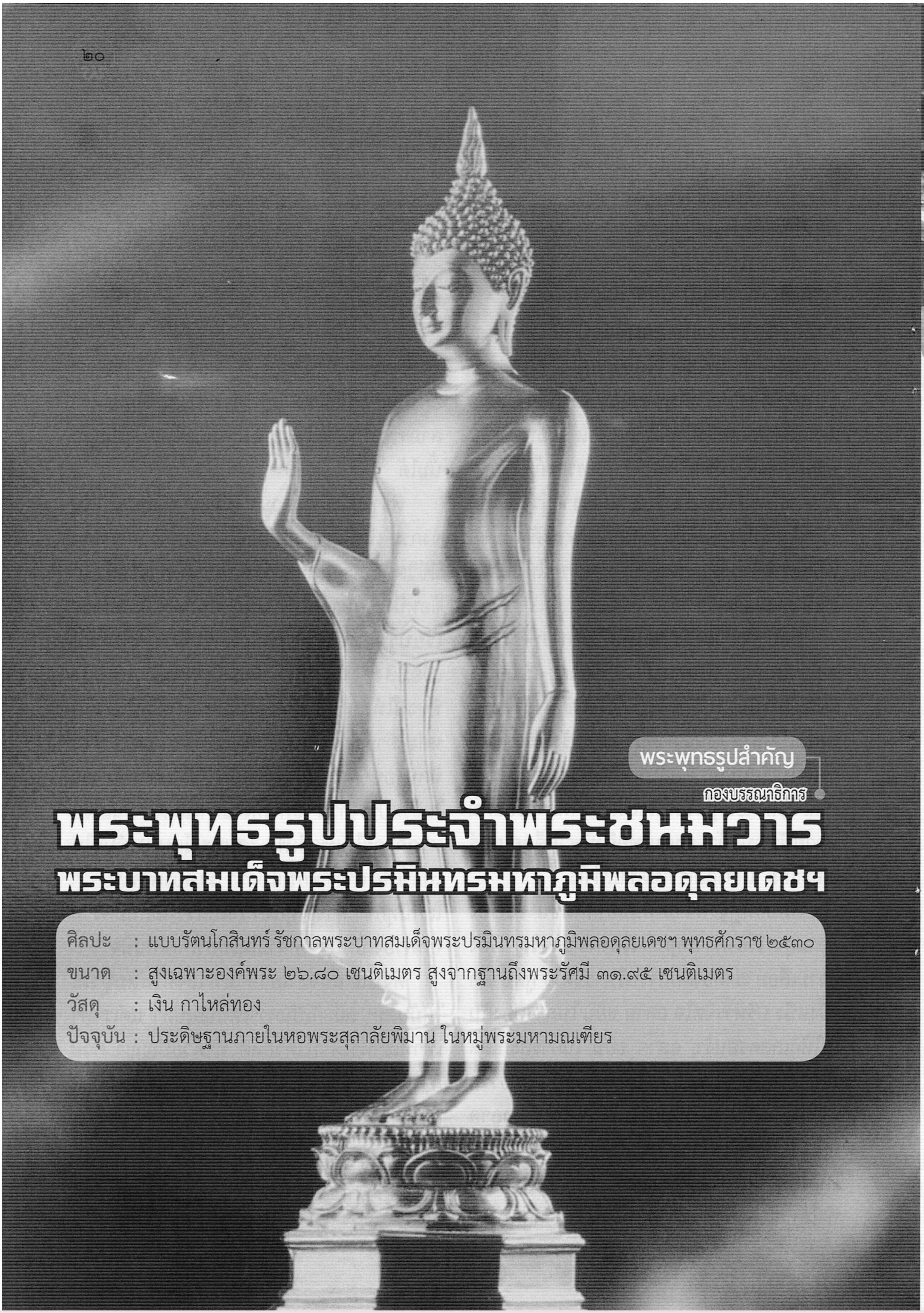
แต่ถ้าบารมีไม่ถึง ขอให้ได้วิชาการที่ดีหน่อย ขอให้เป็นหมอ เป็นทนาย เป็นวิศวกร เป็นอะไรต่ออะไร เป็นรางวัลชดเชย ยังพอใช้ได้ ถ้าไม่เก่งพอจะเป็นพระ ดังนั้น อาตมาจึงผิดหวังในโครงการส่งลูกไปเรียนนอก ที่กลับมาเป็นพระอริยเจ้าของเรานี่ ยังไม่ค่อยคุ้มกับที่เราลงทุนมาหลายร้อยคนหลายพันคนแล้ว สังคมไทยถึงมีพวกด็อกเตอร์เยอะแยะ แต่สังคมเราไม่ดีขึ้นเท่าไร

สัมมาทิฏฐิ ความเห็นชอบเกิดขึ้น ในเรื่องความสุข เรื่องความทุกข์ เรื่องความเจริญ เรื่องความเสื่อม เราต้องฝึกการบริหารจิตใจ พูดซ้ำอีกครั้งหนึ่ง บริหารจิตใจ ฉลาด ขยัน ในการป้องกันไม่ให้กิเลสครอบงำ, ฉลาด ขยัน ในการละกิเลสที่เกิดขึ้นแล้ว, ฉลาด ขยัน ในการปลูกฝังคุณธรรมที่ยังไม่เกิดขึ้น ให้มีขึ้นมาในจิตใจเราได้, ฉลาด ขยัน ในการดูแล การบำรุงสิ่งดีงามที่เกิดขึ้นแล้วให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป อยู่ที่ความเพียรพยายาม เช่นนี้ทำได้ทุกเวลานาที ไม่ว่าอยู่ที่ไหน ไม่ว่าอยู่กับใคร อยู่ที่วัด อยู่ที่บ้าน อยู่ที่ทำงาน อยู่ที่ไหน เราสามารถทำความเพียร อย่างน้อยข้อหนึ่งในสี่ข้อนั้นได้

ที่ว่าไม่มีเวลาภาวนา ไม่มีเวลานั่งสมาธิ เดินจงกรม เป็นได้เหมือนกัน เข้าใจ แต่ตราบใดที่เรามีชีวิตอยู่ เราก็สามารถทำความเพียรได้ข้อใดข้อหนึ่ง รักษาจิตให้เป็นบุญเป็นกุศล ลืมหูลืมตาเรียนรู้จากประสบการณ์ ทำยังไงจะไม่โลภเมื่อมีสิ่งชวนให้โลภ ทำยังไงจะไม่โกรธในสิ่งที่ชวนให้โกรธ ทำยังไงจะไม่หลงในสิ่งที่ชวนให้หลง ทำยังไงจะรักษาจิตใจไว้ให้มีความสุข ทั้งๆ ที่คนรอบข้างเครียดเหลือเกิน นี่คือความท้าทายในชีวิตประจำวัน จะทำให้งานทางโลกจบ มันไม่จบหรอก จะให้เพอร์เฟ็ค (สมบูรณ์แบบ) มันก็ไม่เพอร์เฟ็ค คำว่า ทุกข์ แปลว่า ไม่เพอร์เฟ็ค เรียกว่าโลกนี้ทุกขัง คำว่า **ทุกขัง** ก็แปลว่า โลกนี้มีความบกพร่องเป็นนิจ มีความไม่เพอร์เฟ็คเป็นนิจ

ดังนั้น ถ้าจะพยายามทำสิ่งที่ไม่สมบูรณ์ให้มันสมบูรณ์ ก็เป็นการเหนื่อยเปล่า แต่เราทำเท่าที่เราทำได้ ทำด้วยสติ ทำด้วยปัญญา ด้วยการเรียนรู้ ชนะ...เราก็เรียนรู้จากการชนะ แพ้...เราก็เรียนรู้จากการแพ้ เรียนรู้ทุกอย่าง ได้กำไรคือปัญญา

ที่มา : พระธรรมเทศนา ที่สถานปฏิบัติธรรมบ้านพอ เชียงใหม่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๗

พระพุทธรูปสำคัญ

กองบรรณาธิการ

พระพุทธรูปประจำพระชนมวาร
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ

ศิลปะ : แบบรัตนโกสินทร์ รัชกาลพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ พุทธศักราช ๒๕๓๐

ขนาด : สูงเฉพาะองค์พระ ๒๖.๘๐ เซนติเมตร สูงจากฐานถึงพระรัศมี ๓๑.๙๕ เซนติเมตร

วัสดุ : เงิน กาไหล่ทอง

ปัจจุบัน : ประดิษฐานภายในหอพระสุลาลัยพิมาน ในหมู่พระมหามณเฑียร

พุทธลักษณะ :

พระพุทธรูปประจำพระชนมวารของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ เป็นพระพุทธรูปประทับยืนแบบสมภังค์ แสดงปางห้ามญาติหรืออภัยมุทราด้วยพระหัตถ์ขวาเพียงข้างเดียว ส่วนพระหัตถ์ซ้าย ทอดลงข้างพระวรกาย พระพุทธรูปมีพุทธลักษณะคล้ายพระพุทธรูปแบบสุโขทัย โดยมีพระพักตร์เป็นวงรี พระนลาฏค่อนข้างแคบ พระขนงโก่ง พระนาสิกโด่ง พระโอษฐ์อมยิ้ม และมีพระกรรณยาว พระเศียรประดับด้วยขมวดพระเกศาเป็นก้นหอย มีเกตุมาลาและรัศมีรูปเปลวไฟอยู่เบื้องบน องค์พระพุทธรูปมีพระอังสาใหญ่ บั้นพระองค์เล็ก โดยครองอุตราสงค์เรียบ ห่มคลุมพระอังสา ปล่อยชายอุตราสงค์ให้ห้อยตกลงมา เป็นเส้นอ่อนโค้งด้านข้างพระวรกายทั้งสองข้าง อันตรวาสกที่ทรงเรียบเช่นเดียวกับอุตราสงค์ คงปรากฏขอบสองชั้นที่บั้นพระองค์และจีบทบห้อยลงมาเบื้องหน้า ยาวเกือบจรดข้อพระบาท

พระพุทธรูปประทับยืนบนปัทมาสน์ ประกอบด้วยกลีบบัวหงายและกลีบบัวคว่ำ มีเกสรบัวประดับ ปัทมาสน์นี้ วางซ้อนอยู่เหนือฐานเขียงรูปแปดเหลี่ยมเบื้องล่าง

ประวัติ :

ตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ เป็นต้นมานั้น ยังมิได้มีการสร้างพระพุทธรูปประจำพระชนมวารขึ้นในรัชกาลนี้เลย ดังนั้น ในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้มีการสร้างพระพุทธรูปประจำพระชนมวาร ปางห้ามญาติ ซึ่งเป็นพระพุทธรูปประจำวันจันทร์ อันเป็นวันพระบรมราชสมภพ

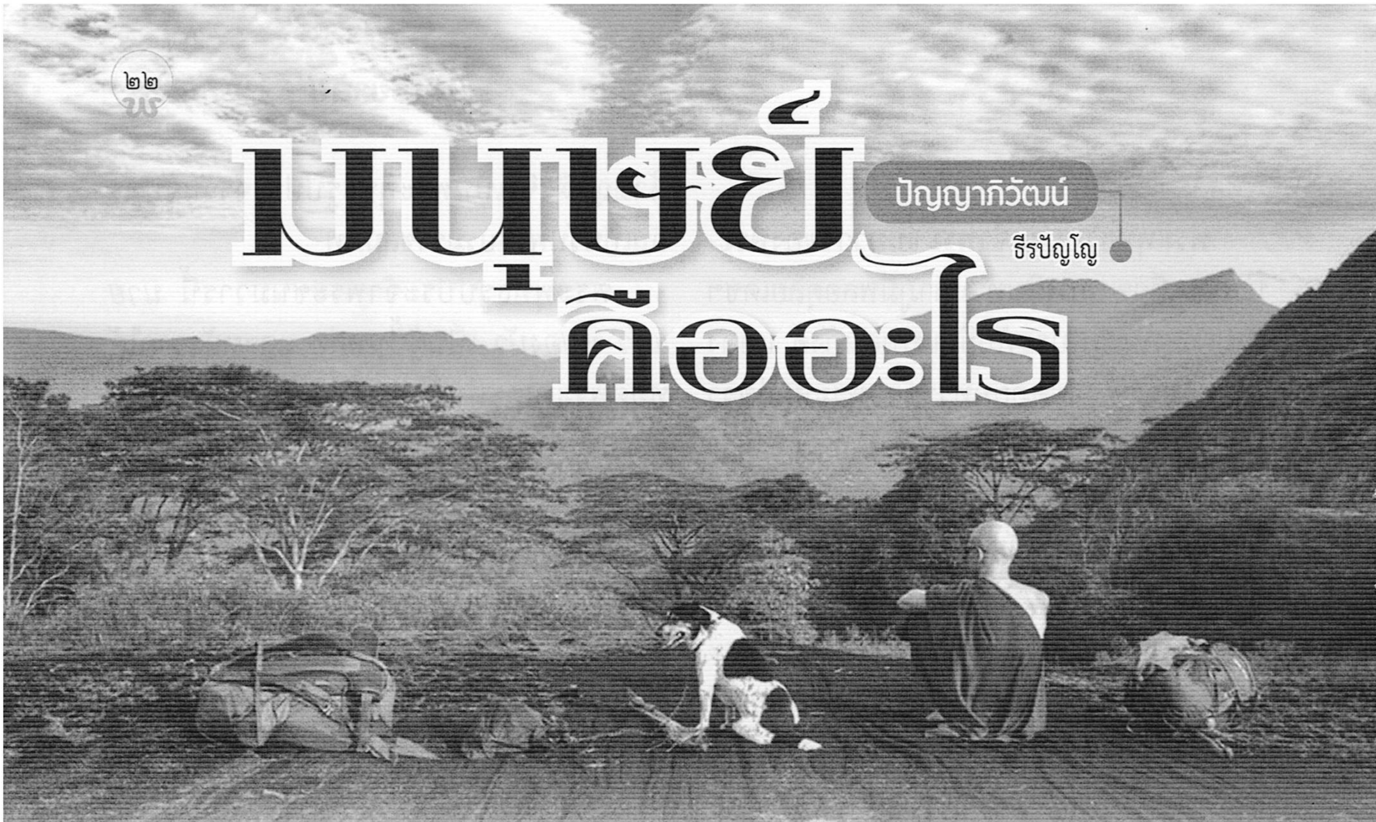
พระพุทธรูปประจำพระชนมวารนี้ *นายแก้ว หนองบัว* เป็นผู้ปั้นหล่อ และหลังจากได้ทอดพระเนตรหุ่นปั้นและทรงแก้ไขตามพระราชประสงค์แล้ว ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเททองหล่อ ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๓๐ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ตั้งการฉลองสมโภช พระพุทธรูปประจำพระชนมวาร ในวันที่ ๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๐ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อเสร็จการแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้อัญเชิญพระพุทธรูปประจำพระชนมวารประดิษฐานไว้กับพระชัยวัฒน์ประจำรัชกาล ณ หอพระสุลาลัยพิมาน ในหมู่พระมหามณเฑียร

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙ มีพระบรมราชสมภพ วันจันทร์ที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๐ ตรงกับขึ้น ๑๒ ค่ำ เดือนอ้าย ปีเถาะ จุลศักราช ๑๒๘๙ รัตนโกสินทร์ศก ๑๔๖

บรมราชาภิเษก วันศุกร์ที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ ตรงกับแรม ๔ ค่ำ เดือน ๖ ปีขาล จุลศักราช ๑๓๑๒ รัตนโกสินทรศก ๑๖๙

ปัจจุบัน อัญเชิญพระพุทธรูปประจำพระชนมวารพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ ในงานพระราชพิธีสงกรานต์

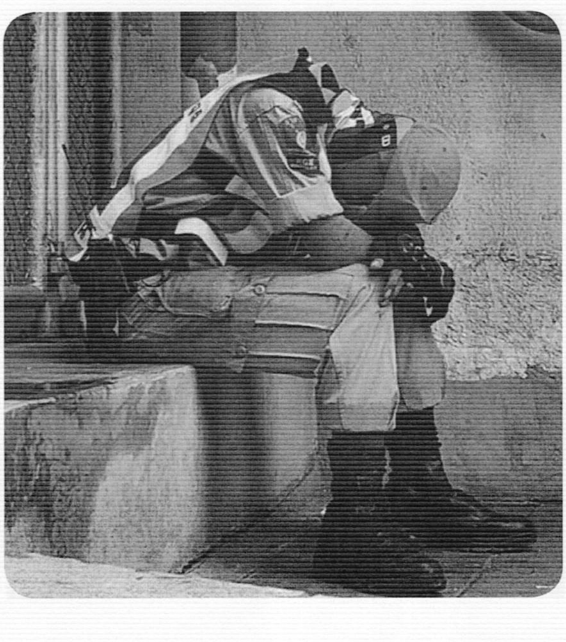
ที่มา : จากปฏิทินแขวน พุทธศักราช ๒๕๓๘ "พระพุทธปฏิมาในพระบรมมหาราชวัง" เรียบเรียงข้อมูลโดย ศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. สุริยวุฒิ สุขสวัสดิ์ ลิขสิทธิ์ภาพและคำบรรยายโดย สำนักราชเลขาธิการ จัดพิมพ์โดย บริษัทอินเตอร์เนชั่นแนลคอสเมติคส์ จำกัด (มหาชน)

มนุษย์คืออะไร

ปัญญาภิวัฒน์
ธีรปัญโญ

ตลอดเวลาที่มีวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตขึ้นมานั้น จากสิ่งมีชีวิตเกือบสิบล้านสายพันธุ์บนโลกนี้ มนุษย์ได้ผ่านการพัฒนาการจนสามารถขึ้นมาอยู่บนยอดของปิรามิดได้ กลายเป็นผู้นำของสิ่งมีชีวิตชนิดอื่นๆ ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือการที่มนุษย์เกิดการ**ปฏิวัติทางความคิดความเชื่อ เมื่อ ๗๐,๐๐๐ ปีที่ผ่านมา** ที่ทำให้สามารถพัฒนาความเชื่อในเรื่องเล่าอันเดียวกัน

จึงสามารถรวมเป็นกลุ่มก้อนทางสังคมใหญ่ขึ้นๆ มีการแบ่งหน้าที่เพื่อร่วมมือกันทำงานจนสามารถแข่งขัน เอาชนะสิ่งมีชีวิตชนิดอื่นๆ ได้ในที่สุด และเมื่อ ๑๒,๐๐๐ ปีที่ผ่านมา ได้เกิด **ปฏิวัติทางการเกษตร** มนุษย์หันมาปลูกพืชเอง ไม่ต้องออกไปล่าสัตว์ เก็บผักผลไม้เหมือนแต่ก่อน ๕๐๐ ปีที่ผ่านมา ก็เกิด**ปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์**ขึ้น โดยมีการค้นคว้าหาความรู้ โดยการตั้งสมมติฐานและพิสูจน์ความจริงจากการทดลอง ตามมาด้วยการปฏิวัติทางอุตสาหกรรม ในอีก ๓๐๐ ปีถัดมา ปัจจุบันมีการ**ปฏิวัติทางเทคโนโลยี** ที่เป็นแบบพลิกโฉมทยอยตามกันออกมาเรื่อยๆ

จึงคาดการณ์ได้ว่าในอีกไม่ช้า งานที่มนุษย์ทำอยู่ ที่มีรูปแบบคาดเดาได้ อันมีมูลค่าทางเศรษฐกิจหลายๆ อย่าง อาจจะค่อยๆ ถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยีหุ่นยนต์ปัญญาประดิษฐ์และระบบคอมพิวเตอร์อินเตอร์เนตที่สามารถเชื่อมโยงและเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง ผ่านอัลกอริธึมที่จะฉลาดมากขึ้นๆ แบบก้าวกระโดด โดยปัญญาประดิษฐ์ (เอไอ) นี้สามารถดูข้อมูลการทำงานของมนุษย์

ที่มีก่อนหน้าทั้งหมด และเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง ดังนั้นสำหรับมนุษย์เอง ลำพังการศึกษาและการฝึกทักษะให้มากขึ้น อาจจะไม่เพียงพอที่จะทำให้อยู่รอดได้ในยุคต่อไป การปรับโครงสร้างสังคมในระดับพื้นฐานครั้งใหญ่ อาจจะมีขึ้นเมื่อเครื่องจักรได้เปลี่ยนสภาพจาก*เครื่องมือ*มาเป็น*แรงงาน*เสียเอง

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทบทวี การท่วมทับของกระแสข้อมูลข่าวสาร มีการพูดกันมากถึงการศึกษาแบบใหม่เพื่อเตรียมมนุษย์ให้พร้อมสำหรับความเปลี่ยนแปลงในอนาคต ปัญหาการว่างงาน เมื่อหุ่นยนต์และเอไอสามารถทำงานหลายๆ อย่างได้ เท่ากับหรือดีกว่ามนุษย์เสียอีก

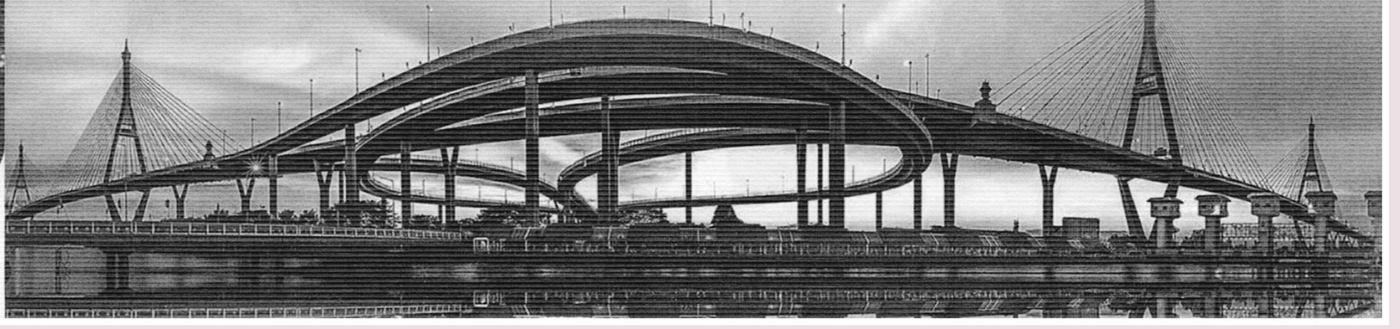
ทั้งนี้การตั้งเป้าหมายของชีวิตจะมีความสำคัญขึ้นมาทันที อะไรกันแน่ที่เป็นสาระ แก่นสารที่แท้จริงของชีวิตมนุษย์ “จงรู้จักตนเองให้ดี” คำแนะนำนี้เราอาจจะได้ยินได้ฟังกันมาบ่อยแล้ว และเราทุกคนก็อาจจะเคยผลัดการรู้จักตัวเราเองไปก่อนได้เรื่อยๆ แต่ในอนาคตอันใกล้นี้ การรู้จักตนเองจะสำคัญมากขึ้น โดยเฉพาะตนเองในมุมที่เราไม่รู้จัก **การได้มารู้จักมุมสงบของเราเองที่ไม่ต้องถูกกระตุ้นด้วยสิ่งที่เป็นปัจจัยมาจากภายนอก จะทำให้เราเติบโตขึ้น สามารถตัดใจจากสิ่งที่ไม่จำเป็นออกไปจากชีวิตของเราได้** เพราะสิ่งที่เปลี่ยนไปได้ ย่อมไม่ใช่ตัวตนที่แท้จริงของเรา

ถ้าเราไม่รู้จักตัวเราเองดีพอ อัลกอริธึมที่สามารถเข้าถึงข้อมูลการแสดงออกของพวกเราแต่ละคนอาจจะสามารถรู้จักเราได้ดีกว่าตัวเราเองเสียอีก ไม่ต้องไปถึงอนาคตหรอก แม้ปัจจุบันก็เริ่มเห็นแนวโน้มนี้กันบ้างแล้ว ถ้าเราเคยใช้สื่อโซเชียลกันมาบ้าง จะเริ่มรู้สึกได้ว่า ข่าวที่ Facebook เลือกให้เรา คำตอบที่ Google คัดสรรมาให้เรา หรือสินค้าทางอินเตอร์เนตที่ Lazada นำมาเสนอขายให้เราบนจอนั้น ทำให้เราใช้เวลากับหน้าจอมากขึ้นเรื่อยๆ หลายครั้งดูเหมือนว่ามันจะรู้ใจของเรามากกว่าตัวเราเองเสียอีก

ดังนั้นสาระสำคัญของการเป็นมนุษย์นั้นมันคืออะไรกันแน่ ความรู้ที่จะทำให้พ้นทุกข์ได้นั้นต้องมีคุณธรรมเป็นพื้นฐานซึ่งก็คือไตรสิกขา ศีล สมาธิ ปัญญา นั่นเอง หรือว่าสิ่งนี้อาจจะเป็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ที่แท้จริงก็ได้ **การศึกษาคือการรวมความสนใจไปที่สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีความหมายสำหรับเราจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมากในยุคที่จะมาถึง** การขาดจุดสนใจ จะทำให้ความจริงที่เราได้รับบิดเบี้ยวไป วันๆ ผ่านไปด้วยความพร่ามัว ไม่ชัดเจนว่าเราต้องการอะไร และเราได้เข้าใกล้เป้าหมายในชีวิตของเรามากขึ้นหรือไม่

ความจริงที่เราสนใจนั้น เราอาจจะต้องออกแรงค้นหามันด้วยความใส่ใจและจริงใจ มันอาจจะไม่ได้เดินเข้ามาหาเราเอง เราอาจจะต้องออกไปค้นหามัน อย่าให้วันคืนผ่านไป โดยปล่อยใจให้ถูกท่วมทับด้วยข้อมูลขยะอันไร้สาระ ที่ดึงความสนใจของเราไปจากสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิตกันเลย **ชีวิตมีเป้าหมาย ทุกข์เป็นของจริง และความพ้นทุกข์ก็เป็นของจริงเช่นกัน สำหรับคนที่กล้ามอง**

คนเก่ง - คนดี

ไม่กี่ปี อาจสอน ให้ 'เก่ง' ได้ แต่ 'ดี' ใช้ ชั่วชีวิต คิดฝึกฝน
คนเก่ง มี เกลื่อนไป ในฝูงชน **คนดี** ค้น หายากยิ่ง ไร้สิ่งแทน

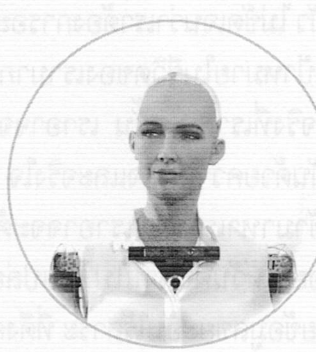
หุ่นยนต์

โลกยุคใหม่ อาจเต็มไป ด้วยโรบ๊อต พัฒนา แล้วก็ก๊อป ตามกรอบแผน
เก่งเกินคน หนอ **หุ่นยนต์** ในเมืองแมน แล้วแก่นแกน ของมนุษย์ คืออะไร ?

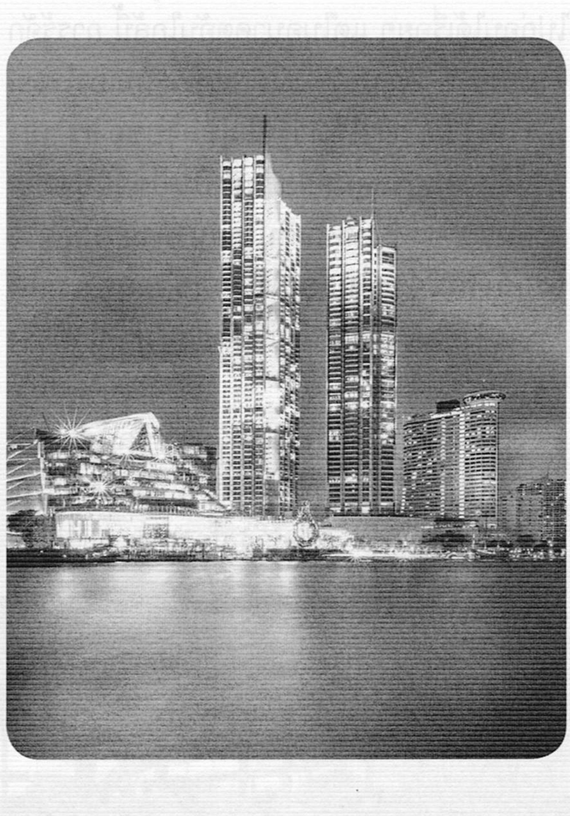
มนุษย์

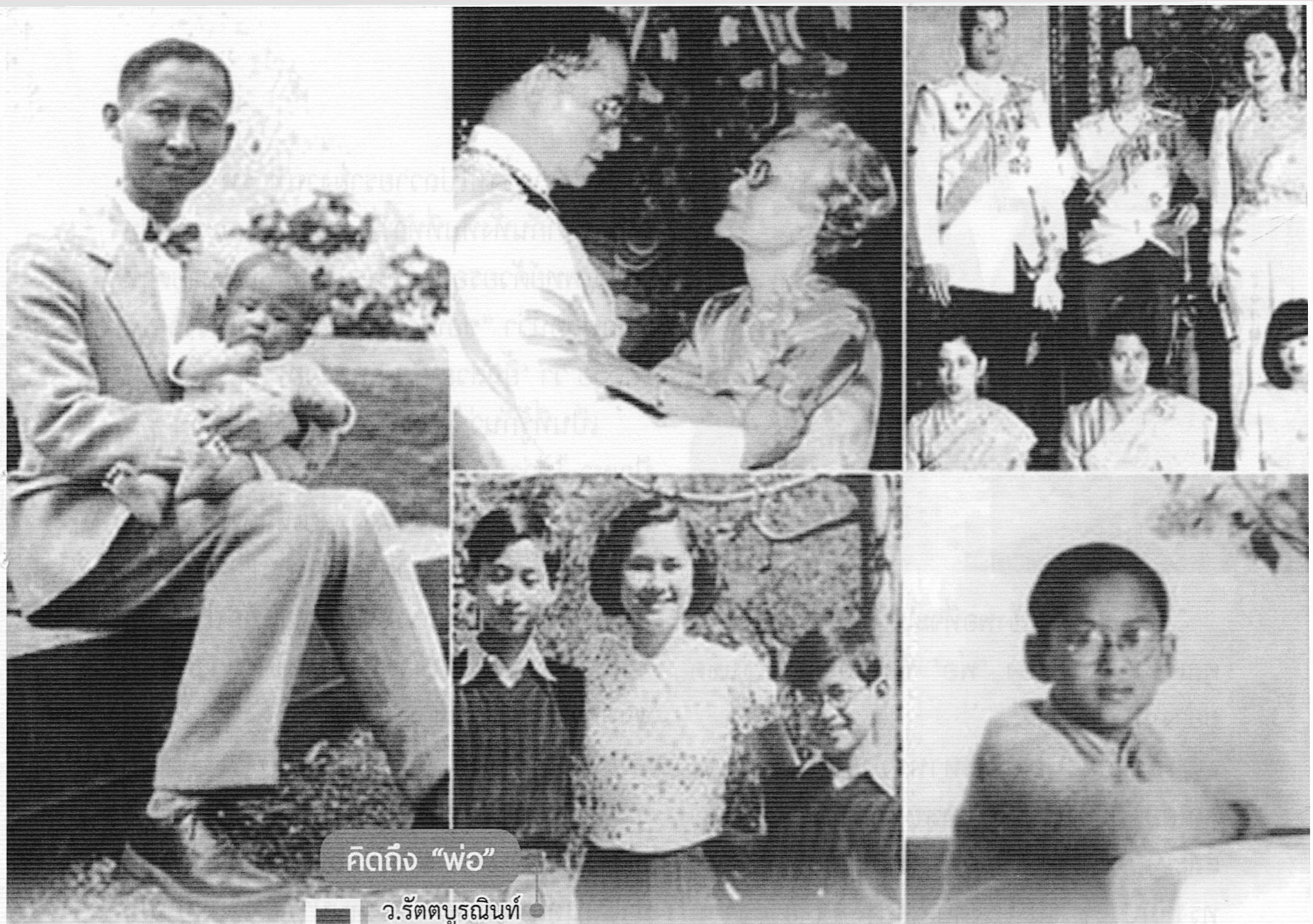
ขอตอบให้ ว่าคือ **ไตรสิกขา** ศีล สมาธิ ปัญญา พัฒนาไหม ?
พ้นจากคน เป็น**มนุษย์** ที่หยุดใจ พ้นทุกข์ได้ หลุดเวียนว่าย หมดตายเอยฯ

ไม่เรียน ตายหมด - เรียนจบ หมดตาย

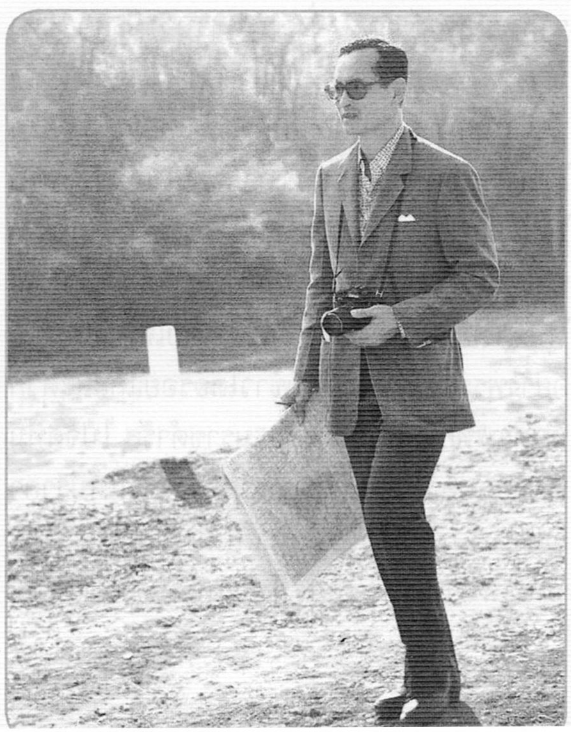

คิดถึง “พ่อ”

ว.รัตตบูรณินท์

‘พ่อ’ กับคุณธรรมที่เป็นแบบอย่าง

ประชาชนคนไทย พสกนิกรไทย แทนพระนามในหลวงรัชกาลที่ ๙ ผู้เสด็จสู่สวรรคาลัยว่า **‘พ่อ’** เหตุผลที่ใช่ที่สุด น่าจะเป็นเพราะพวกเราทั้งหลายรู้สึกว่า ได้รับความรัก ความเอาใจใส่ ความเมตตากรุณา ความเอื้ออาทรห่วงใยจากพระองค์ท่านเสมอมา นับตั้งแต่ทรงครองราชย์จนเสด็จสวรรคต เป็นเวลายาวนานกว่าเจ็ดสิบปี นานกว่าอายุขัยของคนบางคน นานจนรู้สึกอบอุ่นคุ้นเคย ความรักนั้นค่อยๆ เกิด ค่อยๆ ผูกพัน แนบแน่นอยู่แก่ใจ โดยมิต้องอาศัยการชี้นำจากผู้ใด เป็นความรู้สึกที่มาจากใจของเรา มั่นคง และแข็งแรง ตามความยิ่งใหญ่ของคุณธรรมที่ ‘พ่อ’ มีต่อพวกเรา

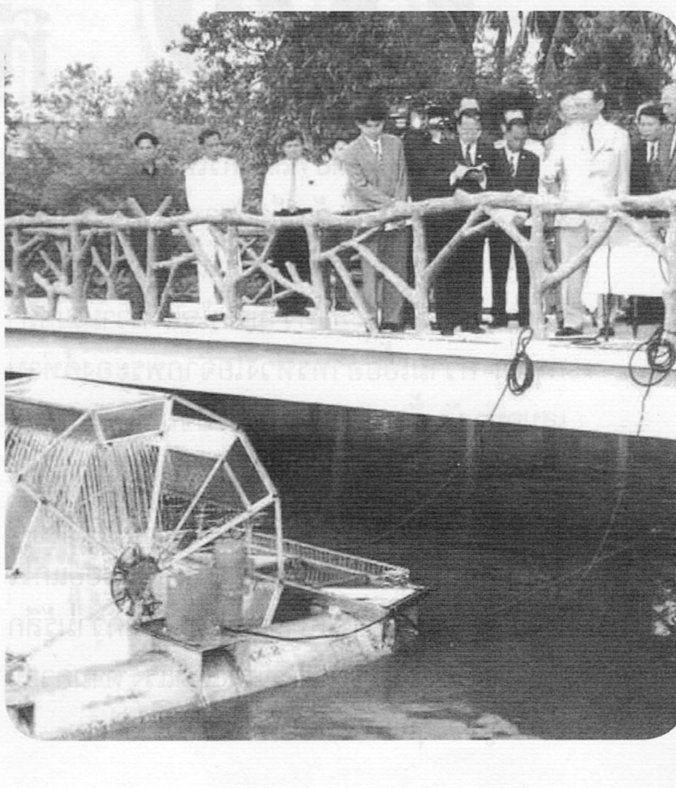
ใครเล่าจะใจแข็งพอที่จะไม่รัก 'พ่อ' ทั้งๆ ที่เห็นคุณงามความดีของ 'พ่อ' ชัดเจน และแจ่มชัดอย่างนั้น

พ่อเพียรพยายามหาทางแก้ไขปัญหาของลูก คอยบำบัดทุกข์ บำรุงสุข อย่างไม่เคยอ่อนล้าและเหน็ดเหนื่อย แม้จะทรงพระประชวร ก็ไม่เคยทรงลืมประชาชน ทรงคิดเผื่อถึงลูกๆ ประชาชนของพระองค์ด้วยเสมอ

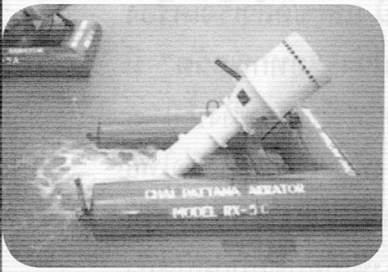
ผู้เขียนได้เรียนรู้ความน่ารักของ 'พ่อ' จากรายการสัมภาษณ์บุคคลผู้เกี่ยวข้องในพระราชกรณียกิจที่ 'พ่อ' มี รายการหนึ่งยังจำได้ไม่ลืมว่า ครั้งหนึ่ง พระองค์ทรงรักษาพระทนต์ด้วยการทำรากพระทนต์เทียม ซึ่งทรงทราบว่ามีราคาแพงมาก ทรงถามทันตแพทย์ผู้ถวายการรักษาผู้นั้นว่า ประชาชนทั่วไปมีโอกาสได้ทำฟันอย่างพระองค์ไหม ทันตแพทย์กราบทูลว่า ค่าใช้จ่ายสูงมากไม่สามารถเข้าถึงประชาชนทั่วไปได้ ทรงตรัสว่าทำให้ถูกลงไม่ได้หรือ ขอให้หาหนทางที่จะทำได้ไหม เพื่อให้ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะคนแก่อย่างพระองค์ จะได้ทานข้าวได้อร่อยและสะดวก ทันตแพทย์รับสนองพระบรมราชดำรัส ไปจัดทีมแพทย์ค้นคว้าวิจัย การทำรากฟันเทียมให้มีราคาถูกลง พอที่คนทั่วไปจะสัมผัสได้ และได้เปิดการรักษาให้กับประชาชนได้ถึงสี่แสนคน ทันตแพทย์เล่าว่า ทุกครั้งที่ไปถวายรายงานที่ รพ. ศิริราช โดยจะมากันทั้งทีมที่ทำเรื่องนี้ 'พ่อ' จะมองทีมทันตแพทย์ด้วยรอยแย้มพระสรวล และสายตาที่บอกทุกคนว่า "ขอบใจนะ" ทรงตั้งชื่อโครงการนี้ให้ด้วย ว่า 'ยิ้มสวย กับ กินอร่อย'

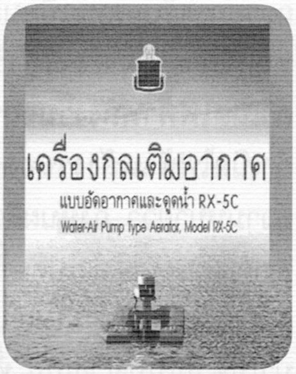
เป็นที่รู้กันว่า 'พ่อ' จะเสด็จไปทุกที่ๆ ที่มีปัญหา ไม่ว่าที่นั้นจะห่างไกล และทุรกันดารสักปานไหน ทรงค้นคิดหาทางช่วยเหลือตลอดเวลา สมกับที่ท่านเป็นพระบิดาแห่งการประดิษฐ์ของไทย **ทรงเป็นยอดวิศวกรและยอดนักประดิษฐ์จริงๆ จนทรงเป็นเจ้าของสิทธิบัตรการคิดค้นนวัตกรรมต่างๆ ถึง ๑๑ รายการ ดังนี้**

๑. สิทธิบัตรการประดิษฐ์เลขที่ ๓๑๒๗ ถวายการรับจดทะเบียนสิทธิบัตรเมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ เรื่อง **เครื่องกลเติมอากาศที่ผิวน้ำหมุนช้าแบบทุ่นลอย** หรือ (**กังหันน้ำชัยพัฒนา**) เป็นเครื่องกลเติมอากาศที่ใช้ในการเติมออกซิเจนลงในน้ำที่ระดับผิวน้ำ

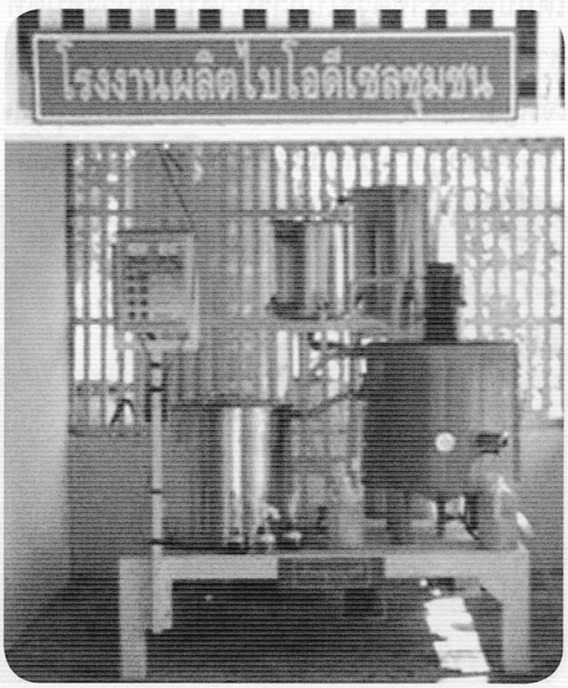

๒. สิทธิบัตรการประดิษฐ์เลขที่ ๑๐๓๐๔ ถวายการรับจดทะเบียนสิทธิบัตรเมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๔๔ เรื่อง **เครื่องกลเติมอากาศแบบอัดอากาศและดูดน้ำ** เป็นเครื่องกลเติมอากาศใช้ในการเติมออกซิเจนลงในน้ำที่ระดับลึกลงไปใต้ผิวน้ำจนถึงด้านล่างของแหล่งน้ำ

๓. สิทธิบัตรการประดิษฐ์เลขที่ ๑๐๗๖๔ ถวายการรับจดทะเบียนสิทธิบัตรเมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๔๔ เรื่อง **การใช้น้ำมันปาล์มกลั่นบริสุทธิ์เป็นน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องยนต์ดีเซล** เป็นการใช้น้ำมันปาล์มกลั่นบริสุทธิ์เป็นเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องยนต์ดีเซลแทนน้ำมันดีเซล

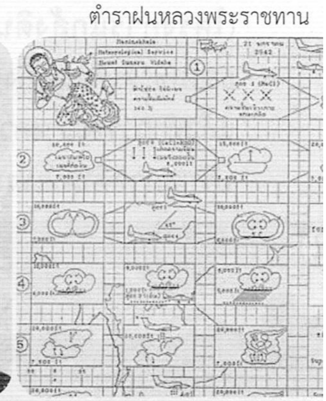
๔. อนุสิทธิบัตรเลขที่ ๘๔๑ ถวายการรับจดทะเบียนอนุสิทธิบัตรเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ เรื่อง **การใช้น้ำมันปาล์มกลั่นบริสุทธิ์เป็นน้ำมันหล่อลื่นสำหรับเครื่องยนต์สองจังหวะ** ทดแทนน้ำมันหล่อลื่นที่ได้จากน้ำมันปิโตรเลียม

๕. สิทธิบัตรการประดิษฐ์เลขที่ ๑๓๘๙๘ ถวายการรับจดทะเบียนสิทธิบัตรเมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ เรื่อง **การดัดแปรสภาพอากาศเพื่อให้เกิดฝน (ฝนหลวง)** เป็นกรรมวิธีการทำฝนหลวงที่มีการทำฝนทั้งในระดับเมฆอุ่นที่ระดับต่ำกว่า ๑ หมื่นฟุต และเมฆเย็นที่ระดับสูงกว่า ๑ หมื่นฟุตพร้อมกัน ซึ่งทรงเรียกว่า "ซูเปอร์แซนด์วิช"

ตำราฝนหลวงพระราชทาน

๖. สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์เลขที่ ๑๔๘๕๙ ถวายการรับจดทะเบียนสิทธิบัตรเมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๖ เรื่อง **ภาชนะรองรับของเสียที่ขับออกจากร่างกาย** เป็นภาชนะที่ทรงออกแบบไว้เป็นการเฉพาะสำหรับรองรับปัสสาวะของผู้ป่วย

๗. สิทธิบัตรการประดิษฐ์เลขที่ ๑๖๑๐๐ ถวายการรับจดทะเบียนสิทธิบัตรเมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๗ เรื่อง **อุปกรณ์ควบคุมการผลักดันของเหลว** เป็นเครื่องยนต์ที่ขับดันน้ำเพื่อใช้ในการขับเคลื่อนเรือ

๘. สิทธิบัตรการประดิษฐ์เลขที่ ๒๒๖๓๗ ถวายการรับจดทะเบียนสิทธิบัตรเมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ เรื่อง **กระบวนการปรับปรุงสภาพดินเปรี้ยวเพื่อให้เหมาะแก่การเพาะปลูก** (**โครงการแกล้งดิน**) โดยใช้วิธีการเลียนแบบธรรมชาติเพื่อแกล้งให้ดินมีสภาพเปรี้ยวจัดก่อนแล้วทำการชะล้างความเปรี้ยวของดิน และทำการปรับสภาพดินให้เหมาะแก่การเพาะปลูกต่อไป

๙. สิทธิบัตรการประดิษฐ์เลขที่ ๒๙๑๖๒ ถวายการรับจดทะเบียนสิทธิบัตรเมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เรื่อง **เครื่องกำเนิดไฟฟ้าพลังงานจลน์**

๑๐. สิทธิบัตรการประดิษฐ์เลขที่ ๒๙๑๖๓ ถวายการรับจดทะเบียนสิทธิบัตรเมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เรื่อง **โครงสร้างเครื่องกำเนิดไฟฟ้าพลังงานจลน์ และชุดสำเร็จเครื่องกำเนิดไฟฟ้าพลังงานจลน์ว่า "อุทกพลวัต"** มีความหมายว่า กังหันผลิตไฟฟ้าด้วยพลังน้ำไหล สิ่งประดิษฐ์นี้ได้นำไปติดตั้งที่บริเวณคลองลัดโพธิ์ ส่งผลให้เมื่อน้ำท่วมใหญ่ในปี ๒๕๕๔ มีผลทำให้น้ำไม่ท่วมในบริเวณนั้น ทั้งที่เกือบทุกปีก่อนหน้านี้น้ำท่วมตลอดมา

๑๑. สิทธิบัตรการประดิษฐ์เลขที่ ๒๙๐๙๑ ถวายการรับจดทะเบียนสิทธิบัตรเมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เรื่อง **ระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำด้วยรางพืช ร่วมกับเครื่องกลเติมอากาศ** เป็นการต่อยอดจากสิทธิบัตรฉบับที่ ๑ และที่ ๒ โดยมีพระราชดำริในการนำต้นพืชบางชนิดที่สามารถดูดซึมสารปนเปื้อนมาเป็นอาหารในการเจริญเติบโตได้ เช่น ต้นกก ต้นเตย ต้นพุทธรักษา เป็นต้น ทำให้สาหร่ายไม่มีอาหารในการเจริญเติบโต

นวัตกรรมต่างๆ ที่ทรงคิดค้นขึ้นมา เพราะมีพระราชประสงค์จะแก้ปัญหาที่ราษฎรต้องเผชิญอย่างหมดหนทางแก้ไข ทรงเพียรคิด เพียรทำจนแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้สำเร็จเป็นรูปธรรม ทรงคิดค้นต่อเนื่อง จนโครงการในพระราชดำริมีมากกว่าสี่พันรายการ

ที่น่ารักมากๆ คือ ทรงมีพระอารมณ์ขันในการทรงงาน ทรงตั้งชื่อโครงการบางโครงการ อย่างเรียบง่าย แต่แฝงด้วยพระอารมณ์ขัน เช่น แก้มลิง แกล้งดิน ช่างหัวมัน ฯลฯ

ทรงเปรียบได้ดังเทวดา ที่ดลบันดาลการแก้ไขปัญหาให้แก่พสกนิกรของพระองค์ ที่ใดแล้ง ทุ่งที่เป็นดินดาน ปลูกอะไรไม่ขึ้น ภูเขาหัวโล้น ไม่มีต้นไม้ขึ้น ก็ทรงคิดหาวิธี จนพื้นที่เหล่านั้นกลายเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ มีต้นไม้ มีความเขียวขจีจนนึกถึงสภาพเดิมแทบไม่ออก

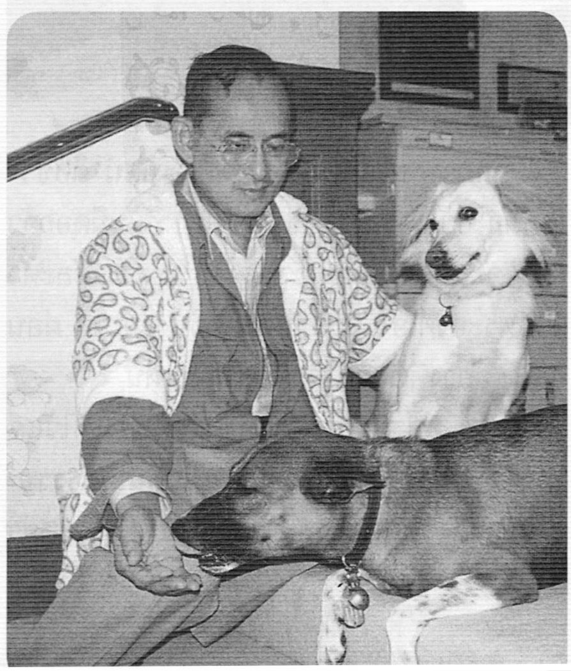
ทรงมีพระราชประสงค์ให้ลูกๆ ของพระองค์อยู่ดีกินดี มีสุขภาพดี ทรงส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ตามแนวพระราชดำริ และสนับสนุนให้นักวิชาการมาช่วยกันระดมความคิด คิดค้นวิธีการที่จะให้มีการทำเกษตรอินทรีย์ตามแนวพระราชดำริ ซึ่งเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ประสบความสำเร็จ ชาวนา ชาวสวน ในทุกระดับสามารถเข้าถึงได้ด้วยการพึ่งตนเอง ค่อยเป็นค่อยไป จนในที่สุดพวกเขาก็จะสามารถเลี้ยงชีพได้แบบพอเพียง

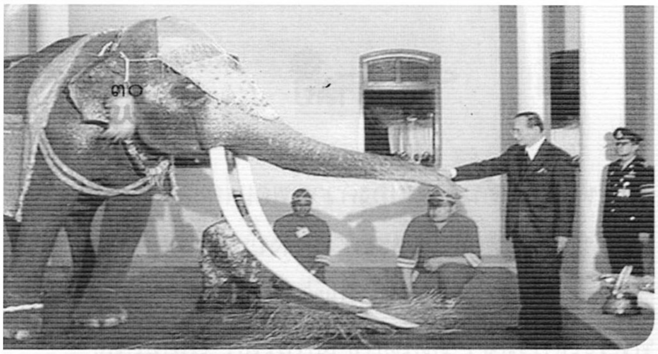
ทรงเป็นต้นแบบของความพอเพียงอย่างแท้จริง ทรงสอนอย่างไร ทรงทำอย่างนั้น ไม่เคยดำรงพระชนม์ชีพอย่างหรูหราฟุ่มเฟือย ฉลองพระบาทที่ทรงใช้ประจำ ตัดโดยช่างคนไทย เมื่อฉลองพระองค์ ฉลองพระบาทขาดหรือชำรุด ทรงส่งไปซ่อม มิได้ทรงทิ้งไป และใช้สอยอันใหม่ทดแทน

ทรงใช้สอยสิ่งใด ก็จะใช้สอยจนสุดขอบเขตที่จะใช้ได้แล้ว เช่น หลอดยาสีพระทนต์ ทรงรีดจนหลอดแบนราบ ไม่เหลือเนื้อยาติดค้าง ทรงใช้ดินสอในการจดพระราชบันทึก หรือลงรายละเอียดในแผนที่ ทรงใช้ดินสอนั้นจนสั้นกุด แล้วทรงหาหัวมาต่อ ให้ใช้ได้จนหมดเกลี้ยง

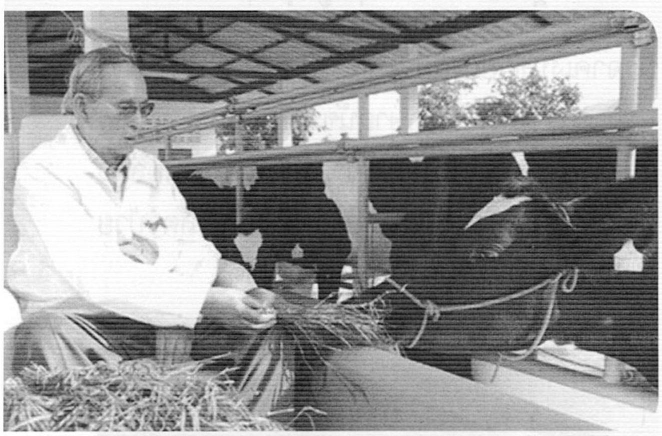
แม้แต่สัตว์ทรงเลี้ยง ก็ไม่ทรงแสวงหาสัตว์ที่มีเพดดีกรี ราคาแพง คุณทองแดง สุนัขทรงเลี้ยงเป็นเพียงลูกสุนัขจรจัด ที่ทรงเรียกว่า Mid - road ที่ทรงพบที่ศูนย์การแพทย์พัฒนา ถนนพระราม ๙

ทรงมีความเมตตาต่อสัตว์อย่างมาก ทรงบริจาคเงินช่วยเหลือสุนัขจรจัดที่ อ.หัวหิน ทรงบริจาคสร้างสระน้ำรักษาสุนัขป่วย ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และทรงบริจาคพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ซื้อเครื่องมือแพทย์สำหรับรักษาสัตว์ป่วย ที่ รพ.สัตว์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้เขียนเป็นคนหนึ่งที่ชอบดูข่าวในพระราชสำนัก โดยเฉพาะข่าวของ 'พ่อ' คนอื่นอาจชอบดูพระราชกรณียกิจมากที่สุด แต่สำหรับผู้เขียนชอบดูข่าวเวลาพระองค์ท่านอยู่กับสัตว์ต่างๆ จะทรงเป็นธรรมชาติ ดูผ่อนคลาย และมีความสุขมาก ครั้งหนึ่ง พระเศวตอดุลยเดชพาหน ช้างเผือกประจำรัชกาล ถูกนำมาไว้ที่วังไกลกังวล 'พ่อ' เสด็จไปประทับรอที่โรงช้าง ทรงแย้มพระสรวลเล็กน้อยอย่างมีความสุข คล้ายว่า ได้พบเพื่อนที่ถูกใจ เชื่อไหมว่า ผู้เขียนกดรีโมตดูภาพนี้แทบทุกช่องโทรทัศน์ เพื่อจะได้จดจำภาพงดงามนั้นไว้ในความทรงจำไปนานเท่านาน

อีกภาพหนึ่งที่เคยเห็นทางโทรทัศน์ คือช่วงที่เสด็จไปยังโครงการ 'ช่างหัวมัน' ที่นั่นมีคอกวัว 'พ่อ' จะเสด็จไปที่คอกวัว และให้หญ้าวัวแต่ละตัวด้วยพระองค์เอง พระพักตร์สดชื่น แจ่มใส ผ่อนคลาย อย่างที่เราผู้เป็นลูกอยากจะเห็น

ในพระปฐมบรมราชโองการที่ทรงให้ไว้แก่พสกนิกรไทยที่ว่า '**เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม**' ซึ่งหมายถึง '**ทศพิธราชธรรม**' ธรรมะที่พระราชาพึงทรงถือไว้เพื่อการปกครองบ้านเมือง ประกอบด้วย **ราชธรรม*** **๑๐** หรือ **ทศพิธราชธรรม** (ธรรมของพระราชา, กิจวัตรที่พระเจ้าแผ่นดินควรประพฤติ, คุณธรรมของผู้ปกครองบ้านเมือง, ธรรมของนักปกครอง ๑๐ ประการ ได้แก่

๑. **ทาน** การให้ คือ สละทรัพย์สิ่งของ บำรุงเลี้ยง ช่วยเหลือประชาราษฎร์ และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์

๒. **ศีล** ความประพฤติดีงาม คือ สำรวมกายและวจีทวาร ประกอบแต่การสุจริต รักษากิตติคุณให้ควรเป็นตัวอย่าง และเป็นที่เคารพนับถือของประชาราษฎร์ มิให้มีข้อที่ใครจะดูแคลน

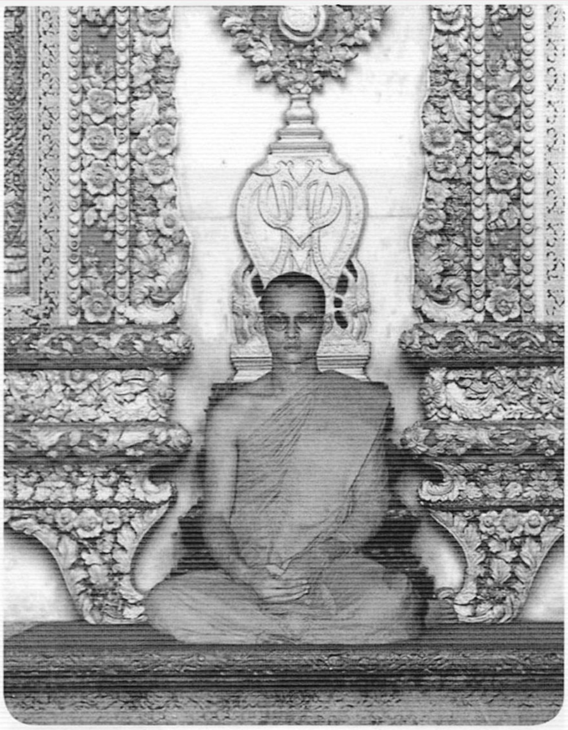
๓. **ปริจาคะ** การบริจาค คือ เสียสละความสุขสำราญ เป็นต้น ตลอดจนชีวิตของตน เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

๔. **อาชชวะ** ความซื่อตรง คือ ซื่อตรง ทรงสัตย์ ไร้มารยา ปฏิบัติภารกิจโดยสุจริต มีความจริงใจ ไม่หลอกลวงประชาชน

๕. **มัททวะ** ความอ่อนโยน คือ มีอัธยาศัยไม่เย่อหยิ่ง หยาบคาย กระด้างถือองค์ มีความงามสง่า เกิดแต่ท่วงทีกิริยาสุภาพนุ่มนวล ละมุนละไม ให้ได้ความรักภักดี แต่มิขาดยำเกรง

ราชธรรม* จาก พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม : สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

๖. **ตปะ** ความทรงเดช คือ แผดเผากิเลสตัณหามิให้เข้ามาครอบงำย่ำยีจิต ระงับยับยั้งข่มใจได้ ไม่ยอมให้หลงใหลหมกมุ่นในความสุขสำราญและความปรนเปรอ มีความเป็นอยู่สม่ำเสมอ หรืออย่างสามัญ มุ่งมั่นแต่จะบำเพ็ญเพียร ทำกิจให้บริบูรณ์

๗. **อักโกธะ** ความไม่โกรธ คือ ไม่กริ้วกราดลุอำนาจความโกรธ จนเป็นเหตุให้วินิจฉัยความและกระทำกรรมต่างๆ ผิดพลาด เสียธรรม มีเมตตาประจำใจไว้ ระงับความเคืองขุ่น วินิจฉัยความและกระทำการด้วยจิตอันราบเรียบ เป็นตัวของตนเอง

๘. **อวิหิงสา** ความไม่เบียดเบียน คือ ไม่บีบคั้นกดขี่ เช่น เก็บภาษีขูดรีด หรือ เกณฑ์แรงงานเกินขนาด ไม่หลงระเริงอำนาจ ขาดความกรุณาหาเหตุเบียดเบียนลงโทษอาชญาแก่ประชาราษฎร์ผู้ใด เพราะอาศัยความอาฆาตเกลียดชัง

๙. **ขันติ** ความอดทน คือ อดทนต่องานที่ตรากตรำ ถึงจะลำบากกายน่าเหนื่อยหน่ายเพียงไรก็ไม่ท้อถอย ถึงจะถูกยั่วถูกหยัน ด้วยคำเสียดสีถากถางอย่างใด ก็ไม่หมดกำลังใจ ไม่ยอมละทิ้งกรณีย์ที่บำเพ็ญโดยชอบธรรม

๑๐. **อวิโรธนะ** ความไม่คลาดธรรม คือ วางองค์เป็นหลักหนักแน่นในธรรม คงที่ ไม่มีความเอนเอียงหวั่นไหวเพราะถ้อยคำที่ดีร้าย ลาภสักการะ หรืออิฏฐารมณ์ อนิฏฐารมณ์ใดๆ สติมั่นในธรรม ทั้งส่วนยุติธรรม คือความเที่ยงธรรมก็ดี นิติธรรม คือ ระเบียบแบบแผนหลักการปกครองตลอดจน ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามก็ดี ไม่ประพฤติให้เคลื่อนคลาดวิบัติไป

พิจารณาดูให้ดีเถิด ก็จะประจักษ์แจ้งแก่ใจว่า 'พ่อ' ทรงถึงพร้อมด้วยทศพิธราชธรรมอย่างสมบูรณ์ ทรงเป็นกำลังของ

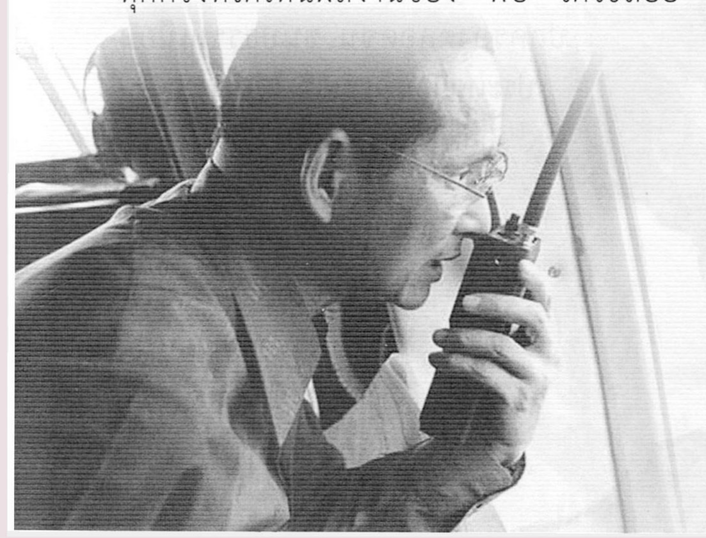

แผ่นดิน สมดังพระปรมาภิไธยว่า ‘**ภูมิพล**’ ซึ่งแปลว่า กำลังแผ่นดิน ทรงเป็นกำลังที่แข็งแกร่งที่สุดของประเทศไทยในทุกทิศทาง เป็นทั้งกำลัง เป็นทั้งแบบอย่างที่ดีที่สุด เพราะทรงทำให้เห็นชัดเจน แจ่มแจ้ง ไม่มีข้อสงสัย เป็นแบบอย่างที่ดีที่สุด ที่เราพึงจดจำไว้เป็นแบบอย่าง

ปีนี้เป็นวาระครบรอบ ๒ ปี ที่ ‘พ่อ’ เสด็จสู่สวรรคาลัย (ครบรอบ ๒ ปี ในวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑) ‘พ่อ’ จะทรงทราบหรือไม่หนอว่าลูกๆ ของ ‘พ่อ’ ยังคงคิดถึง ‘พ่อ’ และมีน้ำตาซึมอยู่เสมอทุกครั้งที่ได้เห็นผลงานของ ‘พ่อ’ ได้ใช้สอยสิ่งที่ ‘พ่อ’ พระราชทานมาให้ ก็รู้สึกแปลบๆ ที่หัวใจด้วยความคิดถึง

ลูกทราบดีว่า ความคิดถึงจะไม่มีความหมายเลย หากเราไม่ทำตามคำพ่อสอน ไม่เจริญรอยตามคุณธรรมของพ่อ ที่เป็นการสร้างประโยชน์สุขให้กับลูกๆ เป็นประโยชน์สุขที่ยั่งยืน เพราะแบบอย่างทั้งหลาย ล้วนสร้างประโยชน์สุขให้แก่ตนเองและสังคม เป็นการพัฒนาชีวิตให้ดำเนินตามครรลองคลองธรรม อันจะช่วยให้สังคมและโลก ได้ประสบกับสันติสุขในที่สุด

ใต้ฟ้าวัดจากแดง

พระอาจารย์มหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร

งานสลากภัต

ญาติโยมหลายท่านคงเคยได้ยินคำว่า “สลาก” สลากนี่ คุ้นกับคนไทย คุ้นมากๆ โดยเฉพาะ กองสลาก มีออกล็อตเตอรี่ทุก ๑๕ วัน ทุกกึ่งเดือน อันนั้นก็สลากที่ญาติโยมรู้จักกัน แต่*สลากในทางพุทธศาสนา* ก็คือทำบุญตามสลาก ที่เรียกว่า **สลากภัต** มีที่มาอย่างไร ซึ่งใน**พระไตรปิฎก เล่มที่ ๗** มีกล่าวถึงไว้ แสดงเอาไว้เกี่ยวกับการทำบุญตามสลาก ส่วนในพระสูตรก็จะมีอยู่หลายเรื่องที่ปรารภเรื่องนี้ ในพระสูตรจะปรารภอย่างหนึ่ง ในพระวินัยจะปรารภอีกอย่างหนึ่ง นั้นคือเรื่องการทำบุญตามสลาก

ในพระวินัยปิฎกนั้น ของที่ญาติโยมจะทำบุญทำกุศล ต้องการถวายเป็นสังฆทาน แต่ปัจจัยก็มีน้อย อะไรที่ต้องการถวายเป็นของสงฆ์ อย่างน้อยต้องครบองค์สงฆ์ จะทำยังไงดี ของมีน้อย ปัจจัยมีน้อย ก็น้อมจิตไปในสงฆ์ทั้งวัด หรือน้อมจิตไปในสงฆ์ ไม่จำเพาะเจาะจงรูปใดรูปหนึ่ง แล้วพระสงฆ์ก็ใช้วินัยกรรมของพระ ก็เรียกว่าทำ *“อปโลกนกรรม”* การแบ่งของสงฆ์ แล้วก็ให้มีการแบ่งตามพรรษา มีการแบ่งตามสลาก บุญนี้ก็เป็นบุญ

ตามสลาก ก็เรียกว่าญาติโยมได้ถวายทานที่เป็น **สังฆทาน** แต่สังฆทานนั้น ไม่จำเพาะเจาะจงแก่พระสงฆ์รูปใด และพระสงฆ์ก็จะมีการวางแผนใช้พระวินัยปิฎก โดยเฉพาะการกระทำที่เรียกว่า *"สาธารณโภคี"*

สาธารณโภคี คือการบริโภคปัจจัยสี่ โดยที่สาธารณะทั่วไปกับพระสงฆ์ พระสงฆ์มีสิทธิ์ในทานที่ญาติโยมถวายทุกรูป แต่พระสงฆ์จะแบ่งว่าพระสงฆ์องค์นี้รับสลากนี้ องค์นั้นรับสลากนั้น พระสงฆ์ก็จัดการตามสลาก **ญาติโยมได้ถวายรูปเดียวก็จริง แต่ตามวินัยกรรม ก็ถือว่าญาติโยมได้ถวายแก่พระสงฆ์ที่มาจากทิศทั้งสี่** (จตุรทิศ) ไม่จำเพาะเจาะจงแก่ภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง อันนี้ก็เป็นสลากที่ญาติโยมกำลังจะทำบุญกัน

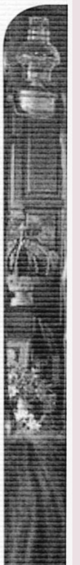

ในส่วนของพระวินัยนั้น ญาติโยมก็จะเห็นว่า ความเท่าเทียมกันของพระภิกษุสงฆ์ คือมี**ศีล**เสมอกันเป็นอันดับแรก แล้วก็มี**สาธารณโภคี** มีการใช้สอยปัจจัยสี่ที่เสมอภาคกัน แต่มีความเคารพกันตามลำดับพรรษา นี้คือเรื่องวินัยของพระภิกษุสงฆ์ ฉะนั้น ในเรื่องของพระวินัย ญาติโยมก็พอเข้าใจนะ ถ้าจะถวายสังฆทาน ญาติโยมก็เข้าใจว่าให้นิมนต์พระสี่รูปขึ้นไปมารับสังฆทาน แต่วันนี้ไม่ต้องนิมนต์พระสี่รูป พระรูปเดียวก็มารับสังฆทานได้เลย เป็นสังฆทานที่ถวายแก่สงฆ์ทั้งวัดเลย แต่พระสงฆ์ก็จะจัดสรรกันว่า รูปไหนๆ จะได้สลากอะไร อันนั้นก็เรื่องของพระสงฆ์

ในส่วนของพระสูตร จะพูดถึงสลากภัตเยอะเลย แต่สลากภัตในพระสูตรนี้ บางครั้ง เกิดในยุคข้าวยากหมากแพง พระบิณฑบาตก็ไม่พอฉัน บิณฑบาตแล้วก็ไม่ได้ฉัน จะทำยังไงดี วัดก็จะมีโรงทานให้ แต่ต้องมาเข้าคิวจับสลาก เสร็จแล้วองค์นี้มารับคิวนี้ องค์นี้บิณฑบาตแล้วไม่ได้ฉัน ไปที่โรงทาน ไปจับสลาก แล้วก็รับตามสลาก นี้คือในส่วนของพระสูตรที่แสดงการทำบุญตามสลาก

สลากภัตในพระสูตรอีกเรื่องหนึ่ง คือ**เรื่องของพระแม่โพสพ** เรื่องของนางยักษิณีและผู้หญิงคนหนึ่ง ที่จองเวรกันมาหลายภพหลายชาติ ในชาติสุดท้ายนางยักษิณีก็จองอาฆาตกับผู้หญิงคนนี้ว่า ถ้าเธอมีลูก และคลอดลูกเมื่อไร ก็จะจับลูกของเธอมากิน เป็นนางยักษิณีก็มีอำนาจพอสมควร แต่ด้วยความรักลูก ผู้หญิงคนนี้ก็อุ้มลูกของตนเอง วิ่งเข้าไปในวัดเชตวัน แล้วก็นำเอาลูกน้อยนั้น ไปวางแทบพระบาทขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วกราบทูลพระองค์ว่า ลูกน้อยนี้ ขอถวายเป็นของพระพุทธองค์ ขอให้พระองค์จงประทานชีวิตให้แก่เขาด้วยเถิด

ขณะเดียวกัน นางยักษิณีก็ตามมาถึง ตามมาทัน เมื่อตามมาถึง นางยักษิณีก็ไม่สามารถเข้าใกล้พระพุทธองค์ได้ พระพุทธองค์ก็เทศน์โปรด ให้เลิกจองเวรกัน ให้ทั้งสองตั้งใจสมาทานศีล ๕ นางยักษิณีนั้นต้องฆ่าแล้วกินฉะนั้น เมื่อนางสมาทานศีล ๕ แล้ว จึงไม่ได้ฆ่า นางยักษิณีจะมีชีวิตอยู่อย่างไร

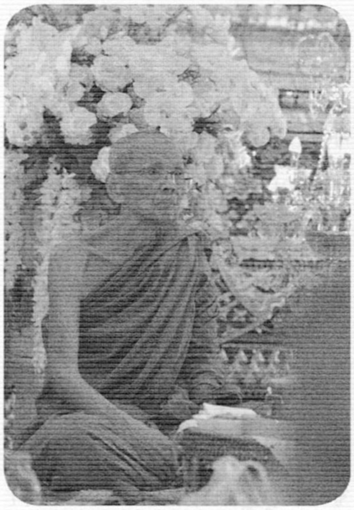
ผู้หญิงที่เป็นแม่ของเด็กซึ่งตอนนี้ไม่ได้อาฆาตจองเวรแล้ว จึงขอรับภาระที่จะเลี้ยงดูนางยักษิณีเอง โดยสร้างที่อยู่ให้ใกล้ๆ บ้านของตนเอง ซึ่งปัจจุบันเราเรียกว่า *"ศาลพระภูมิ"* ตั้งศาลพระภูมิให้อยู่ เอาเครื่องเซ่นสังเวยมา เอาของ เอาอาหารมาให้กิน เราเรียกของที่เอามาให้ยักษ์ให้เทวดาว่า เครื่องเซ่นเครื่องสังเวย

นางยักษิณีสำนึกในบุญคุณ โอ้ ผู้หญิงคนนี้ดีกับเราเหลือเกิน นางจะช่วยผู้หญิงคนนี้ได้อย่างไร นางยักษิณีรู้ว่า ปีไหนฝนแล้ง ปีไหนฝนดี ก็เอาความรู้มาบอกกับผู้หญิงที่ดูแลตนเองว่า ปีนี้ถ้าเธอจะทำนา ให้ทำนาในพื้นที่ลุ่ม เพราะฝนไม่ค่อยดี น้ำน้อย ถ้าปีนี้น้ำมาก ก็ให้ทำนาบนที่ดอน ผู้หญิงคนนั้นก็ทำนาตามที่นางยักษิณีบอก ในที่สุดข้าวปลาอาหารก็สมบูรณ์ ชาวบ้านเห็นก็มาถามนาง ทราบความว่า นางยักษิณีที่อยู่ที่ศาลพระภูมิ เรียกว่า *ภุมเทวดา* ที่นางสร้างศาลให้อยู่นี้ คอยบอกนางว่าวันไหนจะเกิดเหตุการณ์อะไร เหมือนยุคนี้มีการเข้าทรง แต่เข้าทรงสมัยนี้จะจริงไม่จริงก็ไม่ทราบ แต่นางยักษิณีนี้บอกได้จริงๆ จากนั้น คนก็เกิดความเลื่อมใสนางยักษิณี มีเครื่องบูชามาเต็มเลย เฉพาะของกินของใช้สำหรับนาง ก็มากเกินความจำเป็นแล้ว นางก็เลยเอาไปทำบุญ ไปถวายเป็นสลากภัตแก่พระภิกษุสงฆ์ นี้ก็เป็นอีกหนึ่งเรื่องที่กล่าวไว้ในพระสูตร

อีกพระสูตรหนึ่ง เรื่องของ**นายทุกขตะ** ผู้ยากจนขัดสนมากเหลือเกิน อยากจะทำบุญก็ไม่มีโอกาส เกิดมายากจน ไม่พออยู่ไม่พอกิน อยากทำบุญเหมือนชาวบ้านคนอื่นๆ แต่เนื่องด้วยปัจจัยไม่มี เงินทองก็ไม่มี อยากจะทำบุญ ก็ไปบอกเจ้าหน้าที่ ที่เขาจัดสรรให้พระมารับของกับตนเอง เรียกว่า บุญสลากภัต เขาก็จะถามว่า ใครจะรับพระกี่องค์ๆ ทุกคนก็ไปขอจองพระไว้หมด เจ้าหน้าที่ก็จดชื่อของนายทุกขตะนี้ไว้เหมือนกัน จดชื่อเอาไว้ว่าจองพระ แต่ไม่ได้จัดพระไว้ให้

พอถึงเวลาแล้ว ทุกคนก็ได้พระที่จะถวายภัตต์กันหมด ส่วนนายทุกขตะ กว่าจะได้อาหารมา ต้องไปรับจ้างผ่าฟืน รับจ้างโน้นรับจ้างนี่ ก็ได้ข้าวสาร ไปเก็บผัก หาโน้นหานี้มา เรียกว่ากับข้าวก็ไม่ได้ประณีตหรอก เตรียมของจะถวายทุกอย่างเรียบร้อยหมด เกิดอะไรขึ้น ปรากฏว่าไม่มีพระ คือเจ้าหน้าที่จดไว้ บอกว่าจะจัดพระให้

จดรับนะ แต่ว่าพระที่จะให้นี่ไม่มี พอถึงเวลานิมนต์พระแล้ว หาพระไม่ได้สักองค์เลย นายทุกขตะก็เลยเสียใจ ทำยังไงดี

ก็มีเหลือเพียงองค์หนึ่งที่ไม่ต้องจับสลาก ก็คือพระพุทธเจ้าองค์เดียว เจ้าหน้าที่ที่จัดรายชื่อพระให้กับญาติโยมก็บอก เหลือพระพุทธเจ้าองค์เดียวที่ไม่ได้จับสลาก เพราะฉะนั้น ถ้านายทุกขตะมีบุญญาธิการ ก็ลองเข้าไปเฝ้าพระพุทธองค์ดู ถ้าพระพุทธองค์รับ พระพุทธองค์จะประทานบาตรให้ เมื่อนั้นแหละ ถวายพระพุทธเจ้าได้ เนื่องจากว่าญาติโยมทุกคน ก็มีพระจองกันหมดแล้ว

นายทุกขตะไม่มีพระ ก็เลยไปเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า พระพุทธองค์ก็ประทานบาตรให้ พอประทานบาตรให้ เกิดอะไรขึ้น ? พระราชา มหากษัตริย์ก็อิจฉา อยากจะได้บาตรของพระพุทธเจ้า ก็เลยบอกนายทุกขตะว่า ให้บาตรพระพุทธเจ้าแก่ฉันไหม แล้วเธอต้องการเงินเท่าไร ฉันจะให้เลย

นายทุกขตะได้โอกาสดี ก็บอก โอ้ กว่าจะหาพระได้ ยากเย็นแสนเข็ญ ตอนนี้พระพุทธเจ้าประทานบาตรมา ถึงอาหารของเขาจะไม่ประณีต แต่เขาจะไม่ไปเซ้งต่อ ไม่ขายบาตรต่อให้คนอื่น ขอทำบุญกับพระพุทธเจ้า ก็คือไม่ขายสิทธิ์ เศรษฐีคนไหนให้เงินมามากเท่าไร ก็บอกไม่ขาย พระราชาบอกขอสิทธิ์ได้ไหม เขายืนยันว่าไม่ให้เด็ดขาด เขาอยากจะทำบุญ แต่ของที่เขาเตรียมไว้ทำบุญมีอะไรล่ะ ก็ข้าวนั่นแหละ มีน้ำพริก มีผัก มีแกงปลา ก็มีอยู่เท่านี้แหละ ของไม่มากหรอก แต่เขามีความตั้งใจแรงกล้าที่จะทำบุญทำกุศล

สุดท้าย ด้วยบุญฤทธิ์ ด้วยเจตนาที่เขาตั้งใจกระทำ ในขณะที่เขาทำอาหาร อาหารนี่ก็ดูพื้นๆ ธรรมดานะ แต่ตอนที่เขาปรุงอาหารนี่ พระอินทร์เอาอาหารทิพย์แอบมาใส่ในอาหารที่นายทุกขตะเตรียมถวายพระพุทธเจ้า ไม่ใช่ธรรมดาแล้ว พอรับสลากเสร็จแล้วนี่ ปกติเรามาถวายกันที่วัด แต่สลากภัตที่นายทุกขตะรับเสร็จ ก็อุ้มบาตรของพระพุทธเจ้าไปที่บ้านของตัวเอง แล้วบ้านของนายทุกขตะ เป็นแบบ “เพิงหมาแหงน” พูดอาจจะไม่เข้าใจ คือมีแค่หลังคาฝั่งเดียว เรียกว่ามีหลังคาไหลไปฝั่งเดียว แล้วจะใช้เพิง แล้วก็อยู่กันแบบนั้นแหละ พออยู่กันได้สองคนสามีภรรยา แต่พระพุทธเจ้าจะเสด็จไป พระพุทธเจ้าก็ต้องก้มเข้าไปตามธรรมชาติ แต่ด้วยบุญฤทธิ์ ตอนที่พระพุทธเจ้าจะเข้าไปรับบาตร ฉันภัตตาหารที่บ้านนายทุกขตะ เทวดาก็ได้ใช้อิทธิฤทธิ์ของตนเอง เนรมิตให้บ้านของนายทุกขตะใหญ่ขึ้น กว้างขึ้น พระพุทธองค์จึงเสด็จเข้าไปได้อย่างสะดวกสบาย

แล้วสุดท้าย พระพุทธองค์ก็ได้ไปรับบาตร แล้วก็ฉันภัตตาหารของนายทุกขตะ นี้ก็คือเรื่องจากพระสูตรที่เกิดขึ้นในสมัยพุทธกาล คือ ความจริง บางทีเราอยากจะถวายทาน อย่างนายทุกขตะนี่ อยากทำบุญให้ทาน แต่ไม่มีโอกาส แต่วันนี้นายทุกขตะมีโอกาส เช่นเดียวกันญาติโยมเห็นว่า พระเณรมีตั้ง ๗๐ - ๘๐ รูป โยมจะถวายสังฆทานยังไงให้ทั่วถึง คงถวายไม่ไหวหรอก วันนี้โยมจับสลากเพียงรูปเดียว แต่โยมได้อานิสงส์เท่ากับถวายพระสงฆ์ทั้งหมดที่อยู่ ณ สถานที่แห่งนี้

ถามว่า สังฆทาน นี้มีผลมาก มีอานิสงส์มากจริงหรือ

จริง แล้วมันมีผลอย่างไรล่ะ ประการแรก สิ่งแรกที่เราคิดไม่ถึงคือ เวลาทำบุญกับคนยากคนจน ได้บุญไหม ? ได้บุญ ทำบุญกับพ่อแม่ได้บุญไหม ? ได้บุญ แต่กรวดน้ำได้ไหม แบ่งบุญได้ไหม ? ไม่ได้ จะกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลได้ ต้องทำบุญผ่านผู้มีศีล ๘ เป็นต้น ศีล ๘, ศีล ๑๐, ศีล ๒๒๗ ดีที่สุดก็คือสังฆทานถวายแก่สงฆ์ สามารถกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลได้

วันนี้ผู้มีศีลก็มีทั้งสามเณร ศีล ๑๐ พระสงฆ์ ศีล ๒๒๗ โดยเฉพาะคำว่า **"สังฆะ"** คือพระสงฆ์นั้น โยมสามารถอุทิศส่วนกุศลไปถึงผู้วายชนม์ได้ด้วย และที่สำคัญ *"อิทํ ปุญฺญํ อาสวกฺขยาวหํ โหตุ บุญนี้ของข้าพเจ้า ขอจงเป็นไปเพื่อการจบสิ้นอาสวกิเลส เข้าถึงพระนิพพาน"* บุญนี้จึงยิ่งใหญ่

ถ้าทำบุญกับคนยากคนจน ทำบุญกับพ่อแม่กี่ครั้งก็ตาม เราไม่เคยปรารถนาพระนิพพาน เรานึกถึงแค่ความกตัญญู แต่พอมาทำบุญกับพระสงฆ์ เรานึกถึงอะไร ? นิพพานสมบัติ ทำบุญกับพ่อแม่ล่ะ ? มนุษย์สมบัติ กับ สวรรค์สมบัติ แต่พอ**ทำบุญกับพระสงฆ์ เพิ่มอีกหนึ่งสมบัติ คือ นิพพานสมบัติ**

เพราะฉะนั้น เราทำบุญในครั้งนี้ จะเป็นเหตุเป็นปัจจัยในสังสารวัฏอันยาวนาน **ตราบเท่าที่ยังเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏ ให้โยมทำในใจว่า คำว่า *"ไม่มี"* ขออย่าให้ข้าพเจ้าได้ยิน ไม่ต้องเอามาก เอาแค่ คำว่า *"ไม่มี"* ขออย่าให้ข้าพเจ้าได้ยินก็พอ เพื่ออะไร ? เพื่อเป็นเหตุเป็นปัจจัย ให้ละกิเลส จนกระทั่งเข้าถึงมรรคผลนิพพาน ให้ตั้งจิตอย่างนี้**

ฉะนั้น การทำบุญกับพระสงฆ์ นอกจากมนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติแล้ว สุดท้ายคือจะส่งถึงนิพพานสมบัตินั่นแหละ และเป็นหลักประกันว่า สังสารวัฏอันยาวนาน เราไม่รู้ว่าเราจะเกิดอีกกี่ภพกี่ชาติ แต่พอมีโอกาสทำบุญกับพระสงฆ์ เป็นเนื้อนาบุญ ที่เราสวดในบทสังฆคุณว่า *"อนุตฺตรํ*

ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺส เป็นเนื้อนาบุญของโลก ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า” ดังนี้คือพระสงฆ์ เป็นเนื้อนาบุญ

คำว่า “เนื้อนาบุญ” นี้เปรียบเทียบง่ายๆ นะโยมมีอาหารเหลือติดจาน เราจะทิ้งแล้ว ยังไม่ทิ้งเหลือติดจานอยู่ห้าเม็ดสิบเม็ดนี่ เอาไปเขี่ยลงในขุยมด ขอให้มดเล็กมดน้อยคาบเอาเศษอาหารนี้ไปประทังชีวิตเถิด มีพระภิกษุรูปหนึ่งฉันข้าวเสร็จ ก็เอามือไปลูบขอบบาตรจะเททิ้ง แลไปเห็นมด เลยเอาข้าวไปโปรยลงที่ขุยมด ขอให้มดเล็กมดน้อย จงคาบเอาเศษอาหารนี้ไปประทังชีวิตเถิด ด้วยอานิสงส์ที่พระภิกษุรูปนี้เอาเศษอาหารติดขอบบาตรไปเขี่ยลงในขุยมด ทำให้ท่านไม่อดอยาก ตั้งแต่ชาตินั้นจนถึงชาติสุดท้าย

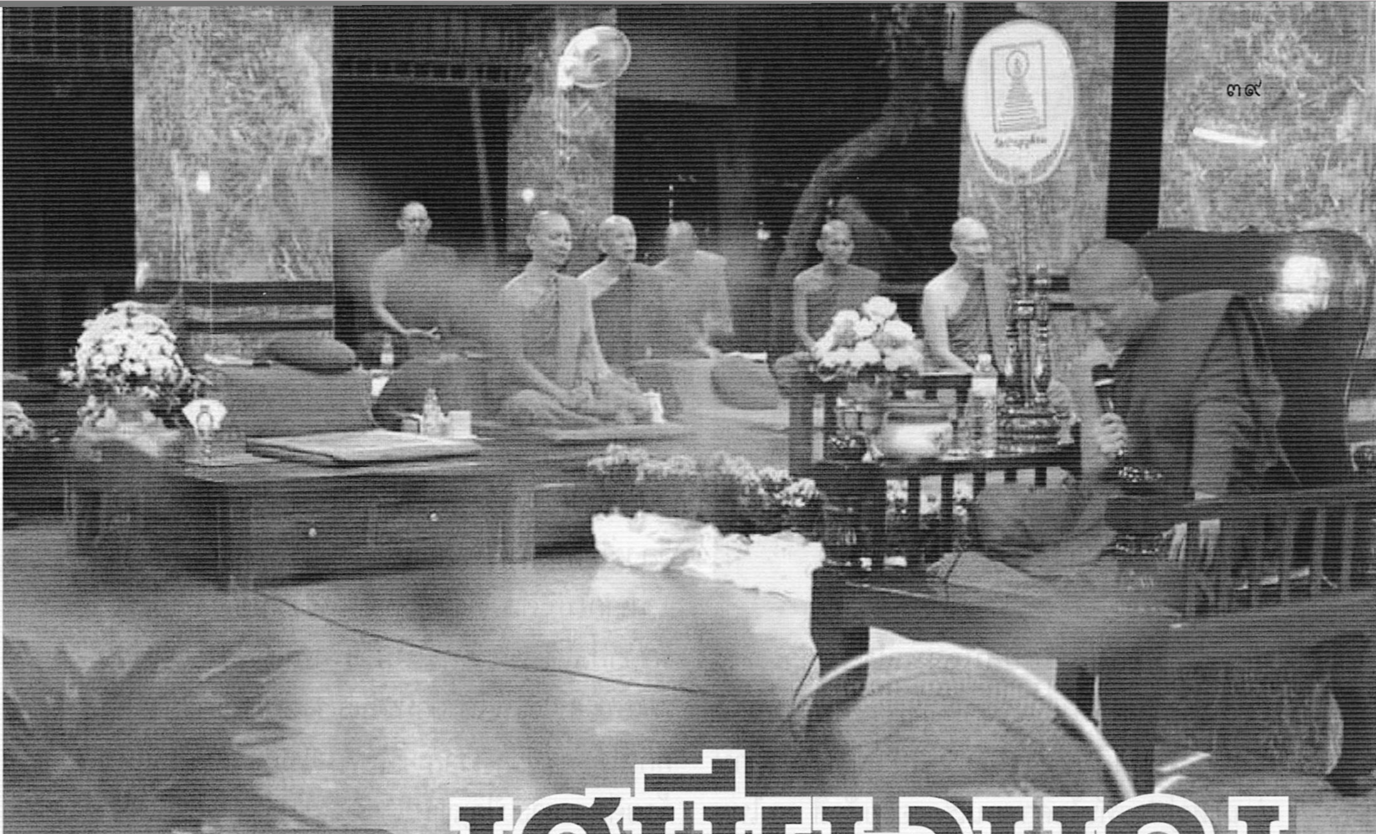
ชาติสุดท้ายเป็นภิกษุหนึ่งในห้าร้อยรูปที่ตามเสด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปไหนก็ตามเสด็จด้วย มีครั้งหนึ่ง จะต้องเดินผ่านไปทางไกลหลายวันกว่าจะไปถึง แต่ไม่ลำบากด้วยภัตตาหาร แต่ถ้าเดินทางลัดนี่ ไปวันเดียว แต่พระสงฆ์ห้าร้อยรูปจะลำบากด้วยภัตตาหาร พระองค์ตรวจดูว่า ถ้าวันเดียว เดินทางสะดวก แต่อาหารเพียงพอไหม ดูตามชาวบ้าน ไม่พอ แต่สำรวจดูพระสงฆ์ มีพระภิกษุรูปหนึ่งที่เคยเอาเศษอาหารให้มด และมดเหล่านั้นมาเกิดเป็นโยม (ก็เรียกว่าโยมมดแล้วกัน) พอเห็นพระพุทธเจ้าก็เฉยๆ แต่พอเห็นพระรูปนี้เกิดศรัทธาแรงกล้า อาหารที่มีอยู่นี่ เอามาถวายให้กับพระสงฆ์ห้าร้อยรูปฉันได้อย่างเพียงพอ นี้ตัวอย่างนะ เศษอาหารที่เหลือติดจาน ก่อนจะทิ้งเอาไปให้มด ให้แมว ให้สุนัข ก็ยังได้บุญได้กุศล

ถ้ามากกว่านั้นล่ะ ? มากกว่ามด ก็เป็นแมวเป็นสุนัข มากกว่านั้นก็ให้คน คนยากคนจนมากกว่านั้นล่ะ ? ก็ให้ญาติๆ ของเรา ถ้ามีมากกว่านั้นล่ะ ? ก็ให้กับพ่อแม่ มากกว่านั้นล่ะ ? ก็ให้กับผู้มีศีล คือของที่ประเสริฐ หรือของที่ดี ตามที่เราจะทำนี่ ก็เพื่อให้ได้อานิสงส์มากขึ้นๆ ตามลำดับ เพราะฉะนั้น ต่ำสุด แม้แต่สัตว์เดรัจฉานที่เป็นมดเขี่ยเศษอาหารลงไป ยังได้บุญได้กุศลนับภพชาติไม่ถ้วน อันนี้ขอฝากให้ญาติโยมเก็บไปเป็นข้อคิด

วันนี้ทางวัดก็มีอีกเรื่องหนึ่ง อาหารที่เหลือทั้งหมด เศษอาหาร เศษใบตอง เศษพลาสติก เศษอะไรที่เหลือทั้งหมด ให้ทำบุญกับวัดต่อด้วย ทำบุญอะไรล่ะ ? เศษอาหาร เศษผัก เศษผลไม้ทั้งหมด ตอนนี้ที่วัดมีเครื่องปั่น บด แล้วก็ทำปุ๋ย ทำแก๊ส ได้ทั้งหมดเลย เพราะฉะนั้น เศษอาหารตอนนี้ จะมีพระคอยยืนประกาศว่า “โยม เศษอาหารใส่ถังนี้นะ โฟมใส่ถังนี้นะ พลาสติกใส่ถังนี้นะ” วัดเอาไปบดทำปุ๋ย ตอนนี้สามารถรองรับอาหารได้วันละสี่ร้อยกิโล บดเสร็จแล้วก็ไปทำปุ๋ยเลย ใส่ไปปุ๊บก็ได้ปุ๋ย ได้แก๊สในการหุงต้ม โยมลองไปดูนะที่วัดเราทำครบวงจร

ที่มา : สัมโมทนียกถา งานบุญสลากภัต
วัดจากแดง อ. พระประแดง จ.สมุทรปราการ
วันอาทิตย์ที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๑

ธรรมจาริก

เสียงบุญ

ธีรปัญโญ

ที่วัดป่าบุญล้อม ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เจริญพร ญาติโยมที่มาทำบุญในวันนี้ เป็นประเพณีของวัดป่าบุญล้อม ที่ให้พระนวกะแสดงธรรมในคืนวันก่อนทอดกฐิน กลับมาครั้งนี้อาตมาได้เห็นความเปลี่ยนแปลง มีญาติโยมมาช่วยงานกันมากขึ้น พระเณรมากขึ้น มีธรรมฉันทะกันดี ศาสนาจะคงอยู่ต่อไปได้ ก็ด้วยการร่วมมือกันของพระและของญาติโยม

เปรียบกับทางโลก มีงานรับปริญญา **งานกฐินเหมือนงานรับปริญญาของพระนวกะ** "ปริญญา" แปลว่า กำหนดรู้ทุกข์ ทางโลกไม่ค่อยได้กำหนดรู้ทุกข์กัน ก็เลยไม่ค่อยจะเห็นด้วยกับการมีศีล

เพราะมองว่าขัดความสุข แน่นอน การ**ฝึก**ในเบื้องแรกก็ต้องมีการ**ฝืน**บ้าง น่าอนุโมทนาที่การจำพรรษาผ่านพ้นมาได้ด้วยดี ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายเลย ในคืนนี้พระหลายรูปจะได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในเรื่องนี้ ในส่วนของญาติโยม ในพรรษาที่ผ่านมา อาจได้ตั้งใจสมาทานศีลบางข้อ หรือที่มีศีลแล้วก็ทำให้เข้มข้นขึ้น ครบขึ้น ได้เห็นประโยชน์ของการรักษาศีล ศีลเป็นเบื้องต้นของคุณธรรม **ถ้าไม่มีศีล ก็ไม่มีฐานรองรับคุณธรรม**

ในประเทศตะวันตก คนไม่เชื่ออะไรง่าย ต้องทดลองด้วยตนเอง ต่างจากบ้านเราที่มีศรัทธานำ ซึ่งบางทีก็เป็นเพียงความเชื่อที่ถือตามๆ กันไป ไม่เข้าใจว่าต้องรักษาศีลไปทำไม

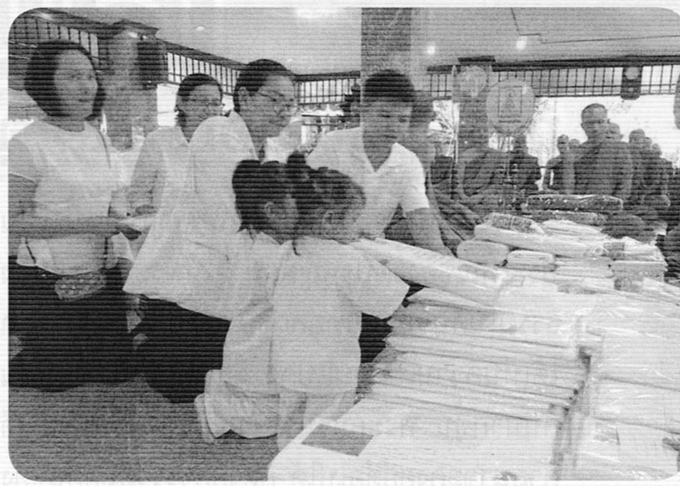
เท่าที่อาตมาเคยสัมภาษณ์พระชาวต่างประเทศที่วัดป่านานาชาติ หลายคนเริ่มจากการอ่านหนังสือทางพุทธศาสนาแล้วมีคำถาม ส่วนใหญ่ประทับใจคำสอนเรื่องอริยสัจสี่ คนไทยเราบางคนไม่รู้จักอริยสัจสี่ด้วยซ้ำ อริยสัจสี่เป็นกรอบความคิด อะไรคือทุกข์ แล้วก็หาสาเหตุ จะมีวิธีการพ้นทุกข์อย่างไร คล้ายกับการรักษาของแพทย์ ที่ต้องหาสาเหตุของการเจ็บป่วยให้ได้ เพื่อที่จะรักษาให้หายป่วย ชาวตะวันตกประทับใจอริยสัจสี่ แล้วก็มาเริ่มนั่งสมาธิ นั่งแบบจริงๆ จังๆ นั่งนานๆ เราลองดูก็ได้ หากเรานั่งสมาธินานๆ ได้ เมื่อเราข้ามพ้นทุกขเวทนาได้ ปล่อยวางได้ จะมีความสุขมาก

แต่สมาธิเหล่านี้จะคงอยู่ได้ต้องมีศีล ต้องมีวิถีชีวิตที่เหมาะสมรองรับ พวกเขาจึงได้ข้อสรุปว่าศีลสำคัญอย่างไร แล้วบินข้ามน้ำข้ามทะเลมาบวช หลวงปู่ชาท่านบอกว่า ชาวตะวันตกนี้แปลกขึ้นต้นไม้จากปลายลงมา เริ่มจากปัญญา สมาธิและศีล ข้อดีคือเขามีความตั้งใจมากกว่า และรู้เหตุผลก่อน แล้วจึงทำ ต่างจากเรา ที่เริ่มจากศีล สมาธิ ปัญญา ไปตามขั้นตอน

ให้ลองสังเกตดูว่า วันๆ เราใช้เวลากับเรื่องกินมากแค่ไหน เวลาอร่อยแค่แป๊บเดียว แต่ใช้เวลาเตรียมทั้งวัน หากเราคิดแต่เรื่องการเสพ จิตใจก็ไม่สงบ

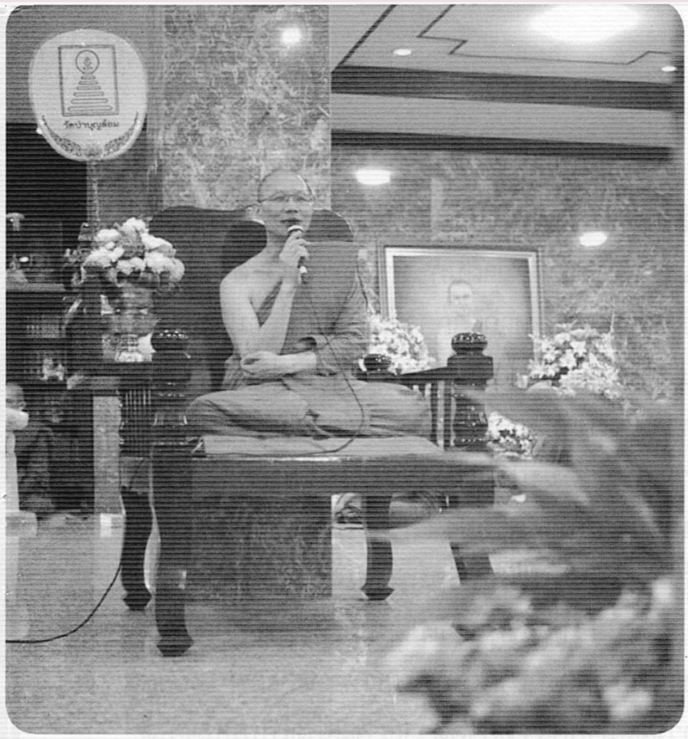
การมีศีลแปด ตัดความกังวลเรื่องกิน บันเทิง ตบแต่งร่างกาย ทำให้มีสมาธิได้ง่ายขึ้น ได้ฝึกใช้ปัญญา ฝึกให้มีความสุขจากข้างใน พระโสดาบันสมบูรณ์ด้วยศีลแล้ว แม้ว่าสมาธิและปัญญาอาจจะยังไม่สมบูรณ์เต็มที่ก็ตาม ส่วนผู้ที่ผิดศีลบ่อยๆ ทิฏฐิก็จะเพี้ยนตามกาย วาจา ใจไปด้วย

บางคนมาวัด ฟังพระเทศน์ธรรมะที่เกี่ยวกับศีล หากตนเองมีศีลครบ จิตใจก็จะเบิกบานผ่องใส แต่หากไม่มีศีล ฟังแล้วกลับเศร้าหมอง หากเรารักษาศีลได้ เราจะละโทษได้ คนที่มีสมาธิ จิตใจจะเย็น ละโทสะได้ ถ้ามีปัญญา จะเป็นเครื่องตัดทุกข์ได้ สรุปว่า เราละโทษ ละโทสะ ละทุกข์ได้ด้วยศีล สมาธิ ปัญญา

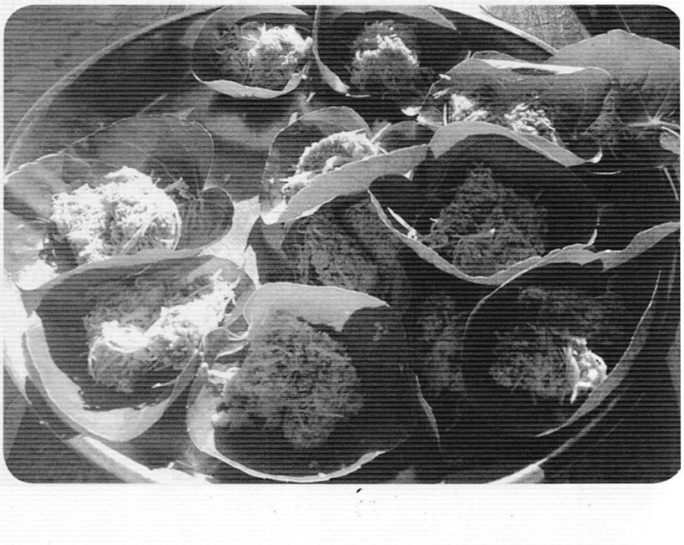
คนที่รักษาศีลจะเกิดปัญญาง่ายขึ้น เมื่อไม่มีนิวรณ์ครอบงำ ก็จะเห็นนิวรณ์เป็นอุปสรรค แต่พวกเรามักเรียนกันแต่ทฤษฎี เราก็เลยกลับมองมันว่าเป็นสิ่งที่เราอยากได้ น่ารัก น่าใคร่ กลายเป็นมองนิวรณ์ว่าเป็นเป้าหมายที่อยากได้ไป นั่นคือมองว่ามันเป็นกามวัตถุ น่าเอามาบำรุง ปรนเปรอตัวเอง ไม่ได้มองว่ามันเป็นตัวกั้นเราจากความสุขที่แท้จริง

เวลาปฏิบัติธรรม เราจะได้เห็นว่าความสุขจริงๆ นั้น ปราศจากนิวรณ์ ไม่ต้องแข่งขัน แก่งแย่ง

สมัยบวชที่วัดป่านานาชาติ อาตมาประทับใจพ่อออกแม่ออกที่นั่นมาก พ่อออกแม่ออกข้างๆ วัดทำงานหนักทั้งวัน แล้วก็มาปฏิบัติเนสัชชิกอยู่กับพระทั้งคืน (ไม่เอนหลังนอน) พอออกเนสัชชิก อาตมาเหนื่อยมาก อดนอนมาทั้งคืน หวังจะกลับไปนอนพักให้เต็มอิ่ม ก็มีพ่อออกเดินตามไปส่งอาตมาถึงกุฏิ อาสาตัดกิ่งไม้ที่รกเกะกะให้ที่หลังคา ที่ทางเดินจงกรม เพราะเขารู้ว่าพระทำเองไม่ได้ผิดวินัย ทั้งที่เขาทำงานหนักกว่าเรา แต่มีความอดทนและสามารถทำงานต่อไปได้ ไม่นอนพัก อาตมาอยู่ในกุฏิ ก็เลยต้องนั่งสมาธิต่ออีก ไม่กล้านอน อายโยม นี่เป็นตัวอย่างของกัลยาณมิตรที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นตัวอย่างกันในทางที่ดี

ยิ่งแก่ตัว เราจะเห็นเวลาผ่านไปรวดเร็ว คุณค่าของเวลาของแต่ละคนไม่เท่ากัน พระพุทธเจ้าตรัสว่าเวลากลืนกินสรรพสิ่งและตัวมันเอง ให้เราดูว่าทิศทางข้างหน้าของเรา มุ่งหน้าไปทางไหน กิเลสอันเป็นเหตุของทุกข์ลดลงบ้างหรือเปล่า อย่างน้อยในพรรษาได้ตั้งใจฝึกปีละอย่าง เช่น งดเหล้าเข้าพรรษา หรือ รักษาศีล ๘ สัปดาห์ละครั้ง สิ่งเหล่านี้หากมีความสุข เราก็ทำต่อ ให้เป็นอิสระออกจากกาม เป็นความสุขที่ไม่ต้องพึ่งสิ่งที่มาจากภายนอก แต่เป็นความสุขที่อยู่กับกรรมฐาน ไม่ต้องเลิกเมื่อ

เอามาครอบครอง เราต้องเห็นโทษ เห็นว่ากิเลสในวัตถุกามนั้นมันเป็นอุปสรรค เห็นว่ามันเป็นสิ่งที่ต้องละ ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ต้องเจริญ

การที่พระมาอยู่ในวัดร่วมกันสามเดือน ได้มาขัดเกลา ถ้าปฏิบัติรักษาศีล เจริญสมาธิภาวนาจริงจัง ก็จะพอได้เห็นการเชื่อมโยงระหว่างกามและศีล สมาธิ ปัญญาได้บ้าง ได้เห็นทางสงบ ทางที่จะเกิดปัญญาชัดเจนขึ้น

คำสอนในพระไตรปิฎก เป็นสมบัติของพระพุทธเจ้า เราต้องนำมาปฏิบัติเอง เพื่อให้เป็นคุณสมบัติของตัวเรา ศีลต้องเว้นเอง สมาธิต้องสร้างเอง ปัญญาต้องเจริญเอง การมาอยู่วัดก็ได้ช่วยตรงนี้ คือได้ปัจจัยสี่ ได้กัลยาณมิตรคอยช่วยเหลือ เพราะยากที่จะปฏิบัติคนเดียว ถ้ามีเพื่อนสักกลุ่มหนึ่งที่ปฏิบัติเข้มแข็ง จะเป็นพลังให้คนอื่นๆ ปฏิบัติตามไปด้วยกันได้ **ทุกข์ที่เกิดจากการพยายามออกจากกามนั้นมีความหมาย เพราะเป็นทุกข์ที่ทำให้เกิดการดับทุกข์ได้ในที่สุด**

ส่วนทุกข์ที่จมอยู่ในกามนั้นไม่มีความหมายอะไร บางคนถึงกับหมดอาลัยตายอยากในชีวิต แต่ถ้าไม่ปฏิบัติ ตายแล้วก็ไม่ใช่จบนะ จะรู้จักทุกข์ได้ ต้องฝึก ต้องฝืนกิเลส

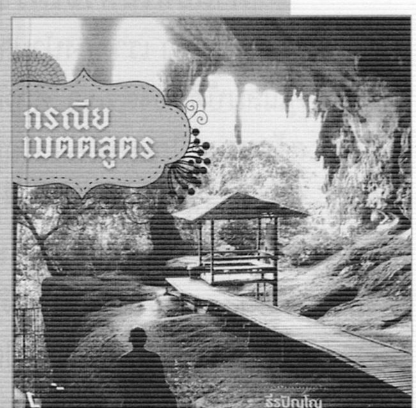
ออกพรรษาแล้วก็ได้ การได้รักษาศีล ๘ เท่ากับได้รุกกิเลสคืนบ้าง การรักษาศีล ๕ เป็นการตั้งรับอย่างเดียวแต่ไม่รุก จึงยากที่จะออกจากกามได้

ชาวพุทธสมัยก่อน รักษาศีล ๕ เป็นปกติ ไม่ได้จำกัดเฉพาะวันพระ เราได้เห็นสีสันต่างๆ ได้ฟังเสียงสูงเสียงต่ำ ได้กินอาหารอร่อยๆ กันมาหมดแล้ว น่าจะมาฝึกมาฝืนกันบ้างอาทิตย์ละครั้งก็ยังดี ยิ่งอายุมากขึ้น หากฝากความสุขไว้กับกาม จะทุกข์มาก ให้หาความสงบสุขทางใจควบคู่ไปด้วย เพิ่มความเข้มข้น มาอยู่วัด เตรียมตัว เตรียมเสบียง เพราะชีวิตมันไม่แน่ **เราได้เตรียมพร้อมรับความตายบ้างหรือยัง เพราะเมื่อเราตื่นมา ก็ไม่รู้ว่าจะเป็นวันใหม่หรือภพใหม่**

สมัยนี้มีการคุมกำเนิด คนเกิดกันน้อยลง เราอาจไปเกิดเป็นไก่ก็ได้ เป็นอาหารของคน โอกาสอาจจะมากกว่า อย่าคิดว่าเราจะเกิดเป็นมนุษย์ได้ทุกชาตินะ

พระพุทธเจ้าตรัสว่า โอกาสจะเกิดในอบายมีมากกว่าเกิดเป็นคน การเกิดในอบายไม่มีโอกาสได้ทำกุศล แมวจะรวมตัวมาทำบุญกฐินได้มั้ย ? ฉะนั้น ได้โอกาสเกิดเป็นมนุษย์แล้วควรปฏิบัติให้เต็มความสามารถ จะได้ไม่เสียใจภายหลัง

แจกหนังสือ กรณียเมตตสูตร

หนังสือ **"กรณียเมตตสูตร"** เป็นงานเรียบเรียงของ**พระอาจารย์มหากีรติ ธีรปัญโญ** หนึ่งในกำลังหลักของกองบรรณาธิการ ที่มีเมตตานำพระสูตรสำคัญ ที่อธิบายถึงสันตบท คือทางไปสู่พระนิพพานตามลำดับ มาอธิบายขยายความให้น้อมนำไปปฏิบัติได้จริง ทั้งยังแจกแจงองค์ธรรมตามหลักพระอภิธรรมอย่างแจ่มแจ้ง ซึ่งวารสารโพธิยาลัยยินดีมอบหนังสือนี้ให้ท่านผู้อ่าน โดยมีกติกาง่ายๆ ดังนี้คือ **ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นที่มีต่อวารสารโพธิยาลัย สั้นยาวไม่กำหนด** เพื่อคณะผู้จัดทำจะได้นำความคิดเห็นเหล่านั้นมาปรับปรุงคุณภาพของวารสารต่อไป ส่งความคิดเห็นของท่านมาที่ **ทพญ.อัจฉรา กลิ่นสุวรรณ์** email **acharak7153@gmail.com** หรือ เขียนเป็นจดหมาย ส่งไปรษณีย์มาที่ **ชมรมกัลยาณธรรม เลขที่ ๑๐๐ ถนนประโคนชัย ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ๑๐๒๗๐** วงเล็บมุมซองว่า **(วารสารโพธิยาลัย)** หนังสือมีจำนวนจำกัด กรุณาส่งด่วน ก่อนหนังสือจะหมด โปรดแจ้งชื่อและที่อยู่ให้ชัดเจน สำหรับส่งหนังสือถึงท่านตามที่ขอมาด้วย

พระนาคเสนเถระ พระนักเทศน์นามอุโฆษ ๑

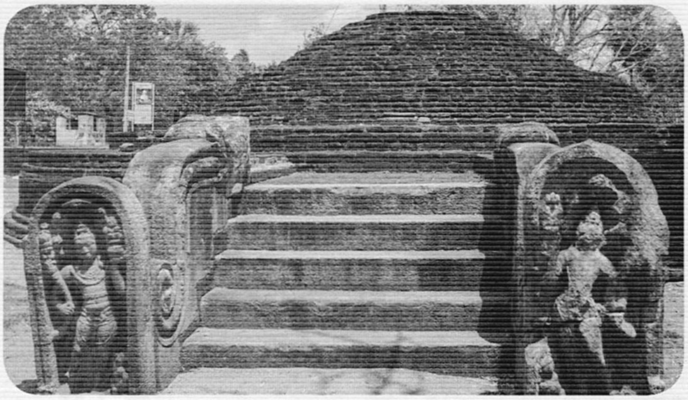
มองเทศ-มองไทย

วิเทศทัยย์

เคยตั้งคำถามกับคนหลายฝ่าย ทั้งพระและฆราวาสว่า "**พระนาคเสนเถระเป็นใคร ?**" ผู้อยู่ภายในกำแพงวัดส่วนใหญ่ตอบว่า เป็นพระรูปหนึ่ง แต่ไม่รู้ว่าเกิดสมัยไหน ส่วนผู้อยู่นอกกำแพงวัดตอบว่าน่าจะเป็นพระบวชใหม่ ถ้าบวชนาน มีชื่อเสียงน่าจะพอได้ยินชื่อบ้าง หากถามถึงรายละเอียดลึกเข้าไปมากกว่านี้ แต่ละคนล้วนแสดงหน้าตางุนงงสงสัย ประมาณว่าตั้งใจเดินทางไปขอนแก่น แต่รถมาโผล่ที่พระธาตุแช่แห้ง เมืองน่าน

พอเฉลยว่าเรื่องราวของพระนาคเสนเถระ มีรายละเอียดในคัมภีร์มิลินทปัญหา

เท่านั้นเอง เหมือนงานวิ่งมาราธอน ต่างคนต่างแย่งกันอธิบายไปคนละทิศละทาง ตามความเข้าใจของตนเอง บางรายตอบว่ามาจากอินเดียก็พอทำเนา แต่บางรายข้ามทะเลไปถึงจีน เป็นหนังไซอิ๋วพาพระถังซัมจั๋งข้ามทะเลทรายก็มี บางรายตอบแบบไม่ต้องคิดมากว่า แต่งในเมืองไทยนี้แหละที่ไหนสักแห่ง ระหว่างเมืองเหนือกับปักษ์ใต้

พวกหลังนี้เห็นจะไม่พ้นท่าหิรัญม้วนแผ่นดิน จนต้องม้วนเสื่อกลับบ้าน

เพื่อทำความรู้จักกับพระนาคเสนเถระอย่างละเอียด ผู้เขียนเห็นว่า เราควรมาวิเคราะห์**คัมภีร์มิลินทปัญหา**กันก่อน เพราะว่าประวัติของพระนาคเสนเถระรูปนี้ ปรากฏมีเฉพาะในคัมภีร์มิลินทปัญหาเล่มนี้เท่านั้น หลักฐานอื่นแม้อ้างถึงก็ล้วนคัดลอกมาจากคัมภีร์เล่มนี้ หากอ่านคัมภีร์เล่มนี้อย่างละเอียด ก็จะได้คำตอบแจ่มแจ้งชัดเจน

แต่ธรรมดาของคัมภีร์ชาวพุทธนั้น เนื้อเรื่องส่วนใหญ่ ไม่เน้นกล่าวถึงประวัติพระสาวกหรือผู้แต่งมากนัก โดยยึดความสำคัญของพระธรรมคำสอนเป็นที่ตั้ง ด้วยเหตุดังกล่าว ประวัติของพระนาคเสนเถระ จึงมีตรงนั้นนิดตรงนี้หน่อย ไม่ปะติดปะต่อเป็นเนื้อเดียว บางครั้งขาดความชัดเจน ต้องมานั่งตีความหรือวิเคราะห์โดยอาศัยข้อมูลอื่นมาประกอบ

บอกได้อย่างเดียวว่า คัมภีร์เล่มนี้ มิใช่พระไตรปิฎก

ชื่อว่ามิลินทปัญหานั้น เป็นที่รู้จักของพระสงฆ์สายเถรวาท แต่สายมหายานเรียกชื่อว่า*นาคเสนภิกษุสูตร* เนื้อหาของคัมภีร์ ว่าด้วยการโต้เถียงกันด้วยหลักธรรมคำสอน ระหว่างพระนาคเสนเถระกับพระเจ้ามิลินท์ ผู้เป็นกษัตริย์แห่งอาณาจักรบากเตรีย (บริเวณตอนเหนือของอินเดียจนถึงอัฟกานิสถาน) หลักธรรมที่นำมาสนทนากันนั้นลุ่มลึกด้วยอรรถด้วยธรรม แม้จะเน้นหลักธรรมคำสอนชั้นปรมัตถ์ แต่ก็ยังแทรกเสริมด้วยประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และจริยศาสตร์ ฯลฯ

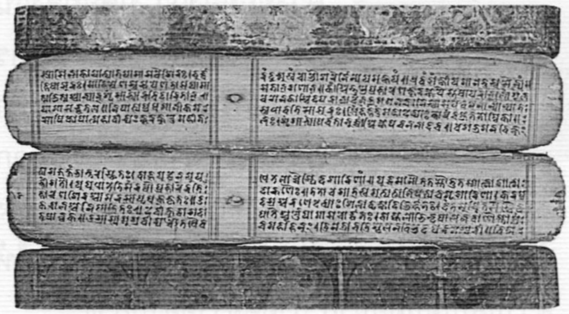
เหตุที่สายเถรวาทเรียกคัมภีร์ว่ามิลินทปัญหา สันนิษฐานว่า น่าจะเป็นการยกย่องกษัตริย์เป็นหลัก เพราะตามลักษณะของเถรวาทนั้น สถาบันกษัตริย์ทำหน้าที่เป็นราชูปถัมภ์ จึงได้รับการยกย่องจากพระสงฆ์เป็นธรรมดาวิสัย ส่วนสายมหายาน ที่ตั้งชื่อว่านาคเสนภิกษุสูตรนั้น น่าจะเป็นการยกความเป็นปราชญ์ของพระนาคเสนเถระเป็นตัวตั้ง ซึ่งเป็นธรรมเนียมของมหายาน ซึ่งนิยมยกอาจารย์แห่งตนเป็นบูรพาจารย์

เนื่องจากการสนทนาระหว่างพระนาคเสนเถระกับพระเจ้ามิลินท์ เกิดขึ้นทางอินเดียตอนเหนือ หรือเมืองปัญจาบในปัจจุบัน นักวิชาการส่วนใหญ่จึงสันนิษฐานว่า คัมภีร์ฉบับดั้งเดิมน่าจะแต่งที่นั่น และน่าจะเขียนขึ้นภายหลังเหตุการณ์สนทนากันไม่นาน อาจจะแต่งเป็นภาษาสันสกฤต หรือภาษาปรากฤต ตามความนิยมของผู้คนทางเมืองเหนือ

ผู้เขียนเห็นด้วยกับความคิดเช่นนี้ เพราะ ๑) เนื้อหาส่วนใหญ่ เน้นกล่าวถึงหลักธรรมคำสอนสำคัญเหมือนในพระไตรปิฎก โดยไม่มีแนวคิดหรืออคติอื่นใดแทรกเข้าไป และ ๒) ส่วนใหญ่อ้างถึง

หัวเมืองหรือสถานที่สำคัญบริเวณหัวเมืองเหนือของอินเดีย แม้จะอ้างถึงสถานที่ทางภาคใต้บ้าง แต่ก็น้อยนัก แสดงว่าผู้แต่งคัมภีร์เล่มนี้ ชำนาญเฉพาะถิ่นทางเมืองเหนือ

เป็นที่น่าเสียดายว่าต้นฉบับคัมภีร์มิลินทปัญหาสูญหายไป มาปรากฏเห็นอีกทีในประเทศศรีลังกา โดยระบุว่า*พระตริปิฎกจูฬาภัยเถระ*แต่งใหม่เป็นภาษาบาลี

ตรงนี้มีเครื่องหมาย question mark เกิดขึ้นว่า พระตริปิฎกจูฬาภัยเถระเป็นใคร ? สังกัดสำนักไหน ? เกี่ยวข้องกับคัมภีร์มิลินทปัญหาได้อย่างไร ?

หลักฐานฝ่ายศรีลังการะบุว่า พระเถระรูปนี้เป็นผู้แตกฉานพระไตรปิฎกและคัมภีร์อรรถกถา ปัญญาของท่านไม่เป็นสองรองใคร ว่ากันว่าท่านให้ปิดประตูเมืองทั้งหมด แล้วให้ผู้คนออกประตูเดียว พระเถระจะถามชื่อเสียงเรียงนามของผู้เข้าออกนับแต่เช้าจรดเย็น และสามารถจดจำชื่อทั้งหมดได้อย่างไม่ผิดเพี้ยน ผู้เขียนเชื่อว่า เห็นจะเป็นพระเถระรูปนี้แหละ ที่แต่งคัมภีร์มิลินทปัญหา เพราะนอกนั้นยังไม่สามารถหาหลักฐานมายืนยันได้

หรือใครพบข้อมูลใหม่ช่วยบอกที จะได้แถมซองผ้าป่าเป็นรางวัลตอบแทน !!

ส่วนสำนักของท่านนั้นยากที่จะวินิจฉัยความจริงสมัยนั้น สำนักของพระสงฆ์ศรีลังกามี ๒ กลุ่มใหญ่ กล่าวคือ **สำนักมหาวิหาร** ผู้เคร่งครัดในคำสอนเถรวาท และ**สำนักอภัยคิรีวิหาร** ผู้ฝักใฝ่คำสอนมหายาน แม้ทั้งสองสำนักนี้จะมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกัน แต่ก็ยึดมั่นในคำสอนของพระพุทธเจ้าเช่นเดียวกัน

ผู้เขียนเชื่อว่าพระตริปิฎกจูฬาภัยเถระรูปนี้น่าจะสังกัด สำนักอภัยคิรีวิหาร เพราะหลักฐานระบุว่า พระเถระชาวต่างประเทศผู้ชื่นชอบมหายานเวลาเดินทางมาเกาะลังกา มักแวะพักสำนักอภัย-คิรีวิหาร อาจเป็นไปได้ว่า พระสงฆ์เมืองปัญจาบมีการติดต่อสัมพันธ์กับศรีลังกานับแต่เริ่มต้น การเดินทางไปมาหาสู่กัน ย่อมเป็นธรรมดาที่จะมีการแลกเปลี่ยนความรู้กันและกัน คัมภีร์มิลินทปัญหานั้น เดิมแต่งเป็นภาษาสันสกฤต พอมาถึงเกาะลังกา พระตริปิฎกจูฬาภัยเถระ คงเห็นว่าไม่เป็นที่รู้จักของชาวสิงหล จึงปริวรรตใหม่ให้เป็นภาษาบาลีเสีย

ใครเห็นนอกจากนี้ ขอให้ตั้งธรรมาสน์ด่วน !!!

อีกประการหนึ่งคือ เนื้อหาต้นฉบับของเมืองปัญจาบนั้นมีเพียง ๓ ปริจเฉท/กัณฑ์ ขณะที่เนื้อหาคัมภีร์มีทั้งหมด ๖ ปริจเฉท/กัณฑ์ ตรงนี้ได้มา

จากการแสดงความเห็นของนักวิชาการ กล่าวคือ ธรรมดาของผู้แต่งหนังสือครั้นจบเล่มแล้ว มักไม่มีการยกคำพูดเดิมขึ้นมากล่าวซ้ำ แต่คัมภีร์มิลินทปัญหาฉบับปัจจุบัน มีคำพูดเสริมขึ้นมา

อีกรอบ ถือว่าผิดวิสัยของการแต่งหนังสือ

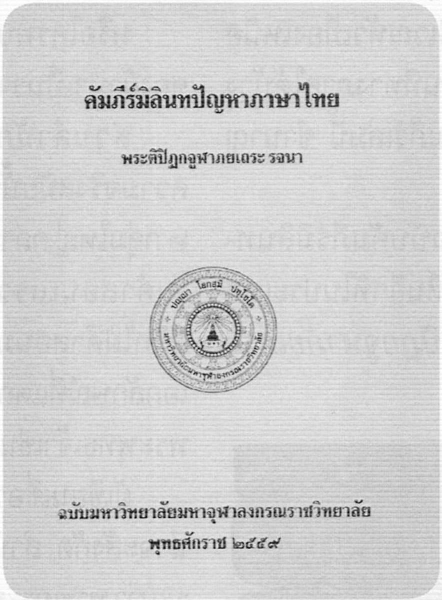
หลักฐานอีกส่วนหนึ่งคือคัมภีร์มิลินทปัญหาฉบับภาษาจีนก็มีเพียง ๓ ปริจเฉท เช่นกัน กล่าวกันว่า*พระภัทรคุณเถระ*เป็นผู้นำคัมภีร์มิลินทปัญหาไปเมืองจีนและถอดแปลออกเป็นภาษาจีนประมาณพุทธศักราช ๘๖๐ หลักฐานตรงนี้สอดรับกันอย่างลงตัว

และหลักฐานสุดท้ายคือ*พระพุทธโฆษาจารย์* พระอรรถกถาจารย์ชาวอินเดียผู้เดินทางมาเกาะลังกา เพื่อปริวรรตคัมภีร์อรรถกถาภาษาสิงหลเป็นภาษาบาลีก็อ้างเนื้อหาคัมภีร์มิลินทปัญหา เพียง ๓ ปริจเฉทเช่นกัน

หากเป็นดังนี้ ก็พอสรุปได้ว่า คัมภีร์มิลินทปัญหาที่ปริวรรตเป็นภาษาบาลี โดยพระตริปิฎกจูฬาภัยเถระนั้น มีเนื้อหาเฉพาะ ๓ ปริจเฉท เท่านั้น อีก ๓ ปริจเฉท น่าจะมีการแต่งเสริมในภายหลังประมาณว่าหลังจากพุทธศักราช ๑๐๐๐ แล้ว แต่จะเป็นใครแต่งนั้น ก็จนด้วยปัญญา เอาเป็นว่าค้างไว้เพียงเท่านี้ก่อน หากได้ความอย่างไรคราวหน้าค่อยมาว่ากันอีกที

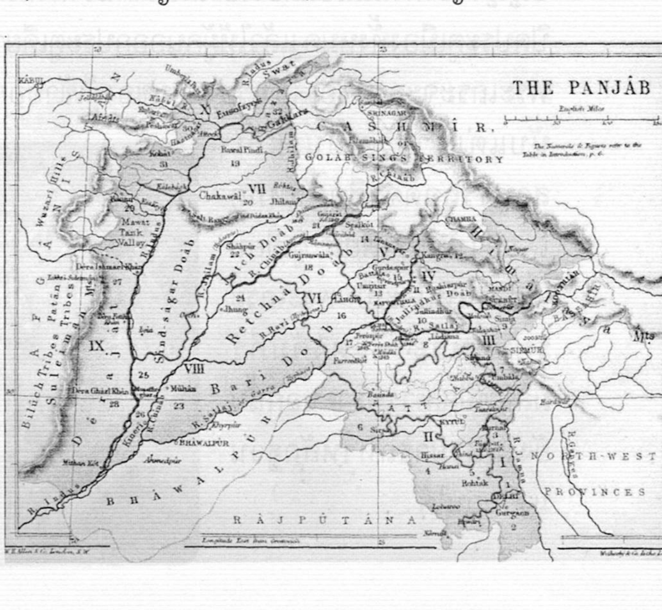
มาถึงตรงนี้ เดาเอาว่าผู้อ่านคงเมาวิชาการกันแล้ว

เอาละ สรุปแบบย่อว่า คัมภีร์เล่มนี้ แต่งขึ้นที่เมืองปัญจาบ ประเทศอินเดีย แล้วมีคนนำมาเกาะลังกา จากนั้นพระศรีลังกาแต่งใหม่เป็นภาษาบาลีตามต้นฉบับเดิม สุดท้ายคงเห็นว่าเนื้อหาตามฉบับเดิมน้อยไป จึงแต่งเสริมขึ้นอีก กลายเป็นคัมภีร์เล่มใหญ่เหมือนเราเห็นในปัจจุบัน

สิ่งที่เราควรสนใจเป็นกรณีพิเศษคือ หลักธรรมคำสอนที่นักปราชญ์ Grade A ทั้งสองท่านนำมาโต้เถียงกัน นอกจากจะลุ่มลึกด้วยอรรถรสแล้ว ยังงดงามด้วยภาษา และโดดเด่นด้วยคำอุปมาอุปไมย จนนักปราชญ์ต่างยกย่องว่า นี้คือผลงาน Masterpiece ของวงการวรรณกรรมพระพุทธศาสนายุคหลังสังคายนา แต่แปลกใจไม่น้อยคือ แม้นักวิชาการทั่วโลกจะยกย่องคัมภีร์เล่มนี้อย่างสูงส่ง แต่นักปราชญ์ไทยกลับให้ความสนใจน้อยมาก น่าอัศจรรย์ยิ่งนัก !!!

คัมภีร์มิลินทปัญหา ฉบับภาษาไทย มีการคัดลอกและตีพิมพ์หลายครั้ง ปัจจุบันมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้ตีพิมพ์เป็นเล่มเรียบร้อย ชื่อว่าคัมภีร์มิลินทปัญหาภาษาไทย พุทธศักราช ๒๕๕๙ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๖ กัณฑ์ กล่าวคือ ๑) ปุพพโยคกัณฑ์ ๒) มิลินทปัญหากัณฑ์ ๓) ลักขณปัญหากัณฑ์ ๔) เมณฑกปัญหากัณฑ์

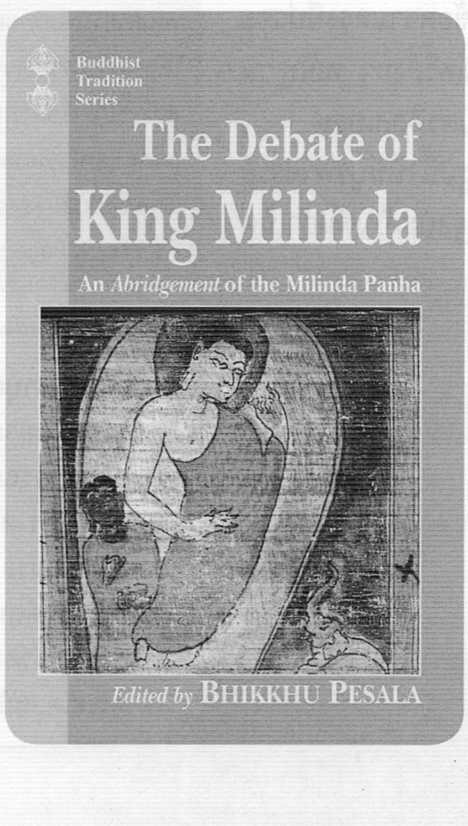

๕) อนุมานปัญหากัณฑ์ และ ๖) โอปัมมปัญหากัณฑ์

แต่ละกัณฑ์มีรายละเอียดเยอะมาก

ผู้เขียนยกกัณฑ์แรกมาวิเคราะห์ พอเป็นน้ำย่อย ส่วนใครสนใจตามไปซื้อหาหนังสืออ่านเอาเอง

กัณฑ์แรกชื่อว่า *ปุพพโยคกัณฑ์* หมายถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีตกาล กล่าวถึงเหตุการณ์ในสมัยพระพุทธเจ้าพระนามว่ากัสสปะ ตัวละครมีพระเถระและสามเณร ไม่บอกว่าอยู่วัดไหน ระบุเพียงว่าอยู่ใกล้แม่น้ำคงคา วันหนึ่งสามเณรไม่ยอมกวาดวิหารลานเจดีย์ พระเถระจึงตีเณรด้วยด้ามไม้กวาด ด้วยความเจ็บปวดสามเณรจึงร้องไห้ไปด้วยกวาดลานวัดไปด้วย และด้วยความโกรธ จึงตั้งจิตปรารถนาว่า *“ตราบใดถ้ายังไม่บรรลุนิพพาน ก็ขอให้มีเดชเหมือนพระอาทิตย์ยามทิวากร”* ครั้นพอไปถึงท่าน้ำ เห็นระลอกคลื่นน้ำก็อธิษฐานอีกว่า *“ขอให้มีปฏิภาณไหวพริบไม่จบสิ้นเหมือนคลื่นน้ำนี้แล”*

เห็นแบบนี้ ผู้เขียนคงต้องรีบอธิษฐานบ้างแล้ว

ส่วนพระเถระก็เดินตามสามเณรไปยังท่าน้ำ พอได้ยินคำอธิษฐานของสามเณร เช่นนั้น ก็ตั้งความปรารถนาบ้างว่า *“ตราบใดถ้ายังไม่บรรลุนิพพาน ขอให้ข้าพเจ้ามีปฏิภาณไหวพริบเหมือนระลอกคลื่นน้ำ และสามารถแก้ปัญหาของสามเณรรูปนี้ได้ทุกข้อ เทอญ”*

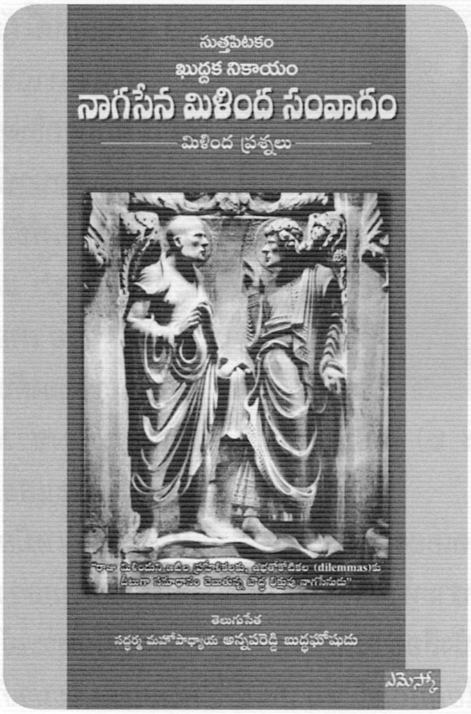
เนื้อหาของคัมภีร์พรรณนาต่อไปว่า *“พระพุทธเจ้าโคดมของชาวเราทั้งหลาย ก็ทรงพยากรณ์ว่าทั้งพระเถระและสามเณร จักบังเกิดในกาลอันเหมาะสม เหมือนพระโมคคัลลีบุตรติสสเถระหลังพุทธกาลล่วงแล้ว ๕๐๐ ปี สามเณรจะมาบังเกิดเป็นพระเจ้ามิลินท์ แห่งเมืองสาคละ ส่วนพระเถระ จะมาเกิดเป็นพระนาคเสนเถระ”*

มาถึงตรงนี้ ผู้อ่านเห็นอะไรน่าสนใจบ้าง ?

เรื่องอดีตชาติของพระนาคเสนเถระและพระเจ้ามิลินท์ ไม่น่าจะเป็นการผิดปกติ เพราะธรรมดาของการแต่งคัมภีร์สมัยนั้น มักอ้างอิงย้อนถอยหลังไปไกลถึงบุรพชาติ ไม่ต่างจากชาดกกถาของพระพุทธเจ้า เรื่องราวนั้น ยากที่จะพิสูจน์ได้ หากจะตีความสมัยใหม่น่าจะหมายถึงเป็นวิธีการแต่งเพื่อให้เรื่องราวน่าเชื่อถือ ประเทศไทยเราเองก็มีหลายคัมภีร์ที่แต่งอ้างอดีตชาติของกษัตริย์ไทยว่าเคยเกิดร่วมสมัยกับพระพุทธเจ้า

พระสงฆ์เราเองหลายรูปก็อ้างว่า เคยเกิดร่วมสมัยพระพุทธเจ้าโคดมเช่นกัน

ประเด็นน่าสงสัยคือ การพยากรณ์ของพระพุทธเจ้าโคดมเกี่ยวกับพระนาคเสนเถระ และพระเจ้ามิลินท์ ด้วยพระพุทธเจ้าตรัสพระธรรมคำสอนทั้งหมดไว้ในพระไตรปิฎก คำพยากรณ์เช่นนี้ไม่พบเห็นในพระไตรปิฎกเลย อย่างนี้นักแต่งตำราเขาเรียกว่า *"ยัดคำพูดใส่พระพุทธโอษฐ์"* (Putting words in the Buddha's mouth.)

การแต่งเชิงพยากรณ์เช่นนี้ ปรากฏพบเห็นในยุคหลังพุทธกาล เชื่อว่าเกิดจากธรรมเนียมของพระสงฆ์สายมหายานก่อน แล้วจึงแพร่หลายมาถึงพระสงฆ์สายเถรวาทอีกทอดหนึ่ง หากตรวจสอบเนื้อหาทั้งหมดของคัมภีร์มิลินทปัญหา ผู้เขียนเชื่อว่า ข้อความตรงนี้น่าจะแต่งเสริมทีหลัง โดยพระสงฆ์ศรีลังกา หลักฐานคือ การอ้างชื่อพระโมคคัลลีบุตรติสสเถระ

อย่าลืมว่าพระติสสเถระรูปนี้ เป็นบูรพาจารย์ของพระสงฆ์ชาวศรีลังกา ในฐานะเป็นต้นกำเนิดพระพุทธศาสนาเถรวาท การยกอาจารย์แห่งตนขึ้นเช่นนี้ แสดงว่าให้ความเคารพมากกว่าพระนาคเสนเถระ และคนที่แต่งน่าจะเป็นพระสงฆ์รูปอื่น มิใช่พระตริปิฎกจูฬาภัยเถระ เพราะพระเถระรูปนี้สังกัดคณะสงฆ์สำนักอภัยคิรีวิหาร ผู้ฝักใฝ่คำสอนมหายาน แต่น่าจะเป็นพระเถระรูปหนึ่ง ผู้สังกัดสำนักมหาวิหาร และน่าจะเป็นผู้แต่งเสริมเนื้อหาให้ครบ ๖ กัณฑ์นั้นเอง

(ตอนหน้ามาว่ากันต่อด้วยเรื่องประวัติของพระนาคเสนเถระ)

ท่านสามารถติดตามอ่านวารสารโพธิยาลัยทุกฉบับย้อนหลังได้ทาง เว็บไซต์วัดจากแดง www.watchakdaeng.com และเว็บไซต์ชมรมกัลยาณธรรม www.kanlayanatam.com,
Line Official id : @kanlayanatam
Facebook Page : Kanlayanatam

ขออนุโมทนาบุญผู้ร่วมจัดพิมพ์วารสารฉบับนี้

๑. ชมรมกัลยาณธรรม
๒. คุณจิรวรรณ ศิริจิตร และครอบครัว
๓. คุณสุวพร หทัยสุทธิธรรม และครอบครัว
๔. คุณพ่อวัชระ - คุณแม่ทองสุก โลหารักษ์พงศ์
๕. คุณณรงค์ฤทธิ์ อุปถัมภ์ และครอบครัว
๖. ครอบครัวคงสวัสดิ์ศักดิ์ - ตรรกวาณิช
๗. พล.อ.ต.สมโภค - คุณสุจิตรา หงสไกร

นวมินทรมหาราชารำลึก

ครบสองปีพระลี้โลกครรไลสวรรค์ อีกกี่พันปีเวียนไม่เปลี่ยนได้
พระบรมนามาภิไธยไท จะยังคงยิ่งใหญ่ตลอดกาล
เราทั้งหลายโชคดีมีวาสนา ที่เกิดมาในรัชกาลท่าน
ได้เห็นได้พบได้พ้องพาน พระบุญญาธิการพระบารมี
ของพระโพธิสัตว์พระองค์นั้น เป็นจริงแม่นมั่นทั้งนั้นนี้
จึงบัดนี้ ณ ดุสิตพิมานมณี รอวันที่เวียนภพพุทธางกูร
ในโศกในเศร้า เราจึงยิ้ม เอมอิ่มในหมายไม่สิ้นสูญ
เถิด..วันหนึ่งลูกหลานไทยจะได้ทูล ละอองบุญพระโลกนาถประกาศธรรม ฯ

น้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้
ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙
ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า ศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ
ประพันธ์ถวาย ในนามวารสารโพธิยาลัย